

Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка

Оксана Гевко

ПЕДАГОГІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО

Методичні рекомендації до семінарських занять

Дрогобич – 2021

Рецензенти:

- **Галян Олена Іванівна**, доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка;
- **Марчук Галина Григорівна**, директор центру професійного розвитку педагогічних працівників Дрогобицької міської ради.

Відповідальний за випуск:

- **Невмержицька Олена Василівна**, доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Гевко Оксана.

- Г 27** Педагогічне партнерство : методичні рекомендації до семінарських занять. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2021. 146 с.

Навчально-методичний посібник написано відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Педагогічне партнерство» галузі знань 01 Освіта спеціальності «Дошкільна освіта». У ньому вміщено матеріали для семінарських занять до відповідної дисципліни. Посібник містить виклад основних положень теми. Запропонована у ньому інформація відповідає вимогам програми з метою забезпечення високого рівня сформованості знань, умінь і навичок студентів.

Посібник містить тематику семінарських занять, основні поняття та терміни, питання для обговорення, запитання та завдання для підготовки до семінарських занять, схеми, таблиці, літературу до кожної теми.

Навчально-методичний посібник призначений для здобувачів освіти за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка», а також буде корисним для вихователів, вихователів-методистів, керівників закладів дошкільної освіти та батьків дошкільників.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	6
Тема 1. Педагогічне партнерство як фактор взаємодії між співучасниками освітнього процесу	7
Тема 2. Соціальний аспект педагогічного партнерства	21
Тема 3. Соціально-педагогічне партнерство батьків та педагогів у процесі виховання дітей	32
Тема 4. Технології організації просвітницької роботи з батьками	43
Тема 5. Індивідуальні та групові форми педагогічного партнерства закладу дошкільної освіти із родинами вихованців	566
Тема 6. Колективні форми педагогічного партнерства закладу дошкільної освіти із родинами вихованців	71
Тема 7. Технології соціокультурного партнерства	84
Тема 8. Співробітництво як інтеграція дошкільної освіти та додаткових освітніх послуг	93
Тема 9. Педагогічне партнерство ЗДО з різними соціальними інститутами	102
Тема 10. Педагогічна готовність ЗДО до педагогічного партнерства	113
Тема 11. Досвід педагогічного партнерства у зарубіжних країнах	127
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	138
ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК	144

ПЕРЕДМОВА

Пропонований спецкурс репрезентує систематичний виклад матеріалу з проблеми впровадження педагогічного партнерства в освітній процес закладів дошкільної освіти.

У змісті цього курсу педагогічне партнерство розглядається як інноваційний напрям та якісно новий рівень взаємовідносин між учасниками освітнього процесу закладів дошкільної освіти, спрямованого на об'єднання суспільного та сімейного виховання у єдине дитиноцентричне середовище.

Метою викладання навчальної дисципліни «Педагогічне партнерство» є вивчення теоретико-методичних основ педагогічного партнерства, здійснення майбутніми фахівцями закладів дошкільної освіти психологічного аналізу партнерських стосунків у взаємодії всіх учасників освітнього процесу (дітей, батьків, педагогів, дорослих) та практичного застосування цих знань і умінь у професійній діяльності.

Ця мета реалізується через:

- підвищення у студентів рівня партнерської педагогічної взаємодії;
- залучення їх до опанування знаннями про здійснення диференційованого та індивідуального підходу до усіх учасників освітнього процесу;
- аналіз різних видів педагогічного партнерства у роботі закладів дошкільної освіти;
- ознайомлення з особливостями процесу педагогічного партнерства та соціальною взаємодією закладу дошкільної освіти з фізичними або юридичними особами;
- становлення у майбутніх педагогів партнерської толерантності та педагогічного співробітництва;
- орієнтація на розвиток навичок міжособистісного спілкування у сфері дошкільної освіти;
- сприяння у застосуванні студентами отриманих знань у самостійній практичній діяльності.

Реалізація цих завдань здійснюється через упровадження на семінарських заняттях проблемних методів засвоєння навчального матеріалу, діалогічного спілкування, групової та індивідуальної форм роботи, ігрових технологій, проблемно орієнтованих міжгрупових дискусій, технологій інтерактивного навчання і проектування освітніх ситуацій.

Посібник сприятиме в організації семінарських занять студентів, дасть їм змогу критично осмислити проблеми міжособистісної взаємодії, ознайомитись з: принципами та завданнями педагогічного партнерства; сутністю та видами співпраці закладів дошкільної освіти з батьками; прийомами і технологіями педагогічного партнерства; основними вимогами та правилами організації педагогічного партнерства закладу дошкільної освіти і сім'ї; основними законодавчими актами і документами, що регулюють партнерські відносини у закладі дошкільної освіти; основами науково-методичного та інформаційного супроводу психолого-педагогічного навчання і підвищення компетентності батьків; умовами та формами реалізації соціально-педагогічного партнерства на різних рівнях. Результатом ознайомлення з посібником буде формування у студентів партнерської толерантності, критичного мислення, спрямування на ефективне здійснення диференційованого та індивідуального підходу до усіх учасників освітнього процесу, вміння організовувати партнерську взаємодію.

Посібник побудований за вимогами кредитно-модульної системи організації освітнього процесу у закладах вищої освіти. Кожна тема семінарського заняття логічно відображає здійснення та реалізацію навчально-виховного процесу, послідовність його основних компонентів. До кожної теми подано план, літературу, методичні рекомендації та вказівки.

Посібник містить питання для самопідготовки з курсу «Педагогічне партнерство», тематику індивідуальних навчально-дослідницьких завдань, перелік літератури для самопідготовки.

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

- 1. Педагогічне партнерство як фактор взаємодії між співучасниками освітнього процесу**
- 2. Соціальний аспект педагогічного партнерства**
- 3. Соціально-педагогічне партнерство батьків та педагогів у процесі виховання дітей**
- 4. Технології організації просвітницької роботи з батьками**
- 5. Індивідуальні та групові форми педагогічного партнерства закладу дошкільної освіти із родинами вихованців**
- 6. Колективні форми педагогічного партнерства закладу дошкільної освіти із родинами вихованців**
- 7. Технології соціокультурного партнерства**
- 8. Співробітництво як інтеграція дошкільної освіти та додаткових освітніх послуг**
- 9. Педагогічне партнерство ЗДО з різними соціальними інститутами**
- 10. Педагогічна готовність ЗДО до педагогічного партнерства**
- 11. Досвід педагогічного партнерства у зарубіжних країнах**

Семінарське заняття № 1

Тема 1. Педагогічне партнерство як фактор взаємодії між співучасниками освітнього процесу

План заняття

1. Педагогічне партнерство як передумова якісних змін в освітньому просторі України.
2. Основні напрями оптимізації навчального процесу (демократизація взаємостосунків педагога та дитини, створення сприятливої атмосфери співпраці, зниження монологічної подачі та повторення нової інформації, стимулювання отримання інформації з доступних джерел, перехід в освітньому процесі до діалогізованого спілкування з дітьми, інтенсифікація впровадження у навчальний процес активних методів навчання, стимулювання розкриття та удосконалення творчих здібностей особистості, розвиток ініціативності, активності у пізнавально-навчальній діяльності дітей дошкільного віку.
3. Педагогічне партнерство як система ефективної взаємодії учасників освітнього процесу.
4. Форми роботи педагогічного партнерства у закладі дошкільної освіти.
5. Розподілене лідерство (інтерактивність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків).

Ключові поняття

Компетенція (лат. *competentia* – взаємне прагнення; відповідальність, підхід) – індивідуальна здатність особистості володіти системою завдань, прав, обов'язків, знань, умінь, повноважень, навичок, важливих для професійної діяльності.

Професійна компетенція – уміння особистості використовувати знання, уміння, досвід, навички в певних (навчально-виховних, виробничих) умовах, для отримання ефективних результатів діяльності.

Компетентність – це індивідуальна якість (або їх сукупність) особистості (дошкільника, педагога, батьків), яка констатує рівень оволодіння особистістю відповідною компетенцією, що включає постійно змінювану систему знань, умінь, практичних навичок, досвіду, способів сприймання, мислення, запам'ятовування, професійних, світоглядних і громадянських рис, морально-духовних цінностей для здійснення ефективної професійної або подальшої навчальної діяльності.

Партнерство – форма організації взаємної спільно організованої діяльності усіх учасників освітніх закладів, підприємств, організацій та угруповань.

Педагогіка партнерства – реалізація у сучасному освітньому середовищі партнерської взаємодії, спрямованої на формування різноманітних компетентностей особистості для досягнення позитивних результатів у навчально-виховному процесі.

Педагогічний такт – це професійні якості та уміння вихователя з гідністю, повагою і з витривалістю застосовувати найефективніші доцільні та своєчасні засоби виховного впливу у роботі як з дітьми, так і з вихователями та іншими педагогами, що складає його педагогічну майстерність.

Привабливість вихователя – це естетична виразність самопрезентації педагога, яка включає ефективність прояву зовнішніх (охайність, почуття смаку, візуальна привабливість) та внутрішніх (життєрадісність, доречна гумористичність, високий рівень інтелігентності, етикету, ораторства, манер та етикету поведінки тощо) рис особистості.

Психологічний комфорт – створення умов для задоволення потреб особистості; створення позитивної атмосфери для реалізації спільної мети; дотримання рівності усіх учасників; ставлення до вихователя як друга; створення довірливих умов [31, с.17].

Ситуація успіху – створення оптимістичної перспективи діяльності та сприятливого середовища для дітей дошкільного віку, із нівелюванням недоліків та невдач; передбачування та реалізація перспективних ліній розвитку особистості.

Педагогіка партнерства має орієнтуватися на створення ситуації успіху. Розглянемо алгоритм організації ситуації успіху.

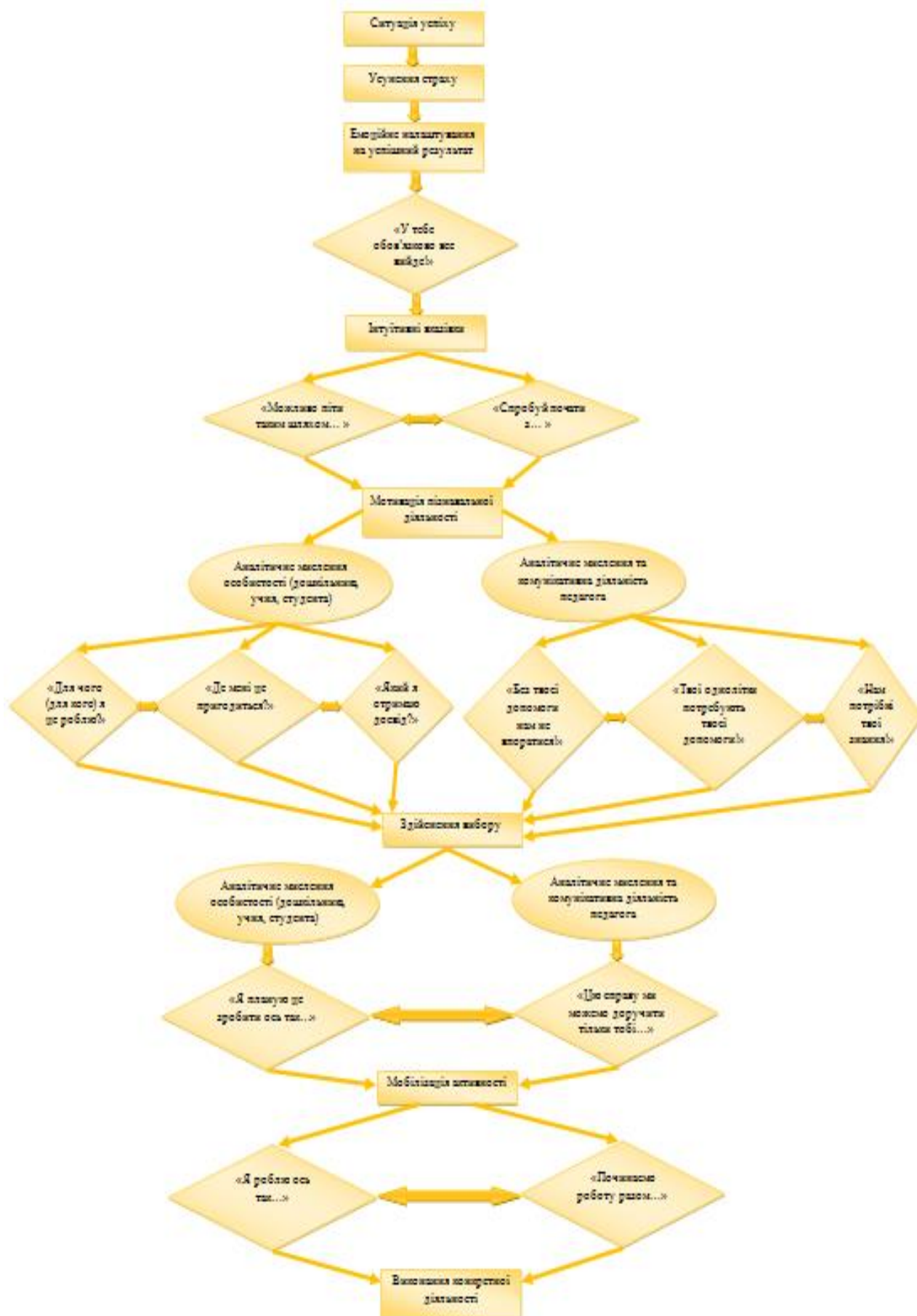
Побудова сучасної освіти, в тому числі й дошкільної, має ґрунтуватися на **нових підходах до партнерського навчання, виховання, розвитку:**

- створення в освітньому процесі сприятливої атмосфери взаємодії та співробітництва;

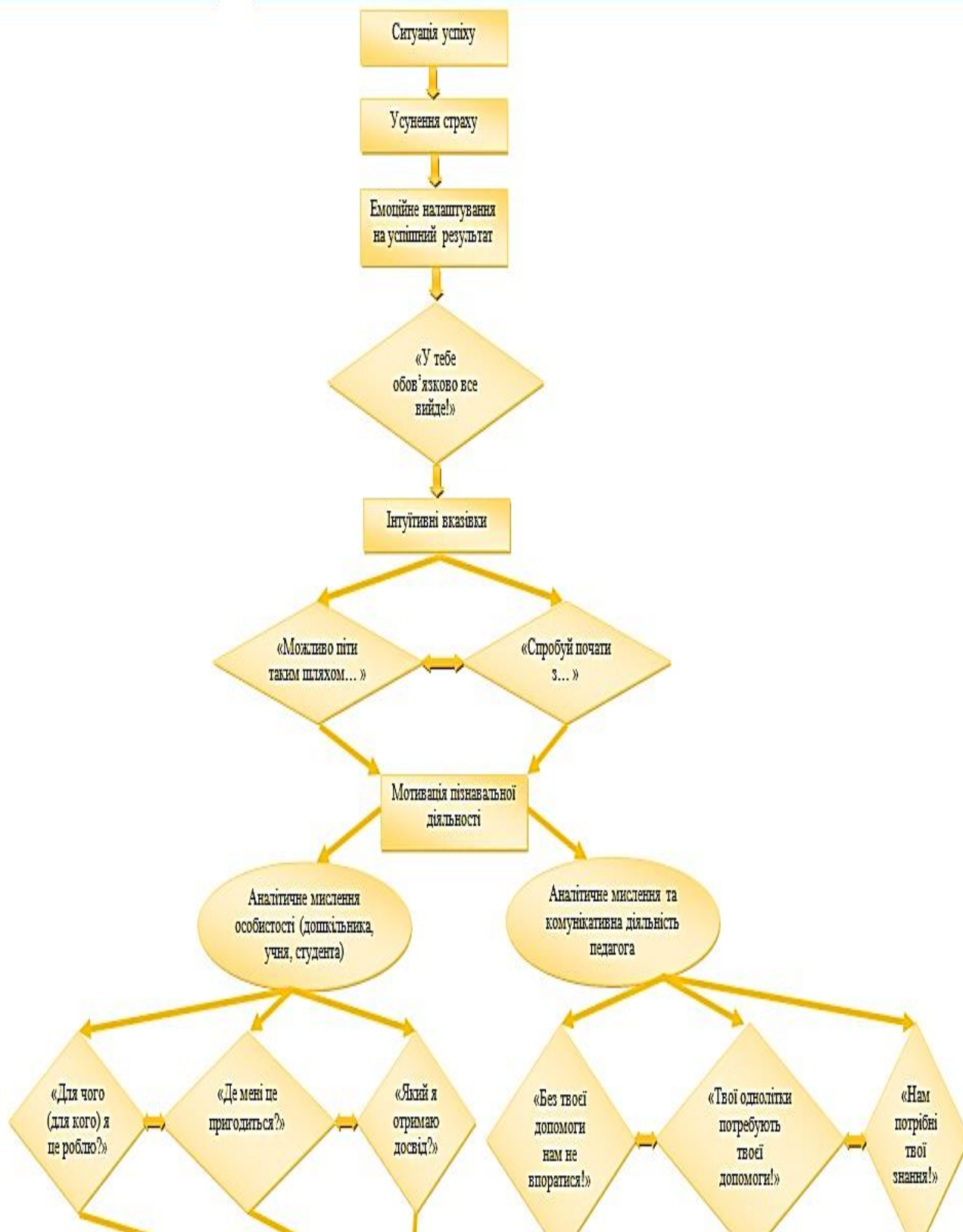
- інтерактивізація навчально-виховного процесу через його наповнення діалогічною мовленнєвою комунікацією;
- розширення способів самостійного отримання інформації (з доступних джерел (Інтернет, книги), повідомлення педагога, батьків (при цьому вихователю уникати монологічного викладу матеріалу, повторення інформації);
- переходу до діалогічного спілкування з дошкільниками під час організації навчально-виховної діяльності;
- інтенсифікації навчально-виховного процесу;
- використання педагогом методів навчання, що активізують діяльність дітей;
- розкриття творчих задатків вихованців, перетворення їх на здібності;
- формування творчої особистості;
- розвиток саморозвитку, самовдосконалення, самодіяльності та ініціативи дітей;
- активізації пізнавально-навчального зростання дітей дошкільного віку.

На сучасному етапі суспільного розвитку в освітньому процесі відбувається перехід від традиційного монологічного подання нової інформації, авторитарного управління навчально-виховним процесом у закладі дошкільної освіти до діалогізованого спілкування з дошкільниками. Це сприяє інтенсифікації діяльності дітей на заняттях та у позазаняттєвій діяльності, вимагає впровадження в освітній процес інтерактивних методів розв'язання навчальних, виховних, життєвих проблем. Особливості розв'язання проблем, налагодження індивідуальної роботи кожного дошкільника, об'єднання зусиль дітей, важливість взаємодії кожної з груп, загальне прийняття рішень зображено на наступному рис.

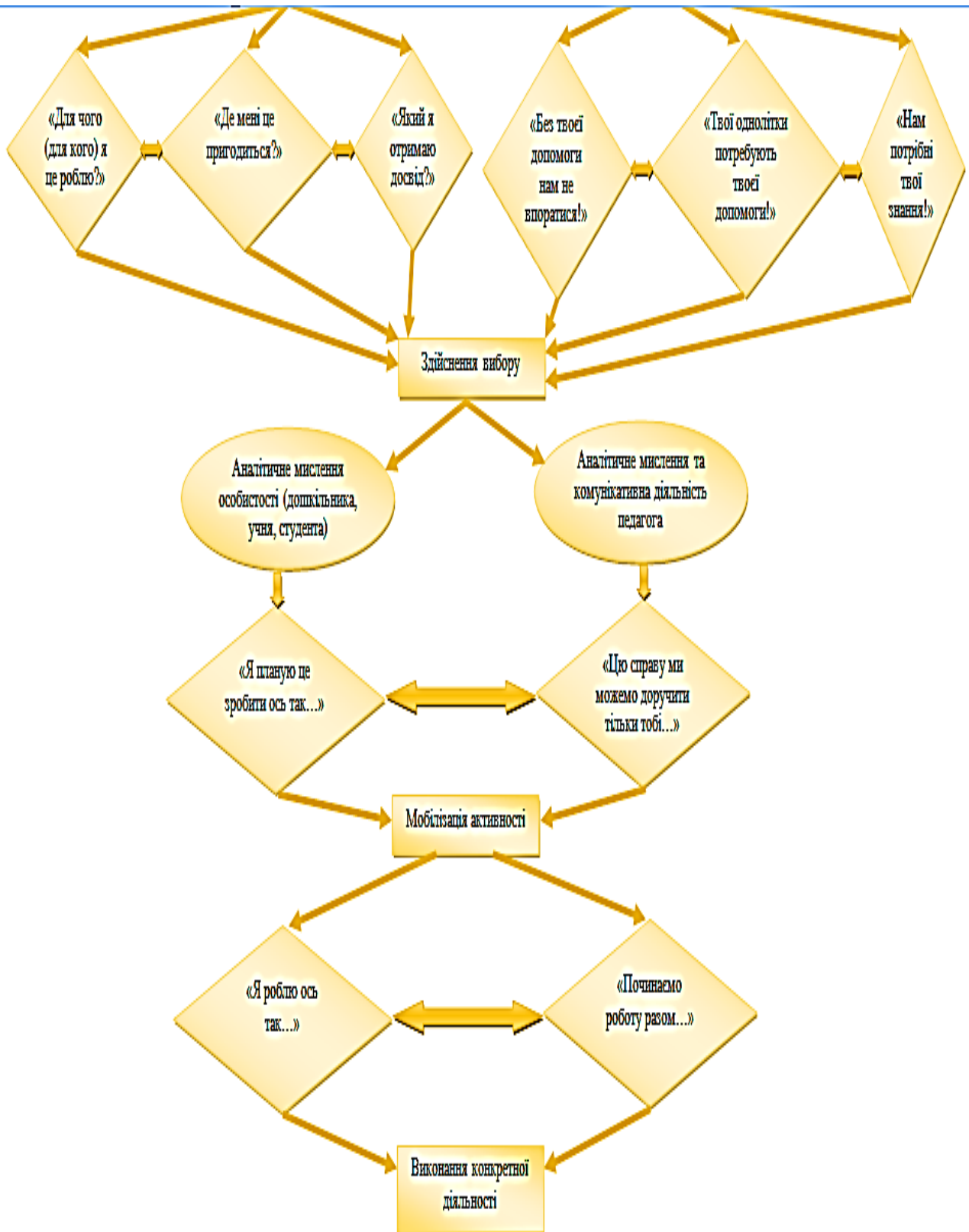
Блок-схема ситуації успіху

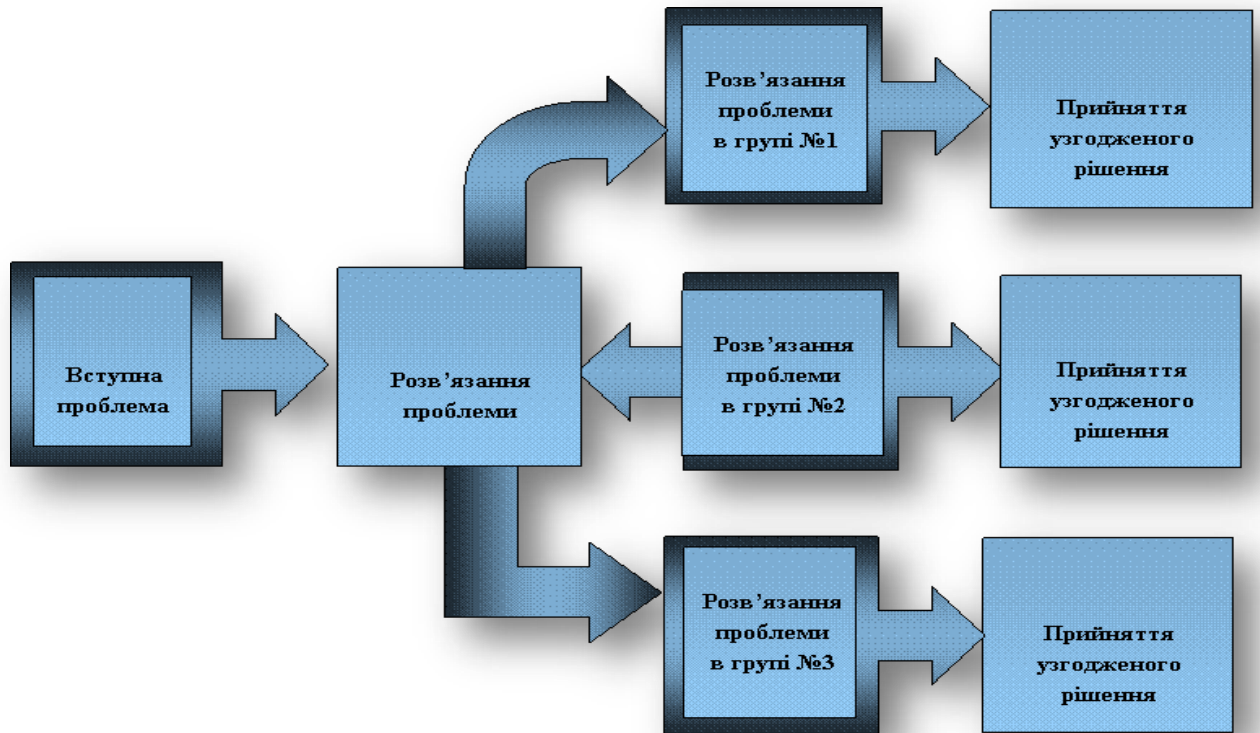
Розглянемо блок-схему ситуації успіху детальніше:

Розглянемо особливості здійснення вибору дітьми дошкільного віку

Налагодження інтерактивної діяльності у групі дошкільників (групі батьків, групі педагогів)

Нові ролі педагога

роль фасилітатора

(від англ. *facilitate* – полегшувати, сприяти)

- а) підтримка,
- б) допомога дитини у навчально-пізнавальній діяльності через педагогічну взаємодію.

роль тьютора

(від англ. *tutor* – учитель)

- а) індивідуальна робота з інтересами дошкільника
- б) виявлення освітніх запитів дитини,
- в) проєкція освітньої діяльності дітей та педагогів,
- г) організація рефлексії,
- д) перспектива взаємозв'язків ланок освіти.

Питання для обговорення

1. Розкрийте зміст понять «партнерство» та «педагогічне партнерство».
2. Охарактеризуйте нові підходи та напрями оптимізації освітнього процесу у закладі дошкільної освіти.
3. Які інститути соціалізації найбільш важливі для формування особистості дошкільника?
4. Виділіть основні напрями оптимізації навчального процесу.
5. Охарактеризуйте основи демократизації взаємостосунків педагога та дитини.

6. Назвіть форми роботи педагогічного партнерства у закладі дошкільної освіти.
7. Розкрийте зміст питання «розподілене лідерство».

Питання проблемного характеру

1. Виявіть і розкрийте якісні зміни, що відбуваються у дошкільній освіті із налагодженням партнерської взаємодії.
2. Які шляхи подолання труднощів у взаємодії між учасниками освітнього процесу?
3. Доведіть, що педагогічне партнерство має бути цілісною системою ефективної взаємодії усіх учасників освітнього процесу.

Практичні завдання

1. Підберіть приклади із зразків усної народної творчості, з творів художньої літератури, які відображають особливості соціалізації дитини.
2. Подайте власні пропозиції щодо створення сприятливої атмосфери співпраці у закладі дошкільної освіти.
3. Написання коротенької доповіді або есе на тему: «Педагогічне партнерство та взаємодія із підростаючим поколінням у ...»:
 - українських народних, чарівних, соціально-побутових казках;
 - народних прислів'ях, приказках, скоромовках, піснях та інших зразках народної творчості;
 - античній, середньовічній, реформаторській освіті, в освіті епохи Відродження, у XIX і XX століттях, в епоху козаччини (або в іншу епоху);
 - художніх творах, поезіях;
 - художніх, мультиплікаційних фільмах;
 - традиціях сімейного виховання (в українській родині або родині інших країн).

Тематика доповідей та рефератів

Обрати один із напрямів оптимізації навчально-виховного процесу у закладах дошкільної освіти та запропонувати шляхи його реалізації.

Спочатку студенти обирають один із напрямів та опрацьовують його, укладають плани-конспекти, зокрема:

1. Налагодження партнерських стосунків з дошкільниками;
2. Налагодження партнерських стосунків з батьками;
3. Ознайомлення батьків з програмами, за якими працюють заклади дошкільної освіти;
4. Інформування батьків про підходи закладу дошкільної освіти до виховання та навчання дітей дошкільного віку;
5. Нетрадиційні методи роботи з дошкільниками;
6. Створення атмосфери спільної взаємодії, враховуючи інтереси дітей, педагогів та батьків;
7. Написання плану реалізації взаємопідтримки, взаєморозуміння та взаємопроникнення партнерів у проблеми один одного.

Студенти працюють спочатку індивідуально, спілкуючись у групах по 2–3 особи, обговорюючи спільно напрацьовані особисто матеріали та складаючи спільний з групою проєкт за обраною темою.

Захист проєктів (показ презентацій, плакатів, пам'яток, роздаткових матеріалів, проведення дидактичних ігор, майстер-класів тощо) між групами відбувається на семінарському занятті.

Після захисту відбувається взаємооцінювання проєктів, обмін досвідом, виголошення найважливіших моментів та ситуацій.

Література:

1. Андрущенко Г. І. Походження та особливості формування довіри в сучасних суспільних системах. *Соціальні технології*. 2012. № 53. С. 9–14.

2. Барабаш О. Педагогіка партнерства – сучасний тип взаємодії між учасниками освітнього процесу. *Учитель початкової школи*. 2018. № 8. С. 3–7.
3. Воскобойнікова-Гузєва О. Соціальне партнерство як чинник розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України. *Бібліотечний вісник*. 2014. № 4. С. 3, 6.
4. Головінов О. М. Науково-практичні аспекти державно-приватного партнерства в освіті. *Економіка та право : економіка праці, соціальна економіка та політика*. 2013. № 1. С. 83–89.
5. Гриневич Л., Елькін О., Калашнікова С. та інші. Нова українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи. [Електронний ресурс].
6. Довбиш І. Модель державно-громадського управління ЗНЗ. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2006. № 1. С. 69–75.
7. Закон України «Про освіту». № 36–39, розд. II, ст. 12. (2017). Відомості Верховної Ради. № 38–39, ст. 380. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
8. Калініна Л. Соціально-педагогічне партнерство як демократична модель державно-громадської взаємодії та компонента підручника для керівника освіти. *Проблеми сучасного підручника*. Випуск 22 (2019). С. 105–120. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/psp_2019_22_14
9. Ковтун О. Єдиний освітній простір для педагогів, батьків та їхніх дітей. *Практика управління дошкільним закладом*. 2014. № 4. С. 7–15.
10. Коляда М. Співвідношення понять «соціальне партнерство» і «соціальний діалог» у трудовому праві : теорія та практика. *Публічне право*. 2013. № 4. С. 291–296.
11. Концепція «Нова українська школа» URL : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>

12. Коханова О. П. Психологія партнерської взаємодії в освіті : навчально-методичний посібник. Київ : Вид-во ПП Щербатих О. В. 2011. 104 с.
13. Кравченко О. М. Технологія «створення ситуації успіху» як складник педагогіки партнерства. Початкова освіта : сучасні перспективи розвитку : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Кременчуцький педагогічний коледж імені А. С.Макаренка, 14 грудня 2018 року) / редактор-упорядник : О. В. Діброва. Кременчук : Методичний кабінет, 2018. 256 с. С. 16–19.
14. Кравчинська Т. С. Педагогіка партнерства : основні ідеї, принципи та сутність. *Підготовка керівних та педагогічних кадрів до реалізації Концепції Нової української школи* : зб. статей Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 6 квітня 2017 р. Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2017. С. 85–88. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/707221/>
15. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі. Київ : Т-во «Знання» України, 2010. 385 с.
16. Нагай Л. Партнерство закладу освіти і батьків як передумова розвитку особистості та успішного навчання. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2013. № 5. С. 124–130.
17. Нова Українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи. / заг. ред. М. Грищенка. Київ : МОН, 2016. 34 с.
18. Скрипник М. І. Модернізація вітчизняної освіти ХХІ ст. : проблема суб'єктності. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/709944/>
19. Федірчик Т., Дідух В. Педагогіка партнерства як чинник формування ефективної взаємодії учасників освітнього процесу в умовах нової української школи. *Гірська школа українських Карпат*. 2019. № 21. С. 50–54.

Семінарське заняття № 2

Тема 2. Соціальний аспект педагогічного партнерства

План заняття

1. Принципи соціального партнерства (двобічний паритет сторін, невимушеність розв'язання проблем, дотримання вимог та обов'язків).
2. Активізація спілкування дорослого і дитини.
3. Вимоги до міжособистісних взаємин педагогів та дошкільників.
4. Налагодження взаємодії дітей та батьків.
5. Вивчення особливостей сімейного виховання.
6. Подолання негативних виховних впливів сім'ї на дошкільника.
Традиціоналізм. Сімейна демократія. Егоїзм. Батьківські лінощі.
Нескромність, хвалькуватість батьків.

Ключові поняття

Булінг (цькування), негативна діяльність учасників навчально-виховного процесу, дошкільників, педагогів, батьків, що спричиняють психологічне, моральне, іноді, фізичне насильство, економічні вимагання, або й сексуальних домагань щодо певної дитини (дорослих, батьків, педагогів, випадкових перехожих чи інших людей) або кількох осіб, також можуть для цього використовуватися засоби електронних комунікаційних мереж.

Взаємини (відносини, відношення, стосунки) – це суспільні взаємні стосунки та зв'язки, які можуть виражатися у широкому значенні (взаємозв'язки та стосунки (суспільні, економічні, дипломатичні, міжнародні, ринкові, правові, політичні) між організаціями, підприємствами, країнами, народами) та у вузькому значенні (родинні, сімейні, гендерні, міжстатеві,

міжособистісні, між батьками та дітьми, різновікові) відносини та взаємозв'язки між людьми.

Гіперпротекція – надмірна турбота, опіка, ставлення до власних дітей та контролювання їхньої поведінки з підвищеною, домінуючою увагою.

Гіпопротекція – це ставлення батьків до своїх дітей, яке виявляється у нестачі опіки, піклування, турботи та контролювання їхньої поведінки, яке може досягати абсолютної бездоглядності, неохайності, асоціальності.

Емансипація (лат. *emancipatio* – звільнення від опіки) – звільнення, позбавлення від будь-яких залежностей та обмежень, їх скасування, анулювання або припинення, що може виявлятися у зрівнянні у правах.

Засоби спілкування – це способи, через які реалізується комунікація між людьми (істотами), що вміщує кодування (шифрування), передавання, переробку та розшифровування інформації.

Зміст спілкування – це повідомлення, інформація, відомості про внутрішні та зовнішні стани, особисті враження, події, що через індивідуальні контакти передаються від особистості до особистості.

Комунікабельність(від лат. *communicabilis* – з'єднувати, повідомляти) – здатність особистості здійснювати культурне мовленнєве спілкування, встановлювати соціальні зв'язки та контактувати з іншими людьми.

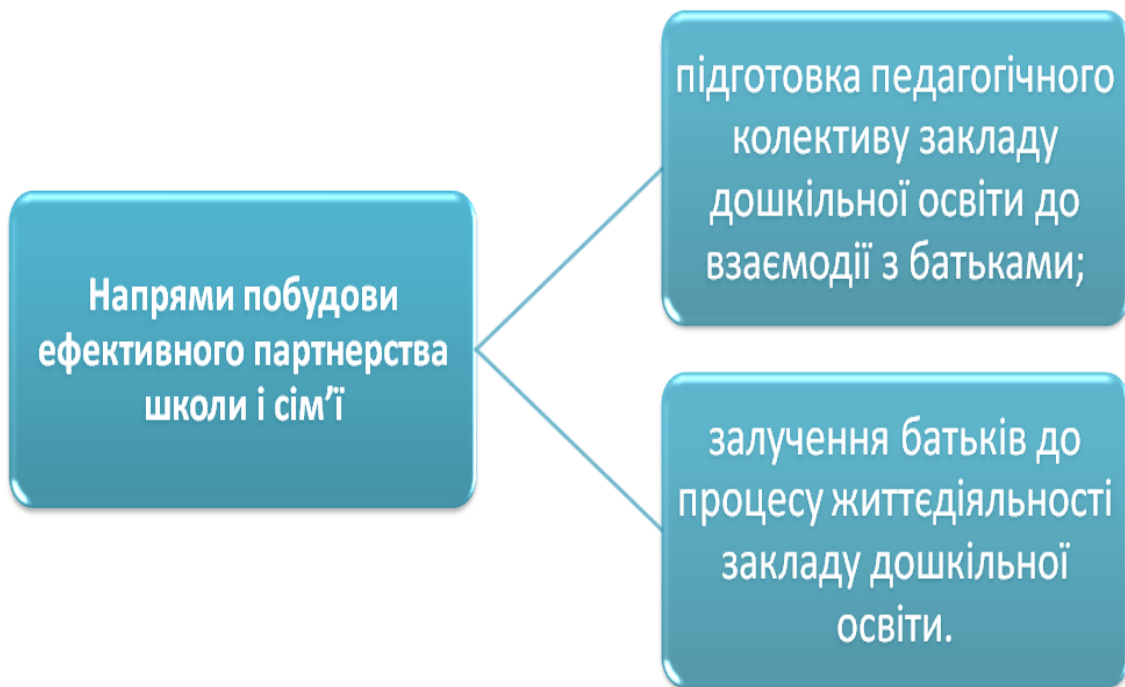
Сім'я (рідня, родина, сімейство) – це специфічно організована та поєднана спільними (кровними, шлюбними, родинними або іншими) зв'язками соціальна група людей через взаємну побутову, економічну, духовно-моральну, психологічну діяльність, підтримку, взаємодію, виховання, догляд і піклування один про одного (за спільними (кровними, усиновленими, прийомними) дітьми та старшими, немічними, хворими членами родини).

Соціальне партнерство в освіті становить систему взаємозалежностей між працівниками закладу дошкільної освіти (педагогами, технічними працівниками, психологом, обслуговуючим персоналом, медичною сестрою, логопедами, дефектологами тощо), з одного боку, директором закладу дошкільної освіти, приватним власником, роботодавцями та їх об'єднаннями –

з іншого, і державою та органами місцевого самоврядування, міським (районним, об'єднано-територіальним) відділом освіти – з третього, яке регулюється через взаємні консультації, проведення перемовин, процедури примирення й взаємоузгодження, відповідно до прав й обов'язків усіх працівників закладу дошкільної освіти, приватних власників, роботодавців і держави, задоволення їх потреб та інтересів

Спілкування є процесом, що включає сприймання, передачу, обмін та збереження інформації між людьми, а також виражається через їх взаємодію, комунікацію, розуміння один одного.

Міжособистісні взаємини педагогів та дошкільників	навчання без примусу (Ш. Амонашвілі, В. Сухомлинський, С. Лисенкова, В. Шаталов)
	ідея проблемної мети (С. Лисенкова, В. Шаталов)
	готовність до інноваційної діяльності
	ідея опорних знаків (символів, схем, таблиць, слів тощо) (Є. Ільїн, І. Іванов, С. Лисенкова, В. Шаталов)
	систематизація, перетворення та моделювання інформації (О.Вишневський, В.Зубко, О.Кобрій, Т.Симоненкова) належним чином, з іншого – моделювати;
	свободи вибору у процесі навчання (Ш. Амонашвілі, І. Волков, С. Лисенкова, В. Шаталов)
	демократизація освітнього процесу та скерованість педагога на розвиток дитини, (О.Левін, І.Постоленко, Я.Федан, Л.Шелюк);
	ідея випередження (І. Волков, С. Лисенкова, Б. Нікітін, В. Шаталов)
	прогностичність, відповідальність, стратегічне бачення педагогічної діяльності, стратегічне планування (І.Блохіна, К.Волик, Л.Тимчук,);
	ідея великих блоків (І. Волков, І. Іванов, В. Шаталов, М. Щетинін)
	ідея відповідної форми (І. Волков, Є. Ільїн, В. Шаталов)
	інтелектуальне поле групи (І. Волков, С. Лисенкова, В. Шаталов, М. Щетинін)
	колективний аналіз, самоаналіз та оцінювання (Ш. Амонашвілі, Є. Ільїн, І. Іванов, В. Караковський, В. Шаталов, М. Щетинін)

Взаємодія між батьками та дітьми

Відношення батьків до дитини	Основні характеристики	Наслідки взаємодії
Гіпопротекція	брак уваги, опіки, турботи, піклування та здійснення контролю за фізичною, психічною життєдіяльністю, поведінкою, інтересами, побутом дитини	бездоглядність, агресивність, апатійність, асоціальність поведінки дитини
Домінуюча гіперпротекція	підвищена, надмірна загострена увага, контроль за поведінкою та опіка, турбота до підростаючої особистості, що включає надмірність щодо обмежень, стежень, контролювання, заборон	несамостійність, безініціативність, невміння постояти за себе неактивність, апатія, пригніченість, безвідповідальність,
Потуральна гіперпротекція	обожнювання малюка, неперешкоджання та непротиіяння будь-яким, навіть негативним вчинкам дитини, надавання поблажок, потурання усім забаганкам, задоволення усіх бажань, надмірний захист, опіка та заступництво	величання дитиною себе кумиром сім'ї, наявність високого рівня вимог у дітей, невиправдане лідерство, гордовитість, істеричність, вивищеність власного «Я» перед суспільством, переоцінювання власних можливостей та здібностей
Емоційне відкидання	ігнорування потреб дитини, жорстоке поводження до дитини, дитина є обузою, тягарем, викликає постійну роздратованість, незадоволення або завуалювання емоційного відкидання начебто «підвищеним піклуванням», удаваною турботливістю та увагою	відчуття власної непотрібності, недолугості аж до втрати потреби у житті та життєдіяльності, емоційний занепад
Жорстокість у взаєминах	відкриті або приховані, затушовані прояви жорстокості, ненависті, знущань, насильства з боку батьків, емоційна холодність, ворожість	негативізм, відповідний зворотній прояв негативізму, ненависті, жорстокості як до батьків, так і до інших дітей та людей
Підвищена моральна відповідальність	не відповідність вимог та трудових доручень певному віку; переоцінювання реальних можливостей дітей; вимогливість дослівно відповідати за всі виконані доручення, проступки; вимагання гіперчесності та перевищеного рівня почуття виконання усіх, навіть неправомірних обов'язків;	емоційна та фізична виснаженість, втрата віри у себе, свої можливості, недовіра дорослим та іншим людям, плекання прихованих потреб дитини до надмірної розкутості, брехливості, безалаберності у дорослому житті; небажання заводити власну сім'ю, прагнення до незалежності від

	<p>вимагання високої надмірної порядності; зобов'язання дитині відповідати за життя, догляд, харчування, прибирання, добробут менших та старших членів родини очікування обов'язкового досягнення успіхів у всьому, навіть, якщо це є недосяжним, ігноруванням та зневажання дійсних потреб дошкільника, його індивідуальних здібностей, зацікавлень, захоплень, недостатня увага до психічних, інтелектуальних, фізичних особливостей дитини</p>	<p>усіх</p>
--	---	-------------

Питання для обговорення

1. Обґрунтуйте сутність та особливості активізації спілкування дорослого і дитини.
2. Назвіть принципи соціального партнерства.
3. Які, на вашу думку, мають бути вимоги та обов'язки для батьків?
4. Назвіть вимоги до дітей дошкільного віку, їх обов'язки.
5. У чому полягає двобічний паритет сторін?
6. Визначте актуальність проблеми налагодження взаємодії дітей та батьків.
7. Які вимоги до міжособистісних взаємин педагогів та дошкільників?
8. Розкрийте зміст та мету сімейного виховання дошкільнят.
9. Обґрунтуйте завдання, принципи сімейного виховання.
10. Обґрунтуйте необхідність індивідуального та диференційованого підходу у вихованні дітей.
11. Розкрийте можливості подолання негативних виховних впливів сім'ї на дошкільника.
12. Що ви розумієте під питанням «традиціоналізм», «сімейна демократія», «егоїзм» тощо.
13. Вкажіть можливості подолання батьківських лінощів, нескромності та (або) хвалькуватості батьків.

Питання проблемного характеру

1. Вплив родинних очікувань щодо поведінки дітей на формування ідентичності.
2. Проаналізуйте погляди педагогів на проблему виховання дітей в родинах.
3. Аналіз казок та інших зразків усної народної творчості про виховання дітей у сім'ях із подальшою груповою роботою («Які проблеми виховання порушуються?», «Правильні чи неправильні методи, форми застосовані?», «Що необхідно враховувати у вихованні, опираючись на певні зразки народної творчості?» тощо).

4. Написання власної історії, казки «Зміни відому казку (оповідання)»

Подальша робота в аудиторії передбачає застосування методики «Відкритий мікрофон», де кожен із студентів наводитиме приклад та обговорюватиме його, аргументуватиме, порівнюватиме форми, методи, огріхи та неточності виховання у наведених зразках народної творчості, казках. Пропонуватиме власні методи, щоб змінити ситуацію.

Наступним етапом інтерактивного «мозкового штурму» є написання власної розповіді, казки, у якій змінюються персонажі, ролі героїв казок, змінюються історії, фінальний перебіг та закінчення подій.

Практичні завдання

1. На що треба звернути увагу педагогу, впроваджуючи принципи педагогіки партнерства у практичну діяльність?
2. Дайте власні пропозиції налагодження взаємодії дітей та батьків.
3. Запропонуйте способи активізації спілкування дорослого і дитини.
4. Складіть план-конспект подолання негативних виховних впливів сім'ї на дошкільника.

Тематика доповідей та рефератів

1. Психолого-педагогічні аспекти активізації спілкування дорослих та дітей у науковій літературі.
2. Статус дитини у сучасній родині.
3. Досвід спілкування у родинях відображений в художній літературі.
4. Вимоги до міжособистісних взаємин педагогів та дошкільників у психолого-педагогічних дослідженнях.
5. Використання народних традицій та звичаїв у вихованні підростаючого покоління.

Література:

1. Андрущенко Г. І. Походження та особливості формування довіри в сучасних суспільних системах. *Соціальні технології*. 2012. № 53. С. 9–14.
2. Барабаш О. Педагогіка партнерства – сучасний тип взаємодії між учасниками освітнього процесу. *Учитель початкової школи*. 2018. № 8. С. 3–7.
3. Бех В. П., Семененко Л. М. Саморегуляція соціального організму навчального закладу : монографія. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 330 с.
4. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка : схеми, таблиці, коментарі : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
5. Брюхова В. М. Школа і сім'я : від діалогу до партнерства. *Класний керівник*. 2007. № 6. С. 126–139.
6. Виноградова Т. Взаємодія батьків і педагогів – необхідна умова для виховання нового покоління. *Педагогічна скарбниця Донеччини*. 2003. № 2. С. 51–52.
7. Взаємодія ДНЗ та сім'ї / уклад. О. А. Рудік, І. В. Молодушкіна. Харків : Вид. група «Основа», 2013. 222, [2] с. (Серія «Дошкільний навчальний заклад. Вихователю»).
8. Воскобойнікова-Гузєва О. Соціальне партнерство як чинник розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України. *Бібліотечний вісник*. 2014. № 4. С. 3, 6.
9. Долинна О. Низковська О. Батьки в дошкільному закладі : споживачі та гості чи партнери-однодумці? *Дошкільне виховання*. 2007. № 1. С. 6–8.
10. Журба К. Взаємодія сім'ї і школи у вихованні гідної людини. *Шкільний світ*. 2013. № 18. С. 4–7.

11. Ігнатович О. М. Теоретико-методологічні засади розвитку культури особистості як суб'єкта інноваційної педагогічної діяльності. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/709845/>
12. Калініна Л. Соціально-педагогічне партнерство як демократична модель державно-громадської взаємодії та компонента підручника для керівника освіти. *Проблеми сучасного підручника*. Випуск 22 (2019). С. 105–120. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/psp_2019_22_14
13. Ковтун О. Єдиний освітній простір для педагогів, батьків та їхніх дітей. *Практика управління дошкільним закладом*. 2014. № 4. С. 7–15.
14. Коляда М. Співвідношення понять «соціальне партнерство» і «соціальний діалог» у трудовому праві : теорія та практика. *Публічне право*. 2013. № 4. С. 291–296.
15. Коханова О. П. Психологія партнерської взаємодії в освіті : навчально-методичний посібник. Київ : Вид-во ПП Щербатих О. В. 2011. 104 с.
16. Кравчинська Т. С. Педагогіка партнерства : основні ідеї, принципи та сутність. *Підготовка керівних та педагогічних кадрів до реалізації Концепції Нової української школи* : зб. статей Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 6 квітня 2017 р. Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2017. С. 85–88. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/707221/>
17. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі. Київ : Т-во «Знання» України, 2010. 385 с.
18. Нагай Л. Партнерство закладу освіти і батьків як передумова розвитку особистості та успішного навчання. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2013. № 5. С. 124–130.
19. Назаренко А. Сім'я і дошкільний заклад. *Дошкільне виховання*. 1995. № 8. С. 11.
20. Настільна книга керівника дошкільного навчального закладу. Частина 4 / упор.: Т. В. Панасюк, Н. М. Курочка. Тернопіль : Мандрівець, 2012. 304 с.

21. Нова Українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи. / заг. ред. М. Грищенка. Київ : МОН, 2016. 34 с.
22. Огієнко В. Г., Огієнко О. І. Соціальне партнерство як механізм компетентнісного підходу в скандинавській системі освіти дорослих : вчені записки Університету «Крок». 2008. Вип. 18. Т. 1. С. 151–159.
23. Оржеховська В. М., Кириченко В. І., Ковганич Г. Г. Взаємодія навчального закладу і сім'ї : стратегії, технології, моделі : практико орієнтований посібник. Харків : Точка, 2007. 200 с.
24. Попова І., Маліна Л., Зякіна А. Сучасні моделі взаємодії загальноосвітнього закладу з сім'єю. *Виховна робота в школі*. 2012. № 6. С. 72–80.
25. Соціально-педагогічні умови співпраці навчального закладу з батьками як фактор підвищення якості освіти / укладач: Замулко О. І., завідувач лабораторії розвитку освіти та педагогічних інновацій КНЗ «ЧОПОПП ЧОР». Черкаси, 2016. 258 с.
26. Соціологія/за ред. Пічі В. М. Львів, 2014. С. 88–95.
27. Соціологія /за ред. Городяненка В. Г. Київ, 2015. С. 176–184.
28. Устинова Н. В. Взаємодія школи і сім'ї у вихованні дітей та молоді. Принципи гуманістичної педагогіки. 2015. URL : <http://readbookz.com/book/172/5533.html>.
29. Федірчик Т., Дідух В. Педагогіка партнерства як чинник формування ефективної взаємодії учасників освітнього процесу в умовах нової української школи. *Гірська школа українських Карпат*. 2019. № 21. С. 50–54.
30. Федорович Л. Дидактичні принципи моделювання взаємодії сім'ї, дошкільної установи, школи. *Рідна школа*. 1999. № 9. С. 65–68.

Семінарське заняття № 3

Тема 3. Соціально-педагогічне партнерство батьків та педагогів у процесі виховання дітей

План заняття

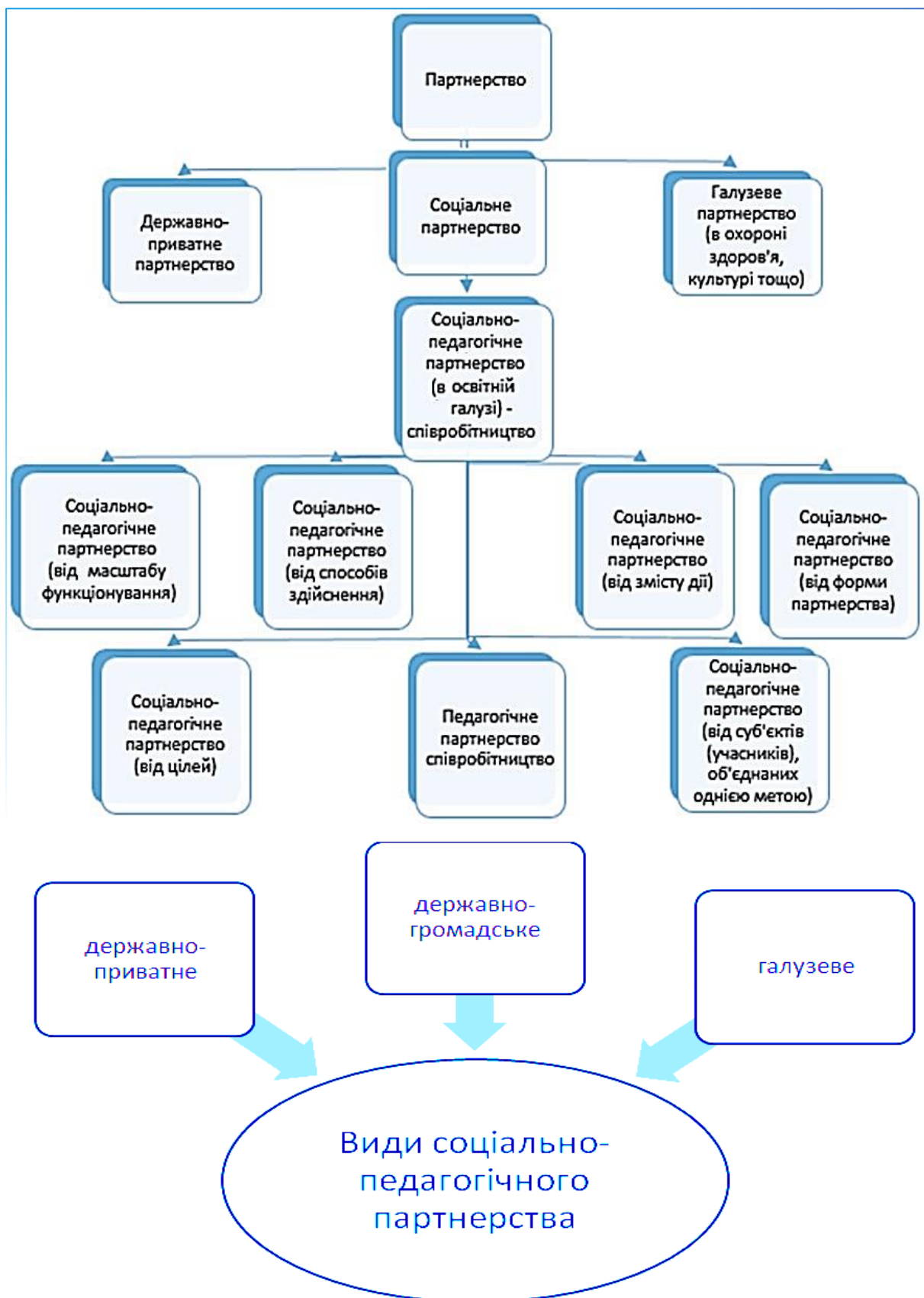
1. Мета, критерії та напрями соціально-педагогічного партнерства у закладі дошкільної освіти.
2. Основні умови успішної організації партнерства ЗДО і сім'ї.
3. Види роботи з батьками.
4. Напрями інтегрування батьків у педагогічний процес. Залучення сім'ї до супроводу дошкільника в освітньому процесі.
5. Система взаємовідносин соціально-педагогічного партнерства на різних рівнях.

Ключові поняття

Інтегрування батьків у педагогічний процес – це об'єднання зусиль батьків у єдину цілісну систему навчальних, виховних, розвивальних, матеріально-технічних, економічних зусиль в освітньому процесі закладу дошкільної освіти.

Педагогічний процес – це динамічна, спеціально організована взаємодія педагога і дітей, спрямована на організацію навчання та виховання особистості для її самовдосконалення і розвитку.

Соціальне партнерство – це взаємовідносини на основі взаємопідтримки, взаємодовіри, взаєморозуміння і взаємодопомоги між органами влади та різними соціальними інститутами, підприємствами, різними соціальними організаціями й угрупованнями, спрямовані на добровільну, компромісну взаємодію для спільного розв'язання матеріальних, соціально-економічних проблем на взаємовигідних умовах

Наведемо основні вимоги та правила організації партнерства закладу дошкільної освіти і сім'ї :

Умови успішної організації партнерства ЗДО і сім'ї

об'єднання соціально-педагогічного партнерства педагогів і батьків, для досягнення спільної мети
формування морально-духовної, життєвокомпетентної особистості дошкільника
єдність дій педагогів і батьків на суб'єкт-суб'єктній основі
зміцнення й розвиток контактів між педагогами і батьками щодо вивчення психології дитини та її поведінки
налагодження діалогічного спілкування між педагогами і батьками
свідоме прийняття вимог і правил закладу дошкільної освіти батьками
поважливе ставлення педагогів до думок і пропозицій батьків
гуманізація міжособистісних відносин
попередження конфліктних ситуацій
оптимізація взаємин між суб'єктами навчально-виховного процесу
запровадження та стимулювання толерантності, розуміння, співучасті, відкритості, добровільності, здатності до взаємодії
постійне, різнобічне і глибоке вивчення сім'ї

РІЗНОМАНІТНІСТЬ

ФОРМИ РОБОТИ

- Колективні**
- батьківські збори (групові та загальні);
 - вечори запитань і відповідей;
 - конференції;
 - засідання «круглого столу» з дискусійних питань;
 - спільні з дітьми, батьками і вихователями свята і розваги;
 - виставки спільних робіт батьків і дітей;
 - верей; • школи для батьків;
 - (домашні) педради
 - зустрічі з батьками;
 - батьківські
 - заняття-тренінги
 - дні відкритих
 - сімейні

- Індивідуальна**
- індивідуальні бесіди і консультації, що проводяться переважно вранці і ввечері по дорозі до закладу або додому;
 - відвідування дітей вдома;
 - залучення батьків до життєдіяльності ЗДО;
 - організаційно-господарська допомога вихователю;
 - виготовлення іграшок, посібників;

- Наочно-інформаційна**
- виставки дитячих робіт;
 - реклама книг, публікацій у періодиці та в інтернет щодо проблем сімейного виховання

Питання для обговорення

1. Яка мета і критерії соціально-педагогічного партнерства у закладі дошкільної освіти?
2. Охарактеризуйте напрями соціально-педагогічного партнерства у закладі дошкільної освіти.
3. Вкажіть умови успішної організації партнерства ЗДО і сім'ї та дайте їх змістову характеристику.
4. Охарактеризуйте види роботи з батьками у закладі дошкільної освіти?
5. Розкрийте специфіку і вплив предметно-розвивального середовища закладу дошкільної освіти на розвиток соціально-педагогічного партнерства у закладі дошкільної освіти.
6. Назвіть напрями інтегрування батьків у педагогічний процес.
7. Розкрийте шляхи залучення сім'ї до супроводу дошкільника в освітньому процесі.
8. Назвіть критерії, що визначають ефективність ідеї розвитку стосунків партнерства як найпродуктивнішої системи відносин в умовах педагогічної взаємодії.
9. Розкрийте сутність та особливості системи взаємовідносин соціально-педагогічного партнерства на різних рівнях.

Питання проблемного характеру

1. Чим відрізняються різні напрями соціально-педагогічного партнерства у закладі дошкільної освіти?
2. Запропонуйте шляхи реалізації умов успішної організації партнерства ЗДО і сім'ї? Обґрунтуйте свою точку зору.
3. Порекомендуйте напрями урізноманітнення педагогом форм взаємодії з батьками.

4. Які види роботи з батьками доцільно проводити у закладі дошкільної освіти?

Практичні завдання

1. Напишіть пам'ятку для педагогів щодо організації спілкування з батьками в освітньому процесі закладу дошкільної освіти.
2. Зробіть аналіз шляхів залучення сім'ї до супроводу дошкільника в освітньому процесі.
3. Запропонуйте план-конспект одного зі шляхів залучення сім'ї до супроводу дошкільника в освітньому процесі.

Тематика доповідей та рефератів

1. Стратегії та перспективи соціально-педагогічного партнерства.
2. Види роботи з батьками.
3. Рівні взаємовідносин соціально-педагогічного партнерства.

Література:

1. Алексеенко Т. Формування педагогічної культури сучасної молоді сім'ї. *Рідна школа*. 1998. № 1–2. С. 46–47.
2. Андрущенко Г. І. Походження та особливості формування довіри в сучасних суспільних системах. *Соціальні технології*. 2012. № 53. С. 9–14.
3. Бех В. П., Семененко Л. М. Саморегуляція соціального організму навчального закладу : монографія. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 330 с.
4. Брюхова В. М. Школа і сім'я : від діалогу до партнерства. *Класний керівник*. 2007. № 6. С. 126–139.

5. Булдович М., Бадь Н. Гармонія : книга для батьків і вихователів. Київ : Шк. світ, 2008. 128 с.
6. Виноградова Т. Взаємодія батьків і педагогів – необхідна умова для виховання нового покоління. *Педагогічна скарбниця Донеччини*. 2003. № 2. С. 51–52.
7. Взаємодія ДНЗ та сім'ї / уклад. О. А. Рудік, І. В. Молодушкіна. Харків : Вид. група «Основа», 2013. 222, [2] с. (Серія «Дошкільний навчальний заклад. Вихователю»).
8. Воскобойнікова-Гузєва О. Соціальне партнерство як чинник розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України. *Бібліотечний вісник*. 2014. № 4. С. 3, 6.
9. Гаврилюк Н. Г. Використання інноваційних технологій в роботі з батьками : методичний посібник. Березне, 2012. 60 с.
10. Грицюк Л. Батьківський комітет – допомога в усьому. *Директор школи*. 2013. № 21. С. 4–14.
11. Денисюк Л. Співпраця з батьками та громадськими організаціями – важлива складова сучасної освіти. М. Біт-Давід. *Директор школи*. 2012. № 17. С. 51–57.
12. Долинна О., Низковська О. Батьки в дошкільному закладі : споживачі та гості чи партнери-одномумці? *Дошкільне виховання*. 2007. № 1. С. 6–8.
13. Журба К. Взаємодія сім'ї і школи у вихованні гідної людини. *Шкільний світ*. 2013. № 18. С. 4–7.
14. Закон України «Про освіту». № 36–39. Розд. II. Ст. 12. (2017). Відомості Верховної Ради. № 38–39, ст. 380. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
15. Івах С. Методика співпраці дошкільних закладів з родинами : навч.-метод. посібник. Дрогобич : РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2009. 98 с.
16. Івах С., Пантюк Т. Методика співпраці дошкільних закладів з родинами : навчальний посібник. Дрогобич : РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2011. 145 с.

17. Івах С. М. Особливості педагогізації батьків дітей дошкільного віку. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2013. Вип. 37. С. 285–289.
18. Ігнатович О. М. Теоретико-методологічні засади розвитку культури особистості як суб'єкта інноваційної педагогічної діяльності. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/709845/>
19. Калініна Л. Соціально-педагогічне партнерство як демократична модель державно-громадської взаємодії та компонента підручника для керівника освіти. *Проблеми сучасного підручника*. Випуск 22 (2019). С. 105–120. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/psp_2019_22_14
20. Кирієнко Т. Співпраця з родиною. Семінар для педагогів. *Дошкільне виховання*. 2006. № 10. С. 7–9.
21. Ковтун О. Єдиний освітній простір для педагогів, батьків та їхніх дітей. *Практика управління дошкільним закладом*. 2014. № 4. С. 7–15.
22. Коляда М. Співвідношення понять «соціальне партнерство» і «соціальний діалог» у трудовому праві : теорія та практика. *Публічне право*. 2013. № 4. С. 291–296.
23. Коханова О. П. Психологія партнерської взаємодії в освіті : навчально-методичний посібник. Київ : Вид-во ПП Щербатих О. В. 2011. 104 с.
24. Кравченко О. М. Технологія «створення ситуації успіху» як складник педагогіки партнерства. Початкова освіта : сучасні перспективи розвитку : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Кременчуцький педагогічний коледж імені А. С. Макаренка, 14 грудня 2018 року) / редактор-упорядник: О. В. Діброва. Кременчук : Методичний кабінет, 2018. 256 с. С.16–19.
25. Кравчинська Т. С. Педагогіка партнерства : основні ідеї, принципи та сутність. *Підготовка керівних та педагогічних кадрів до реалізації Концепції Нової української школи* : зб. статей Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 6 квітня 2017 р. Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2017. С. 85–88. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/707221/>

26. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі. Київ : Т-во «Знання» України, 2010. 385 с.
27. Крутько М. Відповідальне батьківство. *Школа*. 2013. № 2. С. 53–56.
28. Култаєва М. Д. Дитина у рефлексіях сучасної західної філософії освіти: досвід теоретичного осмислення. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Філософія*. 2012. Вип. 39. С. 118–129.
29. Люшин М. О. Моделювання педагогічного середовища / упорядник М. О. Люшин. Харків : Видавнича група «Основа», 2012. 22 с.
30. Машовець М. А. Підготовка студентів до співпраці з батьками дітей дошкільного віку. Київ : НПУ, 2000. 128 с.
31. Нагай Л. Партнерство закладу освіти і батьків як передумова розвитку особистості та успішного навчання. *Директор школи, ліцею, гімназії*. № 5. 2013. С. 124–130.
32. Назаренко А. Сім'я і дошкільний заклад. *Дошкільне виховання*. 1995. № 8. С. 11.
33. Настільна книга керівника дошкільного навчального закладу. / упор.: Т. В. Панасюк, Н. М. Курочка. Тернопіль : Мандрівець, 2012. Частина 4. 304 с.
34. Організація роботи з батьками дітей дошкільного віку : нормативно-правові документи. *Практика управління дошкільним закладом*. 2012. № 2. С. 68–75.
35. Оржеховська В. М., Кириченко В. І., Ковганич Г. Г. Взаємодія навчального закладу і сім'ї : стратегії, технології, моделі : практико орієнтований посібник. Харків : Точка, 2007. 200 с.
36. Островська Л. Ф. Сімейне виховання дошкільника. Київ, 1977. 121 с.
37. Пеньковська Н. Сім'я формує самооцінку дитини. *Дошкільне виховання*. 2002. № 6. С. 16–19.
38. Попова І., Маліна Л., Зякіна А. Сучасні моделі взаємодії загальноосвітнього закладу з сім'єю. *Виховна робота в школі*. 2012. № 6. С. 72–80.
39. Постовий В. Сучасна сім'я і її педагогіка. Київ, 1994. 224 с.

40. Свиридов А., Зікратов В. Співробітництво : сім'я і школа. *Народна освіта*. 2006. № 8. С. 220–224.
41. Свирська Л., Петрова Н. Взаємодія дорослих із дітьми раннього віку. Київ, 2004. 112 с.
42. Система роботи з батьками : модель співпраці міського відділу освіти і навчальних закладів. Київ : Шк.світ, 2008. 128 с.
43. Співаковська А. С. Як бути батьками. М., 1986. 332 с.
44. Спичак М. Курс на співпрацю з батьками. *Дошкільне виховання*. 2007. № 3. С. 14.
45. Соціально-педагогічні умови співпраці навчального закладу з батьками як фактор підвищення якості освіти / укладач: Замулко О. І., завідувач лабораторії розвитку освіти та педагогічних інновацій КНЗ «ЧОПОПП ЧОР». Черкаси, 2016. 258 с.
46. Стельмахович М. Г. Українська родинна педагогіка. Київ, 1996. 312 с.
47. Сухарева Л. С. Піклуємось разом з батьками. Робота з батьками дошкільників. Харків : Вид. група «Основа»: «Тріада», 2008. 128с. (Серія : «ДНЗ. Вихователю»).
48. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка. Київ, 1978. 263 с.
49. Терещенко О. Родинні збори в дитячому садку. *Дошкільне виховання*. 2007. № 2. С. 18–20.
50. Тоцька Т. Виховувати серцем. *Дошкільне виховання*. 2007. № 3. С. 14–17.
51. Устинова Н. В. Взаємодія школи і сім'ї у вихованні дітей та молоді. Принципи гуманістичної педагогіки. 2015. URL : <http://readbookz.com/book/172/5533.html>.
52. Фалькович Т. А., Толстоухова Н. С., Обухова Л. А. Нетрадиційні форми роботи з батьками. Москва, 2005. С. 9.
53. Федірчик Т., Дідух В. Педагогіка партнерства як чинник формування ефективної взаємодії учасників освітнього процесу в умовах нової української школи. *Гірська школа українських Карпат*. 2019. № 21. С. 50–54.

54. Федорович Л. Дидактичні принципи моделювання взаємодії сім'ї, дошкільної установи, школи. *Рідна школа*. 1999. № 9. С. 65–68.
55. Хайкіна С. В. Організаційні основи взаємодії загальноосвітнього закладу і сім'ї. *Педагогіка*. 2012. № 4. С. 34–37.
56. Хромова О. Л. Кравченко Т. В. Педагогічний всеобуч батьків. Київ : Знання, 1990. 32 с.
57. Цуркан Л. Форми роботи з батьками. *Директор школи*. 2010. № 5. С. 56–59.

Семінарське заняття № 4

Тема 4. Технології організації просвітницької роботи з батьками

План заняття

1. Моделі виховного процесу для батьків та їхня порівняльна характеристика. Показники готовності батьків до партнерської взаємодії.
2. Зміст та напрями побудови ефективного партнерства закладу дошкільної освіти і сім'ї.
3. Педагогічна культура батьків. Рівні педагогічної культури.
4. Підготовка дітей до школи.
5. Батьківський авторитет. Види батьківського авторитету.
6. Культура спілкування батьків і дітей.
7. Попередження і врегулювання конфліктів з дітьми.
8. Технології педагогізації батьківських знань. Технології проведення «майстер-класів».
9. Метод проєктів у роботі з батьками. Технології медіатеки. Технології консультування (інструктажі, тренінги, практикуми).

Ключові поняття

Батьківський авторитет – це усталений протягом певного тривалого часу стан взаємовпливів на дитину, що викликає у дошкільників повну довіру (недовіру), та дає змогу батькам здійснювати цілеспрямовані впливи на власних дітей.

Інструктаж (інструктування) – введення в курс справ безпечного виконання певних маніпуляцій чи здійснення конкретних видів діяльності.

Культура (лат. cultura) включає систему матеріально-духовних цінностей, винайдених і трансформованих людством протягом багатьох тисячоліть в усіх видах творчої перетворювальної (образотворчої, декоративно-ужиткової, мовленнєвої, хореографічної, музично-театральної та іншої) діяльності людини і суспільства.

Культура спілкування є основою культури особистості, що обумовлює її морально-етичну поведінку, дотримання норм комунікації (доброзичливість, ввічливість, повагу до опонента) у побутових умовах, у контактуванні й порозумінні з іншими людьми).

Медіатека (від англ. Media «розповсюджувач, носій» та від древньогрецьк. Θήκη «місце накопичення, зберігання») – це інституція (установа), на зразок бібліотеки, що вміщує, крім паперових, також електронні, мультимедійні документи, книжки, кореспонденцію, зокрема, відеофільми (художні, документальні, мультимедійні), звукові записи музики, аудіокниг тощо.

Метод проєктів – інноваційна освітня технологія, яка здійснюється як системна організація проблемно-пошукового особистісно орієнтованого шляху дослідження учасниками освітнього процесу із цілеспрямованим застосуванням індивідуальних здібностей кожного опонента.

Педагогізація батьків – це озброєння батьків психолого-педагогічною системою фізіолого-гігієнічних, економічних, методичних і правових знань, умінь та навичок, які складатимуть їх педагогічну підготовленість та досвід у практиці виховання їх дітей.

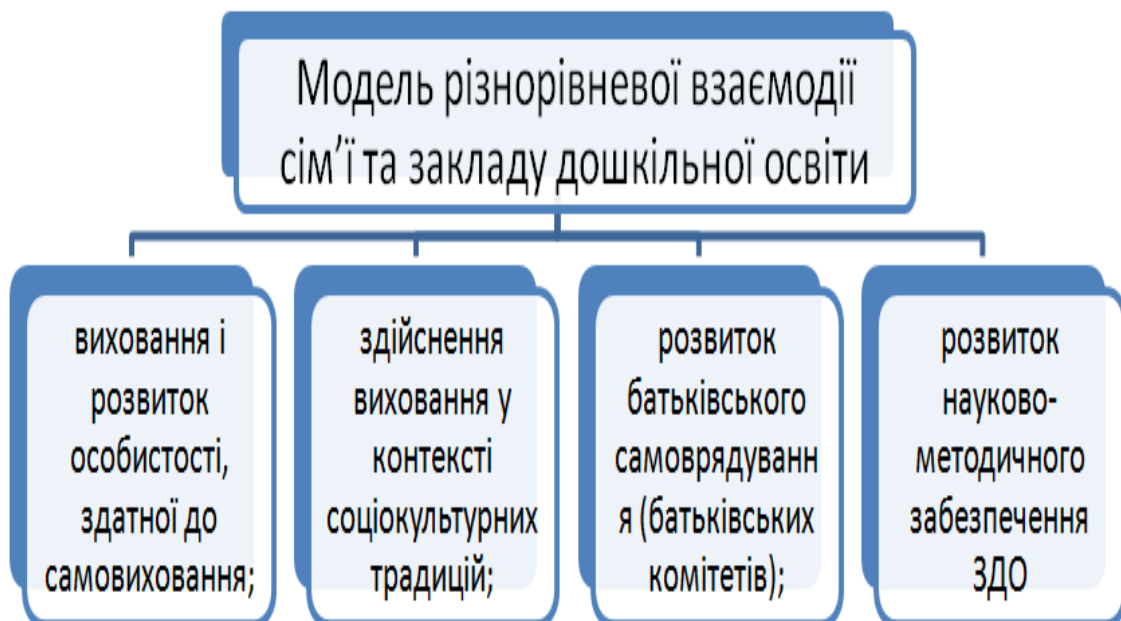
Педагогічна культура – це цілісний, постійно змінюваний, системний комплекс культурних, наукових та духовно-моральних цінностей, який реалізується в освітньому процесі (педагогічний досвід, знання, норми, майстерність, наукові теорії і концепції) та матеріально-технічних ресурсів (засоби навчання і виховання).

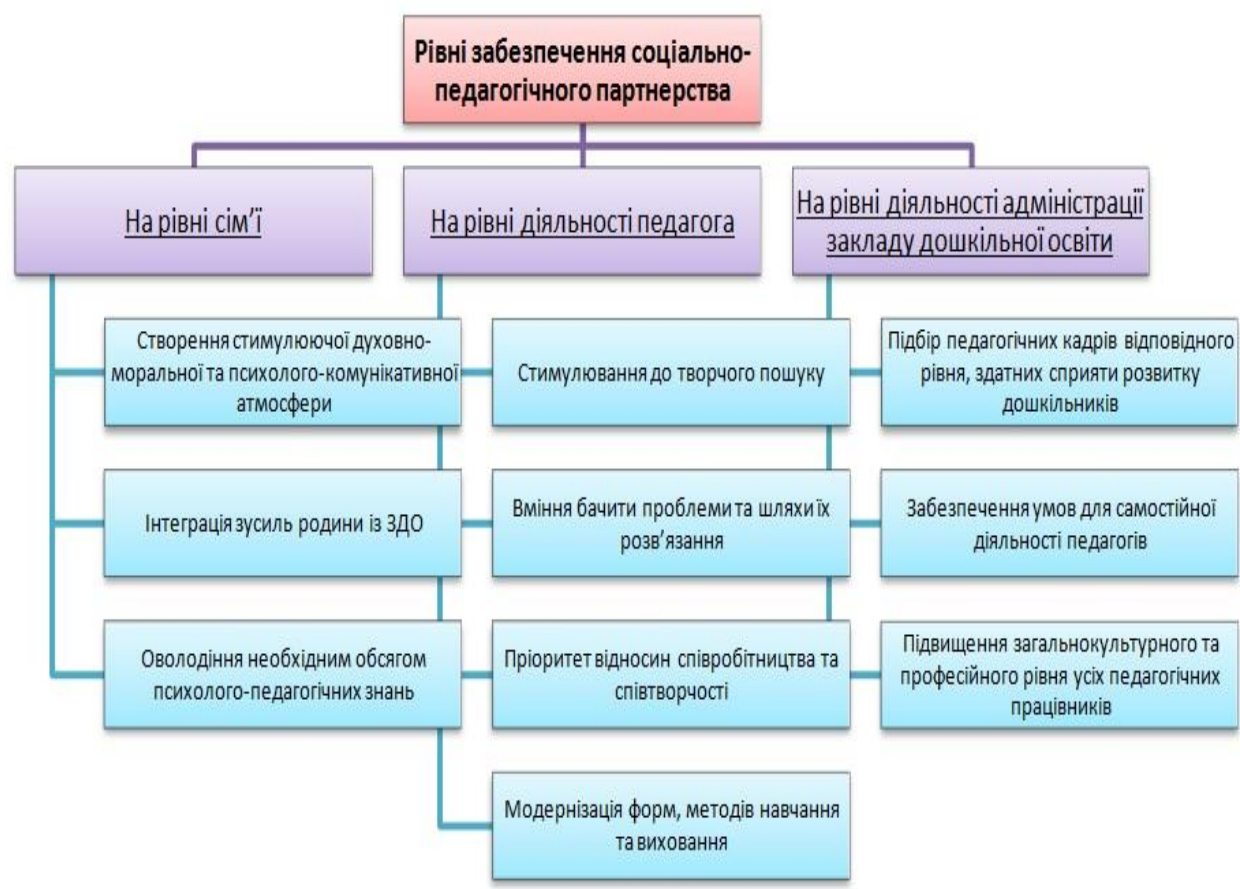
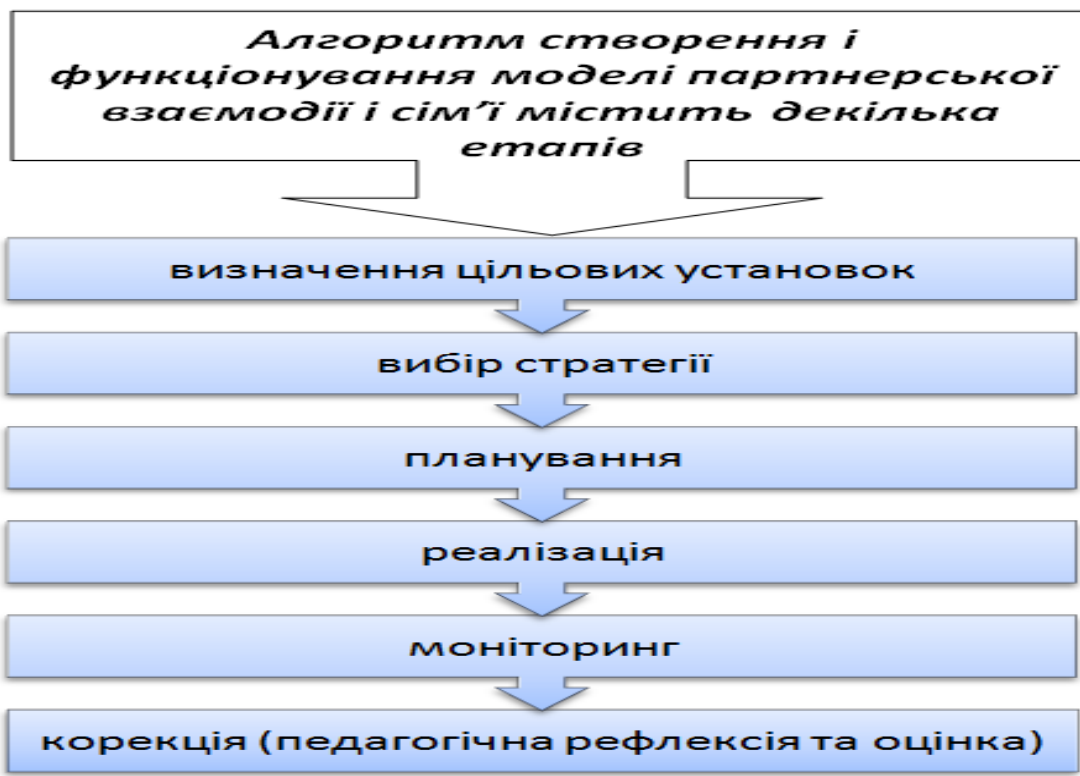
Практикум – це практичне виконання конкретних типових завдань та вправ, спрямоване на удосконалення і закріплення засвоєної теорії та практики, одержання додаткових знань, умінь і навичок.

Тренінг (англ. training) – це форма запланованої групової активної творчої взаємодії та діяльності учасників освітнього процесу (педагогів, дошкільників, батьків, школярів, підприємців тощо), що через модифіковані (змінні) тренувальні процеси дає змогу відпрацювати й засвоїти у практичних діях певні знання, вміння для набуття навичок та досвіду певного виду діяльності або у певній сфері діяльності.

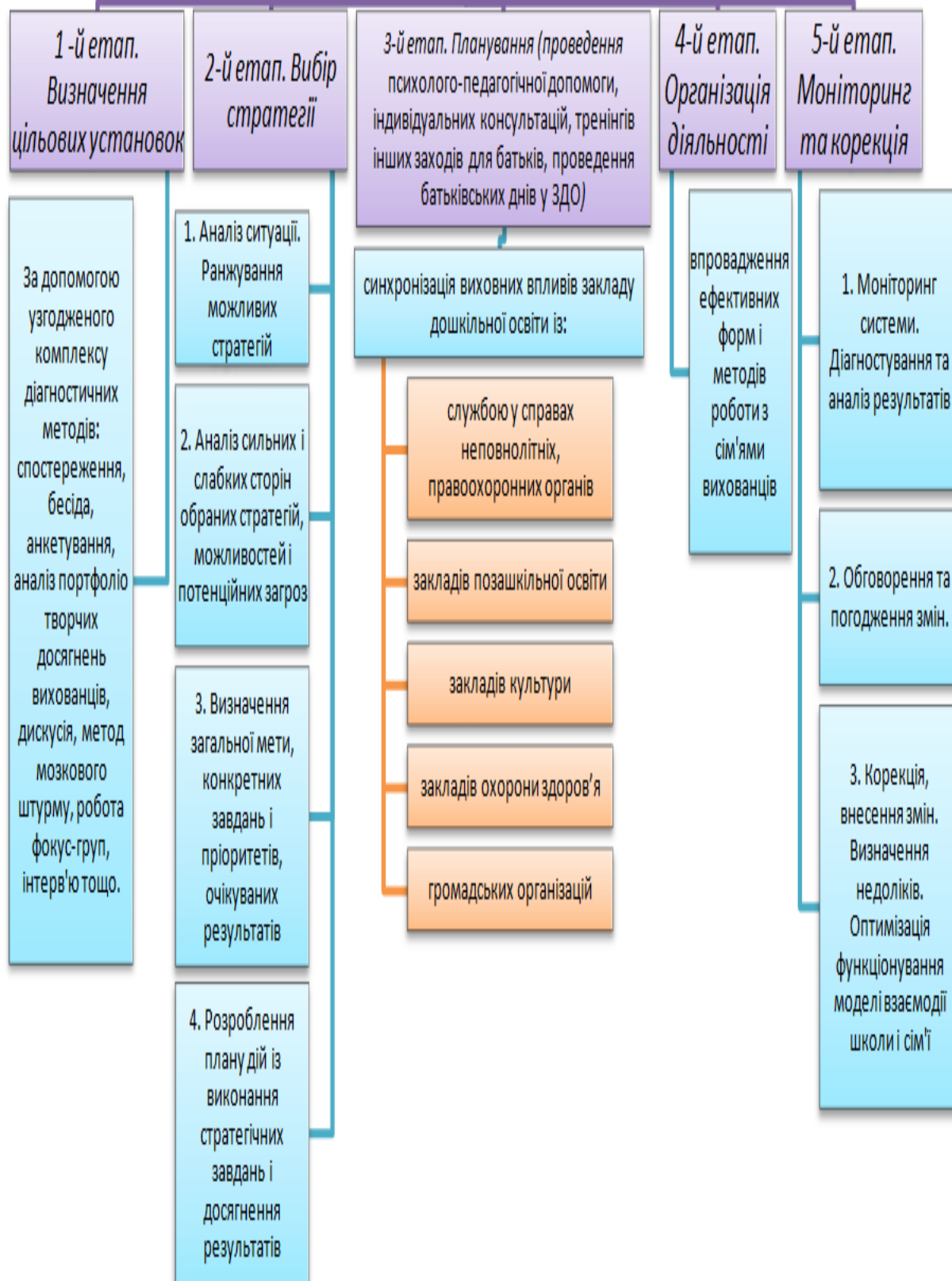
Тренування (від англ. to train – навчати, виховувати) – система комплексних вправ, що здатна пристосовувати та готувати організм особистості до фрустраційних (складних) умов життєдіяльності.

Етапи та зміст технологічного процесу

Питання для обговорення

1. Охарактеризуйте моделі виховного процесу для батьків та дайте їх порівняльну характеристику.
2. Назвіть показники готовності батьків до партнерської взаємодії.
3. Окресліть зміст та напрями побудови ефективного партнерства закладу дошкільної освіти і сім'ї.
4. Дайте характеристику педагогічної культури батьків.
5. У чому сутність підготовки дітей до школи?
6. Як ви розумієте термін «батьківський авторитет»?
7. Які види батьківського авторитету ви знаєте? Охарактеризуйте їх.
8. Охарактеризуйте сутність та особливості культури спілкування батьків і дітей.
9. У чому причини виникнення конфліктів батьків із дітьми?
10. Розкрийте проблему попередження і врегулювання конфліктів з дітьми.
11. Технології педагогізації батьківських знань.
12. У чому полягають технології проведення «майстер-класів»?
13. Розкрийте сутність методу проєктів у роботі з батьками.
14. У чому полягають технології медіатеки?
15. Дайте характеристику технологіям консультування (інструктажі, тренінги, практикуми).

Питання проблемного характеру

1. У чому полягає роль батьків в організації їх взаємодії з дітьми дошкільного віку?
2. З'ясуйте, як допомогти батькам попередити та врегулювати конфлікти, що можуть виникати між ними та дітьми.
3. Дослідіть у психолого-педагогічній літературі праці, що стосуються технологій педагогізації батьківських знань.

4. Скласти анкету визначення педагогічного потенціалу родини.
5. Виконайте одне із поданих нижче завдань, поділившись на підгрупи із подальшою апробацією із одногрупниками на наступному семінарському занятті:
 - запропонуйте майстер-клас для батьків за власною тематикою.
 - складіть презентацію: «Метод проектів у роботі з батьками».
 - запропонуйте одну із технологій консультування або їх комплекс (інструктажі, тренінги, практикуми).

Тематика доповідей та рефератів

1. Інтелектуальні і емоційні гендерні відмінності: дослідження та їх результати.
2. Технології педагогізації батьківських знань.
3. Індивідуальні особливості пізнавальної активності старших дошкільників як один з чинників успішного навчання в школі.
4. Виховання та навчання з урахуванням біологічних особливостей дошкільників.
5. Попередження і врегулювання конфліктів з дітьми.

Література:

1. Алексеєнко Т. Формування педагогічної культури сучасної молоді сім'ї. *Рідна школа*. 1998. № 1–2. С. 46–47.
2. Андрущенко Г. І. Походження та особливості формування довіри в сучасних суспільних системах. *Соціальні технології*. 2012. № 53. С. 9–14.
3. Бех В. П., Семененко Л. М. Саморегуляція соціального організму навчального закладу : монографія. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 330 с.

4. Брюхова В. М. Школа і сім'я : від діалогу до партнерства. *Класний керівник*. 2007. № 6. С. 126–139.
5. Булдович М., Бадь Н. Гармонія : книга для батьків і вихователів. Київ : Шк. світ, 2008. 128 с.
6. Виноградова Т. Взаємодія батьків і педагогів – необхідна умова для виховання нового покоління. *Педагогічна скарбниця Донеччини*. 2003. № 2. С. 51–52.
7. Взаємодія ДНЗ та сім'ї / уклад. О. А. Рудік, І. В. Молодушкіна. Харків : Вид. група «Основа», 2013. 222, [2] с. (Серія «Дошкільний навчальний заклад. Вихователю»).
8. Воскобойнікова-Гузєва О. Соціальне партнерство як чинник розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України. *Бібліотечний вісник*. 2014. № 4. С. 3, 6.
9. Гаврилюк Н. Г. Використання інноваційних технологій в роботі з батьками : методичний посібник. Березне. 2012. 60 с.
10. Грицюк Л. Батьківський комітет – допомога в усьому. *Директор школи*. 2013. № 21. С. 4–14.
11. Денисюк Л. Співпраця з батьками та громадськими організаціями – важлива складова сучасної освіти. М. Біт-Давід. *Директор школи*. 2012. № 17. С. 51–57.
12. Долинна О. Низковська О. Батьки в дошкільному закладі : споживачі та гості чи партнери-однорідці? *Дошкільне виховання*. 2007. № 1. С. 6–8.
13. Журба К. Взаємодія сім'ї і школи у вихованні гідної людини. *Шкільний світ*. 2013. № 18. С. 4–7.
14. Закон України «Про освіту». № 36–39, розд. II, ст. 12. (2017). Відомості Верховної Ради. № 38–39, ст. 380. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
15. Івах С. Методика співпраці дошкільних закладів з родинами : навч.-метод. посібник. Дрогобич : РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2009. 98 с.

16. Івах С., Пантюк Т. *Методика співпраці дошкільних закладів з родинами : навчальний посібник*. Дрогобич : РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2011. 145 с.
17. Івах С. М. Особливості педагогізації батьків дітей дошкільного віку. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2013. Вип. 37. С. 285–289.
18. Ігнатович О. М. Теоретико-методологічні засади розвитку культури особистості як суб'єкта інноваційної педагогічної діяльності. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/709845/>
19. Калініна Л. Соціально-педагогічне партнерство як демократична модель державно-громадської взаємодії та компонента підручника для керівника освіти. *Проблеми сучасного підручника*. Випуск 22 (2019). С. 105–120. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/psp_2019_22_14
20. Кирієнко Т. Співпраця з родиною. Семінар для педагогів. *Дошкільне виховання*. 2006. № 10. С. 7–9.
21. Ковтун О. Єдиний освітній простір для педагогів, батьків та їхніх дітей. *Практика управління дошкільним закладом*. 2014. № 4. С. 7–15.
22. Коляда М. Співвідношення понять «соціальне партнерство» і «соціальний діалог» у трудовому праві : теорія та практика. *Публічне право*. 2013. № 4. С. 291–296.
23. Коханова О. П. Психологія партнерської взаємодії в освіті : навчально-методичний посібник. Київ : Вид-во ПП Щербатих О. В. 2011. 104 с.
24. Кравченко О. М. Технологія «створення ситуації успіху» як складник педагогіки партнерства. *Початкова освіта : сучасні перспективи розвитку : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції* (Кременчуцький педагогічний коледж імені А. С. Макаренка, 14 грудня 2018 року) / редактор-упорядник : О. В. Діброва. Кременчук : Методичний кабінет, 2018. 256 с. С. 16–19.
25. Кравчинська Т. С. Педагогіка партнерства : основні ідеї, принципи та сутність. *Підготовка керівних та педагогічних кадрів до реалізації Концепції Нової української школи* : зб. статей Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 6 квітня 2017 р. Харків : Харківська

- академія неперервної освіти, 2017. С. 85–88. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/707221/>
26. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі. Київ : Т-во «Знання» України, 2010. 385 с.
27. Крутько М. Відповідальне батьківство. *Школа*. 2013. № 2. С. 53–56.
28. Култаєва М. Д. Дитина у рефлексіях сучасної західної філософії освіти : досвід теоретичного осмислення. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Філософія*. 2012. Вип. 39. С. 118–129.
29. Люшин М. О. Моделювання педагогічного середовища / упорядник М. О. Люшин. Харків : Видавнича група «Основа», 2012. 22 с.
30. Машовець М. А. Підготовка студентів до співпраці з батьками дітей дошкільного віку. Київ : НПУ, 2000. 128 с.
31. Нагай Л. Партнерство закладу освіти і батьків як передумова розвитку особистості та успішного навчання. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2013. № 5. С. 124–130.
32. Назаренко А. Сім'я і дошкільний заклад. *Дошкільне виховання*. 1995. № 8. С. 11.
33. Настільна книга керівника дошкільного навчального закладу. / упор. : Т. В. Панасюк, Н. М. Курочка. Тернопіль : Мандрівець, 2012. Частина 4. 304 с.
34. Організація роботи з батьками дітей дошкільного віку : нормативно-правові документи. *Практика управління дошкільним закладом*. 2012. № 2. С. 68–75.
35. Оржеховська В. М., Кириченко В. І., Ковганич Г. Г. Взаємодія навчального закладу і сім'ї : стратегії, технології, моделі : практико орієнтований посібник. Харків : Точка, 2007. 200 с.
36. Островська Л. Ф. Сімейне виховання дошкільника. Київ, 1977. 121 с.
37. Пеньковська Н. Сім'я формує самооцінку дитини. *Дошкільне виховання*. 2002. № 6. С. 16–19.

38. Попова І., Маліна Л., Зякіна А. Сучасні моделі взаємодії загальноосвітнього закладу з сім'єю. *Виховна робота в школі*. 2012. № 6. С. 72–80.
39. Постовий В. Сучасна сім'я і її педагогіка. Київ, 1994. 224 с.
40. Свиридов А., Зікратов В. Співробітництво : сім'я і школа. *Народна освіта*. 2006. № 8. С. 220–224.
41. Свирська Л., Петрова Н. Взаємодія дорослих із дітьми раннього віку. Київ, 2004. 112 с.
42. Система роботи з батьками : модель співпраці міського відділу освіти і навчальних закладів. Київ : Шк. світ, 2008. 128 с.
43. Співаковська А. С. Як бути батьками. Москва, 1986. 332 с.
44. Спичак М. Курс на співпрацю з батьками. *Дошкільне виховання*. 2007. № 3. С. 14.
45. Соціально-педагогічні умови співпраці навчального закладу з батьками як фактор підвищення якості освіти / укладач: Замулко О. І., завідувач лабораторії розвитку освіти та педагогічних інновацій КНЗ «ЧОПОПП ЧОР». Черкаси, 2016. 258 с.
46. Стельмахович М. Г. Українська родинна педагогіка. Київ, 1996. 312 с.
47. Сухарева Л. С. Піклуємось разом з батьками. Робота з батьками дошкільників. Харків : Вид. група «Основа» : «Тріада», 2008. 128 с. (Серія : «ДНЗ. Вихователю»).
48. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка. Київ, 1978. 263 с.
49. Терещенко О. Родинні збори в дитячому садку. *Дошкільне виховання*. 2007. № 2. С. 18–20.
50. Тоцька Т. Виховувати серцем. *Дошкільне виховання*. 2007. № 3. С. 14–17.
51. Устинова Н. В. Взаємодія школи і сім'ї у вихованні дітей та молоді. Принципи гуманістичної педагогіки. 2015. URL : <http://readbookz.com/book/172/5533.html>.
52. Фалькович Т. А., Толстоухова Н. С., Обухова Л. А. Нетрадиційні форми роботи з батьками. Москва, 2005. С. 9.

53. Федірчик Т., Дідух В. Педагогіка партнерства як чинник формування ефективної взаємодії учасників освітнього процесу в умовах нової української школи. *Гірська школа українських Карпат*. 2019. № 21. С. 50–54.
54. Федорович Л. Дидактичні принципи моделювання взаємодії сім'ї, дошкільної установи, школи. *Рідна школа*. 1999. № 9. С. 65–68.
55. Хайкіна С. В. Організаційні основи взаємодії загальноосвітнього закладу і сім'ї. *Педагогіка*. 2012. № 4. С. 34–37.
56. Хромова О. Л., Кравченко Т. В. Педагогічний всеобуч батьків. Київ : Знання, 1990. 32 с.
57. Цуркан Л. Форми роботи з батьками. *Директор школи*. 2010. № 5. С. 56–59.

Семінарське заняття № 5

Тема 5. Індивідуальні та групові форми педагогічного партнерства закладу дошкільної освіти із родинами вихованців

План заняття

1. Основні умови успішної організації партнерства закладу дошкільної освіти і сім'ї.
2. Організація спілкування з родинами.
3. Формальне й неформальне спілкування.
4. Організація індивідуальних форм роботи з сім'ями (бесіди, консультації).
5. Індивідуальні зустрічі з батьками.
6. Форми спілкування з батьками. Батьківська кімната.
7. Відвідування сімей вихованців.
8. Групові форми роботи та доцільність їх використання.

Ключові поняття і терміни

Індивідуальні форми роботи – це форми роботи, які передбачають переважно індивідуальний підхід до проблем, захоплень, професійних напрямів, творчих здібностей батьків, які можуть реалізуватися через консультування, поради, проведення індивідуальних бесід та розмов, під час відвідування сімей тощо.

Групові форми роботи – це форми роботи, які передбачають переважно роботу в групах (по двоє або більше осіб), об'єднаних за певними наперед визначеними ознаками (інтересами, уподобаннями, професійними здібностями, гендерними ознаками дошкільників; їх зацікавленнями, здібностями та уподобаннями; поведінковими, фізіологічними, інтелектуальними чи іншими ознаками тощо) або випадковим чином.

Ділове спілкування – це спілкування, спрямоване на організацію та оптимізацію конкретної спільної наукової, виробничої, комерційної й іншої діяльності, а не окремо взятих опонентів, які беруть участь у спілкуванні.

Комунікація (від лат. *communicatio*, що означає передачу, єдність, поєднання, повідомлення, що пов'язане своїм значенням із дієсловом, яке походить від лат. *communico*, тобто, поєднувати, робити спільним, повідомляти) – означає здійснювати обмін (передача повідомлень або сприймання) повідомленнями чи певною інформацією, що включає погляди, емоції, факти, ідеї між партнерами спілкування (їх може бути двоє або більше осіб), використовуючи при цьому вербальні та невербальні засоби.

Неформальне спілкування – це спілкування, що проявляється у внутрішніх духовних, психологічних інтересах та потребах особистостей у спілкуванні (визначення суспільної ролі, ставлення до конкретних людей, врегулювання суперечок, конфліктів, розв'язання нестандартних ситуацій тощо).

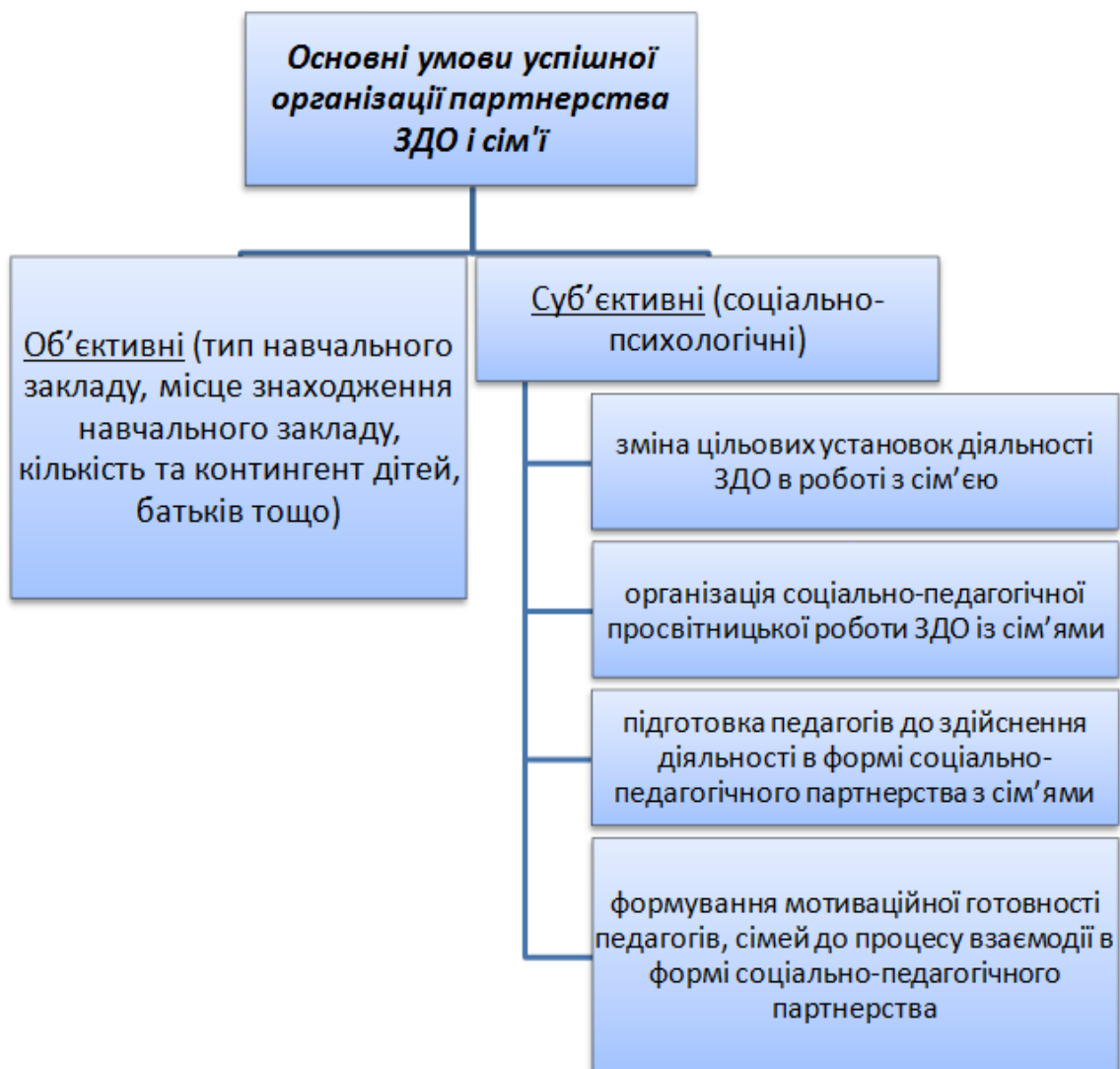
Формальне (соціально-рольове) спілкування виражається у регламентованості соціальних ролей співучасників комунікації.

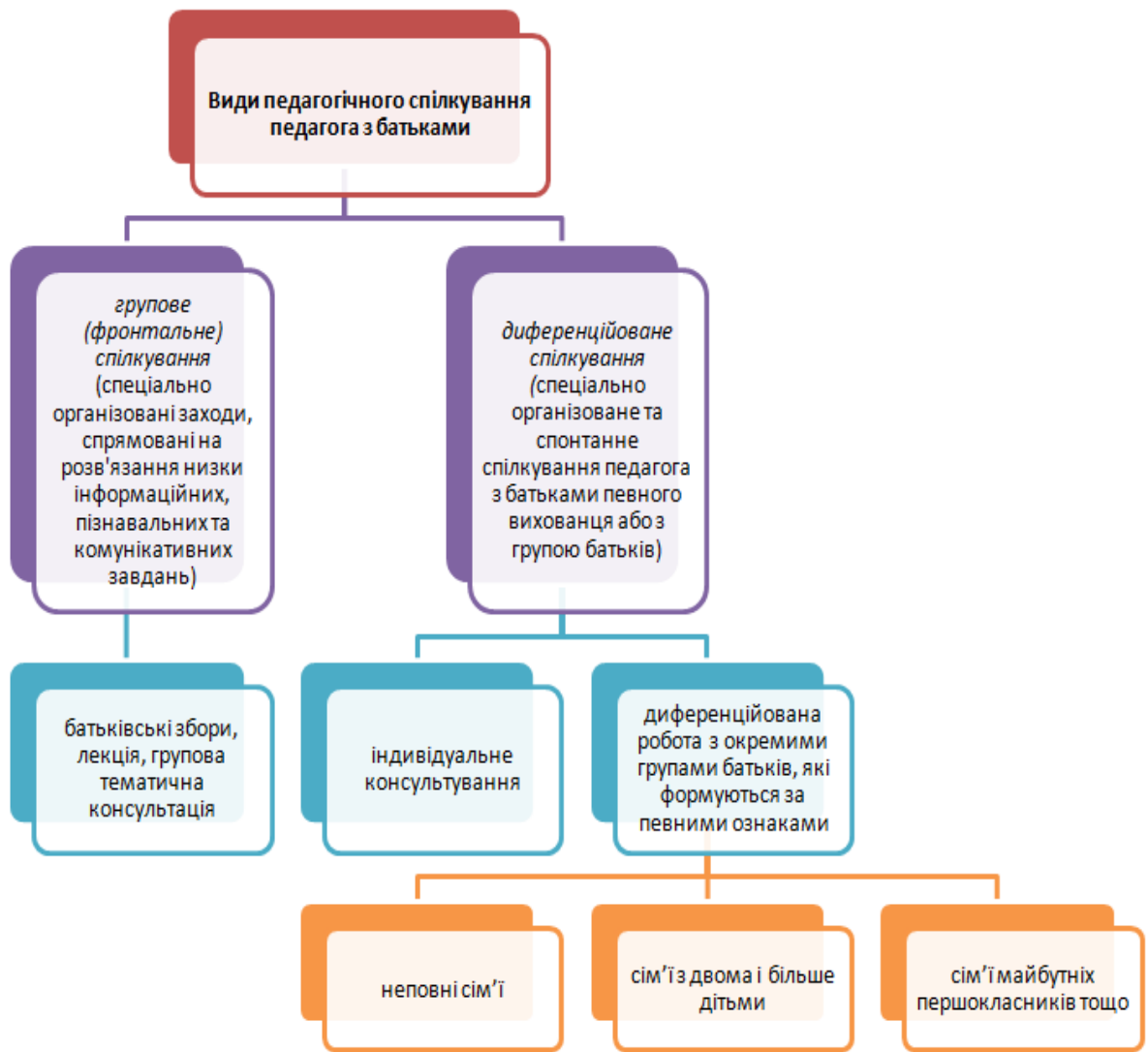
Шляхи організації партнерства закладу дошкільної освіти і сім'ї

- постійний двосторонній зворотний зв'язок між учасниками співробітництва
- чітке розмежування сфер відповідальності
- визнання батьків активними учасниками педагогічної системи
- цінування компетентності батьків, їхньої ініціативи, заохочення досягнень й особистого внеску кожного з них у виховну діяльність ЗДО
- попередження міжособистісної напруги, конфліктності, протистояння
- побудова співробітництва на оперативному обміні інформацією
- узгодження очікувань і механізмів їх реалізації

Вербальне спілкування включає

Міжособистісне спілкування включає

Індивідуальні види роботи з батьками

Групові види роботи з батьками

Питання для обговорення

1. Вкажіть шляхи організації партнерства закладу дошкільної освіти і сім'ї.
2. Назвіть основні умови успішної організації партнерства закладу дошкільної освіти і сім'ї.
3. Дайте характеристику організації спілкування з родинами.
4. Якими особистими якостями спілкування має володіти педагог?
5. У чому виявляється формальне та неформальне спілкування?
6. У чому полягає сутність організації індивідуальних форм роботи з сім'ями (бесід, консультацій)?
7. Назвіть особливості індивідуальних зустрічей з батьками.
8. Охарактеризуйте форми спілкування з батьками.
9. Розкрийте особливості спілкування педагогів із неповними сім'ями.
10. Розкрийте сутність та особливості функціонування батьківської кімнати.
11. Назвіть вимоги до відвідування сімей вихованців.
12. Дайте характеристику групових форм роботи. Обґрунтуйте доцільність їх використання.

Питання проблемного характеру

1. Обґрунтувати основні вимоги та правила організації партнерства ЗДО і сім'ї.
2. Проаналізувати та дати характеристику видам спілкування педагогів з батьками.
3. Написати для батьків план (правила) удосконалення їх материнських та батьківських обов'язків та функцій.
4. Запропонувати власні шляхи збагачення виховних можливостей та умінь батьків.
5. Проаналізуйте вплив оцінювання батьками досягнень дитини та порівнювання цих досягнень із досягненнями її однолітків.

6. Розкрийте особливості спілкування дорослих (батьків, вихователя) та дитини дошкільного віку.
7. Назвіть бар'єри спілкування та вкажіть способи їх подолання.

Практичні завдання

1. Підібрати вправи, бесіди та ігри для батьків дошкільників на теми: «Моя неповторна дитина», «Логіко-математичні ігри та забави на кухні», «Чудасія своїми руками», «Долаємо кризи та конфлікти разом», «Комплімент дитині», «Умілі ручки», «Скринька ідей», «Розкриваємо можливості народної творчості у роботі з дітьми», «Як розвинути таланти моєї дитини», «Тато, мама і я – весела сім'я», «Роблю із усього, що маю» та ін.
2. Студенти повинні погруппуватися парами та придумати різноманітні проблемні ситуації, які можуть трапитися у спілкуванні дошкільника з батьками. Темі розмов повинні стосуватися суперечливих питань щодо навчання, виховання, розвитку та спілкування дітей дошкільного віку.

Студенти за чергою мають виконувати ролі дитини і батьків, пропонувати власні способи вирішення нестандартних ситуацій, конфліктів, істерик тощо дітей. Після такої сюжетно-рольової взаємодії між студентами можна провести дискусійно-оцінювальну бесіду. Основні ключові моменти, що зачіпалися у розігруваннях ситуацій, студенти записують на дошці та в зошитах. Інтерактивним методом «Вулик» відбувається обговорення і вибирається стратегія майбутньої діяльності.

Пізніше студенти діляться емоціями і поглядами під час групового обговорення, а основні ідеї продовжують розглядати вдома. На наступному семінарському занятті студенти мають запропонувати власні правила та вимоги до спілкування батьків з дітьми.

3. Складіть та обґрунтуйте власний комплекс технологій педагогічного спілкування з батьками (опираючись на педагогічний досвід).
4. Проаналізуйте психологічну готовність педагога до спілкування, використовуючи техніку «Я-повідомлення», запропоновану американським психологом Томасом Гордоно. Змодельуйте певну проблемну ситуацію та запропонуйте шляхи її вирішення.

Тематика доповідей та рефератів

1. Проаналізуйте проблему організації спілкування з родинами у психолого-педагогічній літературі.
2. Напишіть есе: «Вирішуємо проблему разом». Для цього необхідно обрати якість проблеми в намаганнях, вказуючи відповідні ролі, висловлювання, конкретні дії тощо, описати послідовний алгоритм подолання цієї проблеми з «уявними батьками».
3. Етнічні стереотипи поведінки батьків у різних культурних середовищах.

Література:

1. Алексеенко Т. Формування педагогічної культури сучасної молоді сім'ї. *Рідна школа*. 1998. № 1–2. С. 46–47.
2. Андрущенко Г. І. Походження та особливості формування довіри в сучасних суспільних системах. *Соціальні технології*. 2012. № 53. С. 9–14.
3. Бех В. П., Семененко Л. М. Саморегуляція соціального організму навчального закладу : монографія. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 330 с.
4. Брюхова В. М. Школа і сім'я : від діалогу до партнерства. *Класний керівник*. 2007. № 6. С. 126–139.
5. Булдович М., Бадь Н. Гармонія : книга для батьків і вихователів. Київ : Шк. світ, 2008. 128 с.

6. Виноградова Т. Взаємодія батьків і педагогів – необхідна умова для виховання нового покоління. *Педагогічна скарбниця Донеччини*. 2003. № 2. С. 51–52.
7. Взаємодія ДНЗ та сім'ї / уклад. О. А. Рудік, І. В. Молодушкіна. Харків : Вид. група «Основа», 2013. 222, [2] с. (Серія «Дошкільний навчальний заклад. Вихователю»).
8. Воскобойнікова-Гузєва О. Соціальне партнерство як чинник розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України. *Бібліотечний вісник*. 2014. № 4. С. 3, 6.
9. Гаврилюк Н. Г. Використання інноваційних технологій в роботі з батьками. Методичний посібник. Березне. 2012. 60 с.
10. Грицюк Л. Батьківський комітет – допомога в усьому. *Директор школи*. 2013. № 21. С. 4–14.
11. Денисюк Л. Співпраця з батьками та громадськими організаціями – важлива складова сучасної освіти. М. Біт-Давід. *Директор школи*. 2012. № 17. С. 51–57.
12. Долинна О. Низковська О. Батьки в дошкільному закладі : споживачі та гості чи партнери-одномумці? *Дошкільне виховання*. 2007. № 1. С. 6–8.
13. Журба К. Взаємодія сім'ї і школи у вихованні гідної людини. *Шкільний світ*. 2013. № 18. С. 4–7.
14. Закон України «Про освіту». № 36–39, розд. II, ст. 12. (2017). Відомості Верховної Ради. № 38–39, ст. 380. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
15. Івах С. Методика співпраці дошкільних закладів з родинами : навч.-метод. посібник. Дрогобич : РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2009. 98 с.
16. Івах С., Пантюк Т. Методика співпраці дошкільних закладів з родинами : навчальний посібник. Дрогобич : РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2011. 145 с.
17. Івах С. М. Особливості педагогізації батьків дітей дошкільного віку. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2013. Вип. 37. С. 285–289.

18. Ігнатович О. М. Теоретико-методологічні засади розвитку культури особистості як суб'єкта інноваційної педагогічної діяльності. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/709845/>
19. Калініна Л. Соціально-педагогічне партнерство як демократична модель державно-громадської взаємодії та компонента підручника для керівника освіти. *Проблеми сучасного підручника*. Випуск 22 (2019). С. 105–120. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/psp_2019_22_14
20. Кирієнко Т. Співпраця з родиною. Семінар для педагогів. *Дошкільне виховання*. 2006. № 10. С. 7–9.
21. Ковтун О. Єдиний освітній простір для педагогів, батьків та їхніх дітей. *Практика управління дошкільним закладом*. 2014. № 4. С. 7–15.
22. Коляда М. Співвідношення понять «соціальне партнерство» і «соціальний діалог» у трудовому праві : теорія та практика. *Публічне право*. 2013. № 4. С. 291–296.
23. Коханова О. П. Психологія партнерської взаємодії в освіті : навчально-методичний посібник. Київ : Вид-во ПП Щербатих О. В. 2011. 104 с.
24. Кравченко О. М. Технологія «створення ситуації успіху» як складник педагогіки партнерства. *Початкова освіта : сучасні перспективи розвитку: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції* (Кременчуцький педагогічний коледж імені А.С.Макаренка, 14 грудня 2018 року) / редактор-упорядник : О. В. Діброва. Кременчук : Методичний кабінет, 2018. 256 с. С. 16–19.
25. Кравчинська Т. С. Педагогіка партнерства : основні ідеї, принципи та сутність. *Підготовка керівних та педагогічних кадрів до реалізації Концепції Нової української школи* : зб. статей Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 6 квітня 2017 р. Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2017. С. 85–88. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/707221/>
26. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі. Київ : Т-во «Знання» України, 2010. 385 с.

27. Крутько М. Відповідальне батьківство. *Школа*. 2013. № 2. С. 53–56.
28. Култаєва М. Д. Дитина у рефлексіях сучасної західної філософії освіти : досвід теоретичного осмислення. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Філософія*. 2012. Вип. 39. С. 118–129.
29. Люшин М. О. Моделювання педагогічного середовища / упорядник М.О. Люшин. Харків : Видавнича група «Основа», 2012. 22 с.
30. Машовець М. А. Підготовка студентів до співпраці з батьками дітей дошкільного віку. Київ : НПУ, 2000. 128 с.
31. Нагай Л. Партнерство закладу освіти і батьків як передумова розвитку особистості та успішного навчання. *Директор школи, ліцею, гімназії*. № 5. 2013. С. 124–130.
32. Назаренко А. Сім'я і дошкільний заклад. *Дошкільне виховання*. 1995. № 8. С. 11.
33. Настільна книга керівника дошкільного навчального закладу. / упор.: Т. В. Панасюк, Н. М. Курочка. Тернопіль : Мандрівець, 2012. Частина 4. 304 с.
34. Організація роботи з батьками дітей дошкільного віку : нормативно-правові документи. *Практика управління дошкільним закладом*. 2012. № 2. С. 68–75.
35. Оржеховська В. М., Кириченко В. І., Ковганич Г. Г. Взаємодія навчального закладу і сім'ї : стратегії, технології, моделі : практико орієнтований посібник. Харків : Точка, 2007. 200 с.
36. Островська Л. Ф. Сімейне виховання дошкільника. Київ, 1977. 121 с.
37. Пеньковська Н. Сім'я формує самооцінку дитини. *Дошкільне виховання*. 2002. № 6. С. 16–19.
38. Попова І., Маліна Л., Зякіна А. Сучасні моделі взаємодії загальноосвітнього закладу з сім'єю. *Виховна робота в школі*. 2012. № 6. С. 72–80.
39. Постовий В. Сучасна сім'я і її педагогіка. Київ, 1994. 224 с.
40. Свиридов А., Зікратов В. Співробітництво : сім'я і школа. *Народна освіта*. 2006. № 8. С. 220–224.

41. Свирська Л., Петрова Н. Взаємодія дорослих із дітьми раннього віку. Київ, 2004. 112 с.
42. Система роботи з батьками : модель співпраці міського відділу освіти і навчальних закладів. Київ : Шк. світ, 2008. 128 с.
43. Співаковська А. С. Як бути батьками. Москва, 1986. 332 с.
44. Спичак М. Курс на співпрацю з батьками. *Дошкільне виховання*. 2007. № 3. С. 14.
45. Соціально-педагогічні умови співпраці навчального закладу з батьками як фактор підвищення якості освіти / укладач : Замулко О. І., завідувач лабораторії розвитку освіти та педагогічних інновацій КНЗ «ЧОПОПП ЧОР». Черкаси, 2016. 258 с.
46. Стельмахович М. Г. Українська родинна педагогіка. Київ, 1996. 312 с.
47. Сухарева Л. С. Піклуємось разом з батьками. Робота з батьками дошкільників. Харків : Вид. група «Основа» : «Тріада», 2008. 128 с. (Серія : «ДНЗ. Вихователю»).
48. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка. Київ, 1978. 263 с.
49. Терещенко О. Родинні збори в дитячому садку. *Дошкільне виховання*. 2007. № 2. С. 18–20.
50. Тоцька Т. Виховувати серцем. *Дошкільне виховання*. 2007. № 3. С. 14–17.
51. Устинова Н. В. Взаємодія школи і сім'ї у вихованні дітей та молоді. *Принципи гуманістичної педагогіки*. 2015. URL : <http://readbookz.com/book/172/5533.html>.
52. Фалькович Т. А., Толстоухова Н. С., Обухова Л. А. Нетрадиційні форми роботи з батьками. Москва, 2005. С. 9.
53. Федірчик Т., Дідух В. Педагогіка партнерства як чинник формування ефективної взаємодії учасників освітнього процесу в умовах нової української школи. *Гірська школа українських Карпат*. 2019. № 21. С. 50–54.
54. Федорович Л. Дидактичні принципи моделювання взаємодії сім'ї, дошкільної установи, школи. *Рідна школа*. 1999. № 9. С. 65–68.

55. Хайкіна С. В. Організаційні основи взаємодії загальноосвітнього закладу і сім'ї. *Педагогіка*. 2012. № 4. С. 34–37.
56. Хромова О. Л. Кравченко Т. В. Педагогічний всеобуч батьків. Київ : Знання, 1990. 32 с.
57. Цуркан Л. Форми роботи з батьками. *Директор школи*. 2010. № 5. С. 56–59.

Семінарське заняття № 6

Тема 6. Колективні форми педагогічного партнерства закладу дошкільної освіти із родинами вихованців

План заняття

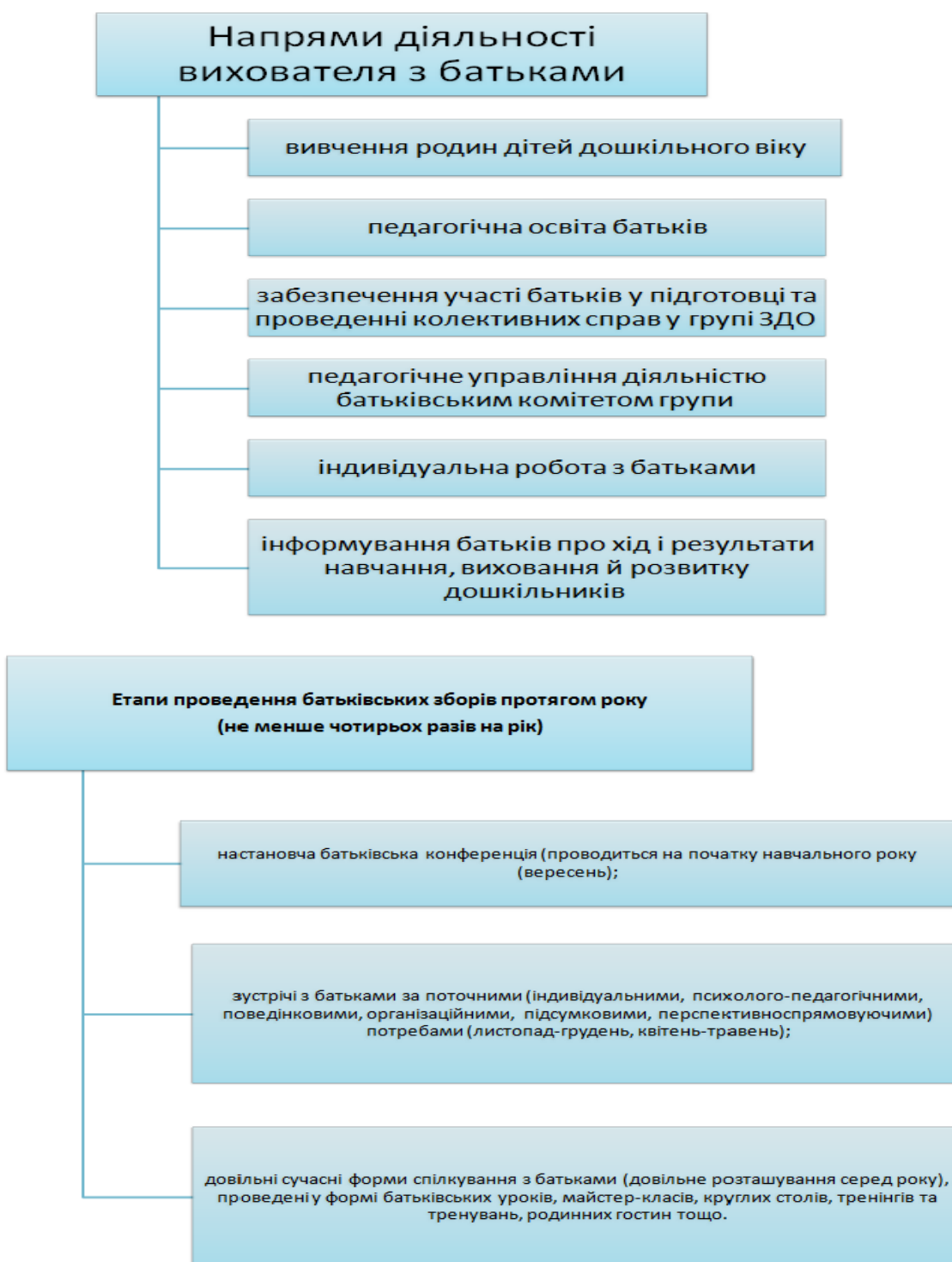
1. Основні шляхи та переваги колективної співпраці педагогів та батьків.
2. Етапи та завдання організації діяльнійшої взаємодії закладу дошкільної освіти й батьків дошкільників.
3. Колективні форми роботи з батьками (дні відкритих дверей, семінари-практикуми, вечори запитань і відповідей, сімейні педради, клуби).
4. Батьківські (родинні) збори як одна з найпоширеніших форм роботи закладу дошкільної освіти з сім'єю.
5. Школа молодих батьків.
6. Планування й облік колективних форм роботи з родинами.
7. Залучення батьків до освітнього процесу.

Ключові поняття

Батьківські збори в закладі дошкільної освіти є основним способом взаємодії, комунікації та безпосереднього спілкування педагогічного колективу, психолога, медичної сестри та інших працівників закладу дошкільної освіти з батьками дітей дошкільного віку та виражається у спеціальній організації зустрічей або певних заходів для налагодження і розв'язання інформаційних, психолого-педагогічних, пізнавальних, поведінкових, комунікативних проблем, а також завдань щодо інформатизації, розвитку і виховання дітей.

Колективні форми роботи – це форми роботи, які передбачають переважно колективні та фронтальні форми залучення усіх батьків до життя і діяльності групи дітей дошкільного віку.

Толерантність – визнання думок, ідей, потреб інших людей, співпереживання, терпимість, милосердність, поважання ролі, значення і особливостей усіх культур, традицій та обрядів.

Умови налагодження педагогічного спілкування педагога із батьками

щирий інтерес до життя, проблем та зацікавлень батьків вихованців

звертання до почуття батьківської любові та її повага

уміння знайти та розглянути в кожній дитині її позитивні риси на противагу негативних проявів дошкільника

надавати батькам характеристики їх дітей з висунення випереджальної позитивної оцінки

висока повага до особистості батька та матері (інших членів родини), їх батьківської турботи, їх трудової та громадської діяльності

особистісний підхід до проблем сімейного виховання у спілкуванні з батьками

залучення батьків до оцінювання успіхів дитини

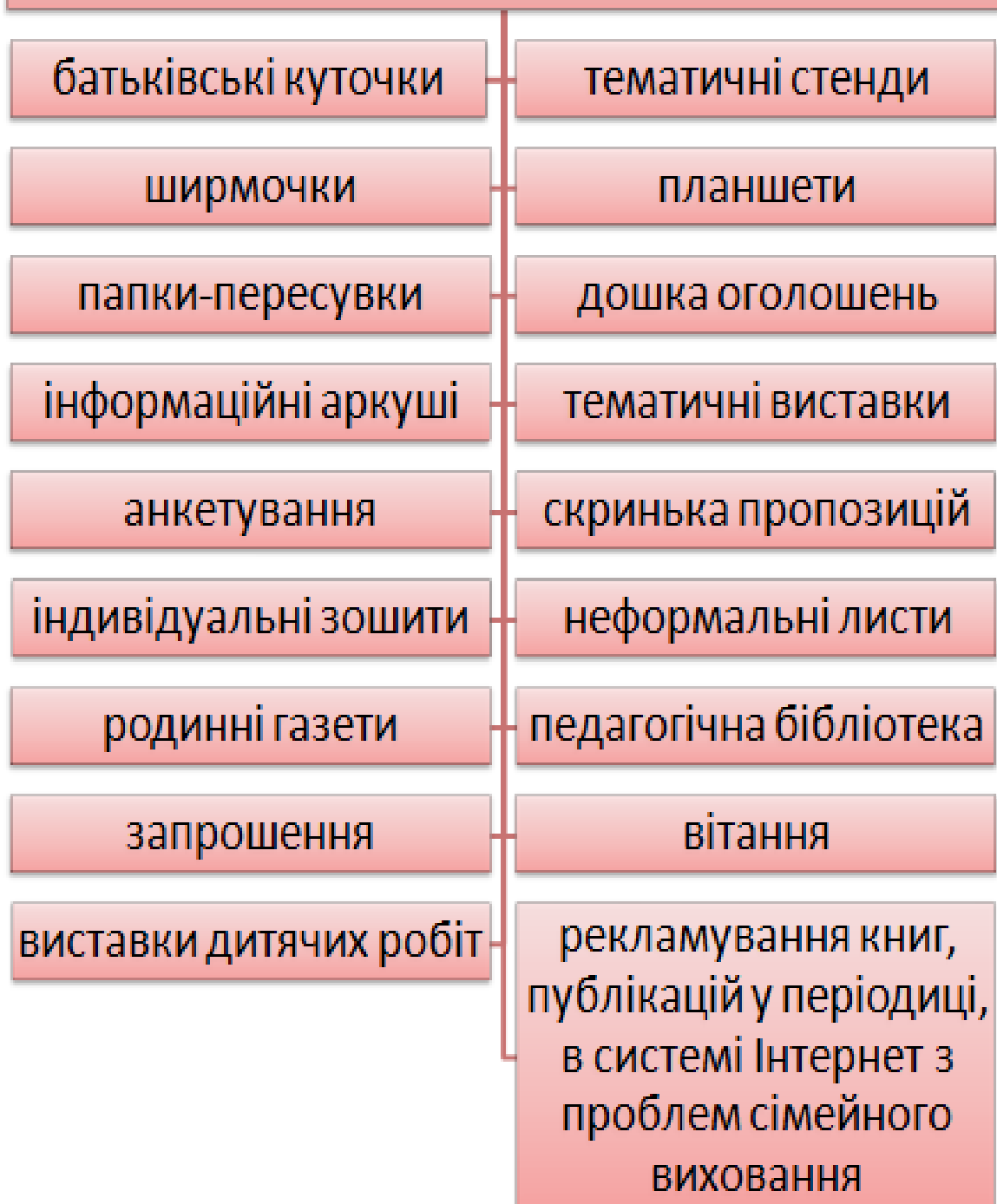
прогнозування перспектив розвитку дошкільників

заохочення батьків до участі у спільній роботі з дитиною і педагогом, колективом дошкільного закладу

вміння вислуховувати батьків, намагання зрозуміти їхні проблеми, допомогти прийняти обґрунтоване педагогічне рішення

доброзичливість, оптимістичність, привітність у стосунках з батьками

Наочно-письмові види роботи з батьками

Питання для обговорення

1. Проаналізуйте основні шляхи та переваги колективної співпраці педагогів та батьків. Які основні питання розв'язуються під час колективної співпраці педагогів та батьків?
2. Проаналізуйте етапи та завдання організації діяльнійшої взаємодії закладу дошкільної освіти й батьків дошкільників.
3. Дайте характеристику колективним формам роботи з батьками (дні відкритих дверей, семінари-практикуми, вечори запитань і відповідей, сімейні педради, клуби). З якою метою вони проводяться у закладі дошкільної освіти?
4. Розкрийте роль та значення батьківських (родинних) зборів як однієї з найпоширеніших форм роботи закладу дошкільної освіти з сім'єю.

5. Перелічіть форми і методи діяльності педагога та батьків на батьківських зборах.
6. Розкрийте сутність та особливості діяльності школи молодих батьків у закладі дошкільної освіти. Чим зумовлене створення школи молодих батьків? Чим важлива її діяльність для виховання і розвитку дошкільнят?
7. Розкрийте зміст та особливості планування й обліку колективних форм роботи з родинами.
8. Яка роль засобів масової інформації у колективних формах роботи педагогічного партнерства закладу дошкільної освіти із родинами вихованців?
9. Назвіть ефективні шляхи залучення батьків до освітнього процесу.

Питання проблемного характеру

1. Проведіть аналіз етапів та завдань організації діяльнісної взаємодії закладу дошкільної освіти й батьків дошкільників. Визначте освітні, виховні і розвивальні завдання на кожному з цих етапів.
2. Поміркуйте над завданнями, які стоять перед педагогами ЗДО у налагодженні співпраці з батьками щодо соціалізації дитини?
3. Які актуальні питання слід розглядати у школі молодих батьків?
4. Які питання щодо спілкування із однолітками необхідно розглядати на батьківських зборах? Чому?
5. Здійсніть розробку річного плану вихователя роботи з батьками.

Практичні завдання

1. Проаналізуйте дитячі часописи для: «Барвінок», «Соняшник», «Джміль», «Умійко», «Малятко», «Пізнайко», «Дзвіночок» та інші. Обґрунтуйте можливості рекламування певних рубрик цих часописів батькам.
2. Розробіть вміст стенду для батьків або вихователів на тему (за вибором студентів) «Особливості виховання хлопчиків і дівчаток», «Це повинні

- знати батьки», «Українські традиції», «Шукаю таланти моєї дитини», «Родинні традиції», «Звичаї та обряди українців».
3. Підготуйте мультимедійну презентацію або інформаційне повідомлення для батьків для висвітлення різних напрямів виховання дітей дошкільного віку: «Ранній розвиток малюків», «Вибираємо інтерактивні іграшки для дітей», «Як налагодити дружну атмосферу у родині», «Проблеми сімейного виховання», «Розподіл домашніх обов'язків», «Одна чи декілька дітей у родині: слухні поради» тощо.
 4. Розробіть план-конспект однієї із колективних форм роботи з батьками.

Тематика доповідей та рефератів

1. Колективні форми роботи з батьками у сучасному закладі дошкільної освіти.
2. Виховні можливості українських народних казок у родинному вихованні.
3. Народні традиції, звичаї, творчість як основа родинного виховання.

Література:

1. Алексеенко Т. Формування педагогічної культури сучасної молодшої сім'ї. *Рідна школа*. 1998. № 1–2. С. 46–47.
2. Андрущенко Г. І. Походження та особливості формування довіри в сучасних суспільних системах. *Соціальні технології*. 2012. № 53. С. 9–14.
3. Бех В. П., Семененко Л. М. Саморегуляція соціального організму навчального закладу: монографія. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 330 с.
4. Брюхова В. М. Школа і сім'я : від діалогу до партнерства. *Класний керівник*. 2007. № 6. С. 126–139.

5. Булдович М., Бадь Н. Гармонія : книга для батьків і вихователів. Київ : Шк. світ, 2008. 128 с.
6. Виноградова Т. Взаємодія батьків і педагогів – необхідна умова для виховання нового покоління. *Педагогічна скарбниця Донеччини*. 2003. № 2. С. 51–52.
7. Взаємодія ДНЗ та сім'ї / уклад. О. А. Рудік, І. В. Молодушкіна. Харків : Вид. група «Основа», 2013. 222, [2] с. (Серія «Дошкільний навчальний заклад. Вихователю»).
8. Воскобойнікова-Гузєва О. Соціальне партнерство як чинник розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України. *Бібліотечний вісник*. 2014. № 4. С. 3, 6.
9. Гаврилюк Н. Г. Використання інноваційних технологій в роботі з батьками : методичний посібник. Березне. 2012. 60 с.
10. Грицюк Л. Батьківський комітет – допомога в усьому. *Директор школи*. 2013. № 21. С. 4–14.
11. Денисюк Л. Співпраця з батьками та громадськими організаціями – важлива складова сучасної освіти. М. Біт-Давід. *Директор школи*. 2012. № 17. С. 51–57.
12. Долинна О. Низковська О. Батьки в дошкільному закладі: споживачі та гості чи партнери-однодумці? *Дошкільне виховання*. 2007. № 1. С. 6–8.
13. Журба К. Взаємодія сім'ї і школи у вихованні гідної людини. *Шкільний світ*. 2013. № 18. С. 4–7.
14. Закон України «Про освіту». № 36–39, розд. II, ст. 12. (2017). Відомості Верховної Ради. № 38–39, ст. 380. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
15. Івах С. Методика співпраці дошкільних закладів з родинами : навч.-метод. посібник. Дрогобич : РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2009. 98 с.
16. Івах С., Пантюк Т. Методика співпраці дошкільних закладів з родинами : навчальний посібник. Дрогобич : РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2011. 145 с.

17. Івах С. М. Особливості педагогізації батьків дітей дошкільного віку. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2013. Вип. 37. С. 285–289.
18. Ігнатович О. М. Теоретико-методологічні засади розвитку культури особистості як суб'єкта інноваційної педагогічної діяльності. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/709845/>
19. Калініна Л. Соціально-педагогічне партнерство як демократична модель державно-громадської взаємодії та компонента підручника для керівника освіти. *Проблеми сучасного підручника*. Випуск 22 (2019). С. 105–120. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/psp_2019_22_14
20. Кирієнко Т. Співпраця з родиною. Семінар для педагогів. *Дошкільне виховання*. 2006. № 10. С. 7–9.
21. Ковтун О. Єдиний освітній простір для педагогів, батьків та їхніх дітей. *Практика управління дошкільним закладом*. 2014. № 4. С. 7–15.
22. Коляда М. Співвідношення понять «соціальне партнерство» і «соціальний діалог» у трудовому праві : теорія та практика. *Публічне право*. 2013. № 4. С. 291–296.
23. Коханова О. П. Психологія партнерської взаємодії в освіті : навчально-методичний посібник. Київ : Вид-во ПП Щербатих О. В. 2011. 104 с.
24. Кравченко О. М. Технологія «створення ситуації успіху» як складник педагогіки партнерства. *Початкова освіта : сучасні перспективи розвитку: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції* (Кременчуцький педагогічний коледж імені А. С. Макаренка, 14 грудня 2018 року) / редактор-упорядник : О. В. Діброва. Кременчук : Методичний кабінет, 2018. 256 с. С. 16–19.
25. Кравчинська Т. С. Педагогіка партнерства : основні ідеї, принципи та сутність. *Підготовка керівних та педагогічних кадрів до реалізації Концепції Нової української школи* : зб. статей Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 6 квітня 2017 р. Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2017. С. 85–88. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/707221/>

26. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі. Київ : Т-во «Знання» України, 2010. 385 с.
27. Крутько М. Відповідальне батьківство. *Школа*. 2013. № 2. С. 53–56.
28. Култаєва М. Д. Дитина у рефлексіях сучасної західної філософії освіти: досвід теоретичного осмислення. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Філософія*. 2012. Вип. 39. С. 118–129.
29. Люшин М. О. Моделювання педагогічного середовища / упорядник М. О. Люшин. Харків : Видавнича група «Основа», 2012. 22 с.
30. Машовець М. А. Підготовка студентів до співпраці з батьками дітей дошкільного віку. Київ : НПУ, 2000. 128 с.
31. Нагай Л. Партнерство закладу освіти і батьків як передумова розвитку особистості та успішного навчання. *Директор школи, ліцею, гімназії*. № 5. 2013. С. 124–130.
32. Назаренко А. Сім'я і дошкільний заклад. *Дошкільне виховання*. 1995. № 8. С. 11.
33. Настільна книга керівника дошкільного навчального закладу. / упор. : Т. В. Панасюк, Н. М. Курочка. Тернопіль : Мандрівець, 2012. Частина 4. 304 с.
34. Організація роботи з батьками дітей дошкільного віку : нормативно-правові документи. *Практика управління дошкільним закладом*. 2012. № 2. С. 68–75.
35. Оржеховська В. М., Кириченко В. І., Ковганич Г. Г. Взаємодія навчального закладу і сім'ї : стратегії, технології, моделі : практико орієнтований посібник. Харків : Точка, 2007. 200 с.
36. Островська Л. Ф. Сімейне виховання дошкільника. Київ, 1977. 121 с.
37. Пеньковська Н. Сім'я формує самооцінку дитини. *Дошкільне виховання*. 2002. № 6. С. 16–19.
38. Попова І., Маліна Л., Зякіна А. Сучасні моделі взаємодії загальноосвітнього закладу з сім'єю. *Виховна робота в школі*. 2012. № 6. С. 72–80.
39. Постовий В. Сучасна сім'я і її педагогіка. Київ, 1994. 224 с.

40. Свиридов А., Зікратов В. Співробітництво : сім'я і школа. *Народна освіта*. 2006. № 8. С. 220–224.
41. Свирська Л., Петрова Н. Взаємодія дорослих із дітьми раннього віку. Київ, 2004. 112 с.
42. Система роботи з батьками : модель співпраці міського відділу освіти і навчальних закладів. Київ : Шк. світ, 2008. 128 с.
43. Співаковська А. С. Як бути батьками. Москва, 1986. 332 с.
44. Спичак М. Курс на співпрацю з батьками. *Дошкільне виховання*. 2007. № 3. С. 14.
45. Соціально-педагогічні умови співпраці навчального закладу з батьками як фактор підвищення якості освіти / укладач : Замулко О. І., завідувач лабораторії розвитку освіти та педагогічних інновацій КНЗ «ЧОПОПП ЧОР». Черкаси, 2016. 258 с.
46. Стельмахович М. Г. Українська родинна педагогіка. Київ, 1996. 312 с.
47. Сухарева Л. С. Піклуємось разом з батьками. Робота з батьками дошкільників. Харків: Вид. група «Основа»: «Тріада», 2008. 128 с. (Серія : «ДНЗ. Вихователю»).
48. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка. Київ, 1978. 263 с.
49. Терещенко О. Родинні збори в дитячому садку. *Дошкільне виховання*. 2007. № 2. С. 18–20.
50. Тоцька Т. Виховувати серцем. *Дошкільне виховання*. 2007. № 3. С. 14–17.
51. Устинова Н. В. Взаємодія школи і сім'ї у вихованні дітей та молоді. Принципи гуманістичної педагогіки. 2015. URL : <http://readbookz.com/book/172/5533.html>.
52. Фалькович Т. А., Толстоухова Н. С., Обухова Л. А. Нетрадиційні форми роботи з батьками. Москва, 2005. С. 9.
53. Федірчик Т., Дідух В. Педагогіка партнерства як чинник формування ефективної взаємодії учасників освітнього процесу в умовах нової української школи. *Гірська школа українських Карпат*. 2019. № 21. С. 50–54.

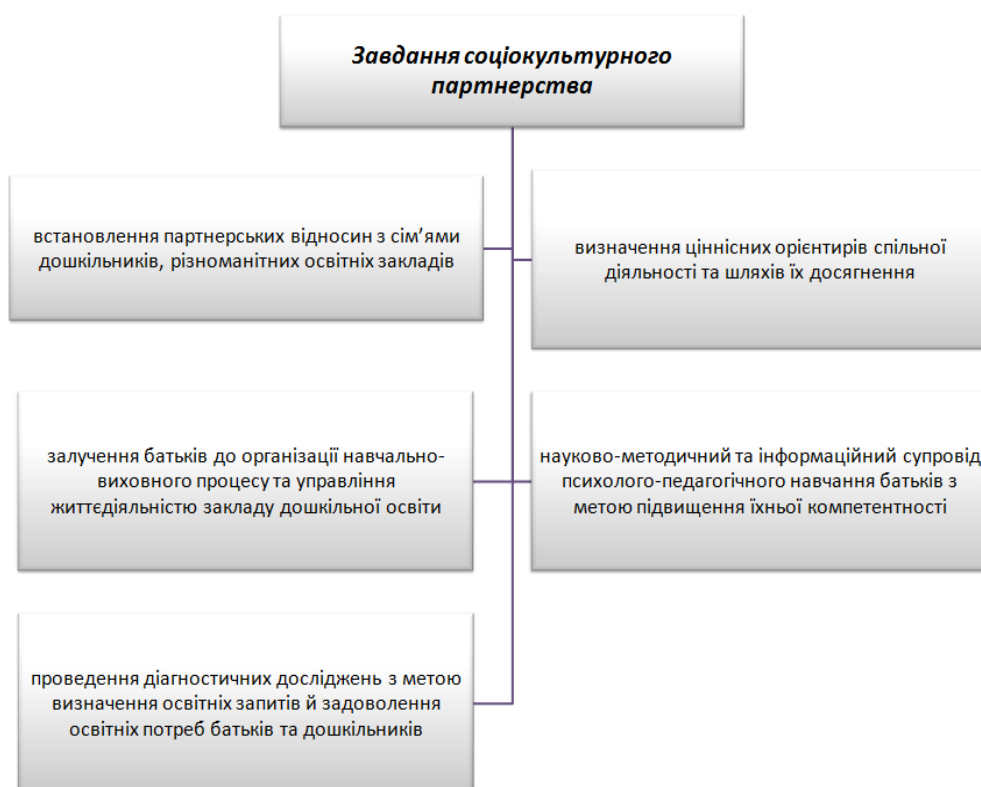
54. Федорович Л. Дидактичні принципи моделювання взаємодії сім'ї, дошкільної установи, школи. *Рідна школа*. 1999. № 9. С. 65–68.
55. Хайкіна С. В. Організаційні основи взаємодії загальноосвітнього закладу і сім'ї. *Педагогіка*. 2012. № 4. С. 34–37.
56. Хромова О. Л., Кравченко Т. В. Педагогічний всеобуч батьків. Київ : Знання, 1990. 32 с.
57. Цуркан Л. Форми роботи з батьками. *Директор школи*. 2010. № 5. С. 56–59.

Семінарське заняття № 7

Тема 7. Технології соціокультурного партнерства

План заняття

1. Особливості та види соціокультурного партнерства.
2. Формальне та неформальне партнерство
3. Особливості та роль діяльності закладів дошкільної освіти у співпраці з різними установами, організаціями, рухами.
4. Соціокультурне партнерство в організації культури, освіти.
5. Роль засобів масової інформації, громадських організацій, муніципальних органів влади, комерційних структур у налагодженні педагогічного партнерства.
6. Багатофункціональність діяльності дитячих видів театру, видавництв, закладів мистецтв у педагогічному партнерстві.

Соціокультурне партнерство як чітко визначена система взаємовідносин всіх учасників освітнього процесу (дітей дошкільного віку, батьків, педагогів, керівників, психолога, медичного працівника, технічних працівників тощо), повинна забезпечувати

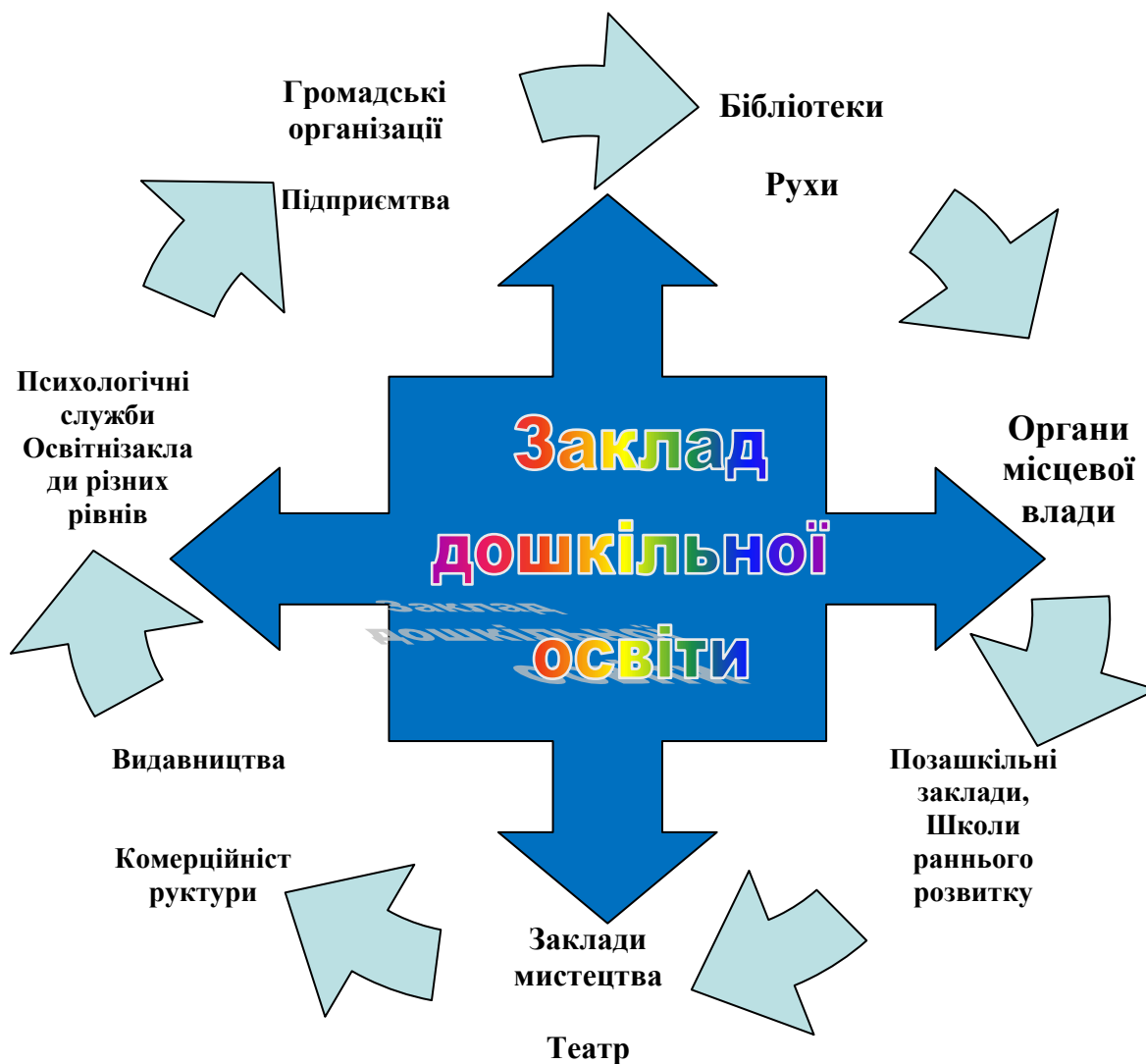
Виділимо основні можливості налагодження соціокультурного партнерства із закладом дошкільної освіти та із сім'єю:

- спільне виховання у дітьми дошкільного віку любові до України, до рідного народу, природних багатств, поваги до національно-державних, культурно-історичних, духовних, декоративно-ужиткових та інших національних цінностей;
- постійне піклування про фізичний, психічний, емоційний стан та здоров'я дошкільників, створення сприятливих умов для їх творчого розвитку;
- спільне дотримання поваги до гідності дитини, батьків, педагогів та представників громадськості
- спільний вибір або пропонування педагогічно доцільних форм, методів та засобів роботи з дошкільниками;
- об'єднання та спільне проведення науково-дослідницької, експериментальної, пошукової роботи з усіма учасниками навчально-виховного процесу закладів дошкільної, середньої, вищої освіти та представниками громадськості;
- систематичне внесення пропозиції щодо поліпшення роботи закладу дошкільної освіти та виховання дітей у сім'ях;
- можливість обиратися та брати участь у роботі органів громадського самоврядування закладу дошкільної освіти для ефективності у плануванні цілеспрямованого навчання, виховання та розвитку дошкільників, коригування порушень;
- підтримка зв'язків з органами управління освітою з освітньо-розвивальних питань;
- співробітництво у поліпшенні організаційних процесів сфери дошкільної та фундаменталізація матеріально-технічного забезпечення дитячого садка;
- вільне обирання, а також впровадження нових додаткових, в тому числі й платних, освітніх послуг у закладі дошкільної освіти, інших освітніх, технічних, виробничих та підприємницьких закладах;
- спільний захист законних інтересів дошкільників у відповідних державних органах і суді.
- сприяння створенню, поліпшенню або надання додаткових безпечних та нешкідливих для здоров'я дошкільників умов або послуг утримання, розвитку, виховання і навчання;
- безпечне надання та залучення можливостей засобів масової інформації, можливість включення до цього процесу всіх учасників ЗДО (публікації педагогами, батьками власних дописів та досвіду в журналах, газетах, конференціях та інших наукових та електронних виданнях, участь у вебінарах, конференціях онлайн та очна присутність тощо) та захист від будь-якої інформації, пропаганди та агітації, що приносить шкоду здоров'ю учасникам освітнього

процесу, розвитку морально-духовних якостей та інтелектуальному зростанню особистості;

- взаємодія щодо захисту вихованців ЗДО від будь-яких форм експлуатації та будь-яких шкідливих впливів на їх здоров'я, від фізично-психічних насильницьких дій, що принижують гідність;
- взаємна організація здорового способу життя вихованців ЗДО та їх

родин.

Питання для обговорення

1. Виділіть особливості та види соціокультурного партнерства.
2. Яке значення на формування всебічно розвиненої особистості дошкільника, на модель його поведінки має соціокультурна взаємодія?
3. Розкрийте особливості формального та неформального партнерства.

4. У чому особливості та роль діяльності закладів дошкільної освіти у співпраці з різними установами, організаціями, рухами?
5. Охарактеризуйте соціокультурне партнерство в організації культури, освіти.
6. Обґрунтуйте роль засобів масової інформації, громадських організацій, муніципальних органів влади, комерційних структур в налагодженні педагогічного партнерства.
7. Які особливості соціокультурної взаємодії необхідно враховувати в організації навчально-пізнавальної діяльності у закладах дошкільної освіти?
8. У чому полягає багатофункціональність діяльності дитячих видів театру, видавництва, закладів мистецтв у педагогічному партнерстві. Обґрунтуйте свою відповідь.

Питання проблемного характеру

1. Які книги можна запропонувати і які, на вашу думку, є необхідними для розвитку сучасних хлопчиків та дівчаток?
2. Здійсніть власну класифікацію дитячих видів театру та вкажіть засоби конкретних впливів на особистість дошкільників.
3. У чому значення ігор з лялькою в статево-рольовому вихованні дітей?

Практичні завдання

1. Проаналізуйте та зробіть підбірку книг (художня, науково-популярна, енциклопедична, фантастична, історична, мистецька та інша література) для дітей дошкільного віку.
2. Підберіть тематику сюжетно-рольових ігор, що допомагає організувати спільні ігри хлопчиків і дівчаток.
3. Наведіть приклад сюжетно-рольової, пошуково-дослідницької, дидактичної гри, квестів, які можуть бути використані за межами

закладу дошкільної освіти під час екскурсії, подорожі, прогулянки на культурно-історичні, промислові, визначні місця нашої України.

4. Складіть конспект заняття для дітей дошкільного віку з використанням засобів художніх картин, музейної педагогіки, етнопедагогіки, художніх, музичних, хореографічних, драматичних творів, народних та дидактичних ігор та інших засобів, фотографій, презентацій тощо.

Тематика доповідей та рефератів

1. Соціокультурне партнерство в організації культури, освіти.
2. Роль засобів масової інформації у налагодженні педагогічного партнерства.
3. Особливості та види соціокультурного партнерства.
4. Роль та важливість енциклопедичних видань в інтелектуальному розвитку особистості дошкільника

Література:

1. Бех В. П., Семененко Л. М. Саморегуляція соціального організму навчального закладу : монографія. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 330 с.
2. Беспалько О. В. Соціальна педагогіка : схеми, таблиці, коментарі : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
3. Воскобойнікова-Гузєва О. Соціальне партнерство як чинник розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України. *Бібліотечний вісник*. 2014. № 4. С. 3, 6.
4. Денисюк Л. Співпраця з батьками та громадськими організаціями – важлива складова сучасної освіти. М. Біт-Давід. *Директор школи*. 2012. № 17. С. 51–57.

5. Ігнатович О. М. Теоретико-методологічні засади розвитку культури особистості як суб'єкта інноваційної педагогічної діяльності. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/709845/>
6. Калініна Л. Соціально-педагогічне партнерство як демократична модель державно-громадської взаємодії та компонента підручника для керівника освіти. *Проблеми сучасного підручника*. Випуск 22 (2019). С. 105–120. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/psp_2019_22_14
7. Ковтун О. Єдиний освітній простір для педагогів, батьків та їхніх дітей. *Практика управління дошкільним закладом*. 2014. № 4. С. 7–15.
8. Коляда М. Співвідношення понять «соціальне партнерство» і «соціальний діалог» у трудовому праві : теорія та практика. *Публічне право*. 2013. № 4. С. 291–296.
9. Коханова О. П. Психологія партнерської взаємодії в освіті : навчально-методичний посібник. Київ : Вид-во ПП Щербатих О. В. 2011. 104 с.
10. Кравчинська Т. С. Педагогіка партнерства : основні ідеї, принципи та сутність. *Підготовка керівних та педагогічних кадрів до реалізації Концепції Нової української школи* : зб. статей Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 6 квітня 2017 р. Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2017. С. 85–88. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/707221/>
11. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі. Київ : Т-во «Знання» України, 2010. 385 с.
12. Култаєва М. Д. Дитина у рефлексіях сучасної західної філософії освіти : досвід теоретичного осмислення. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Філософія*. 2012. Вип. 39. С. 118–129.
13. Люшин М. О. Моделювання педагогічного середовища / упорядник М. О. Люшин. Харків : Видавнича група «Основа», 2012. 22 с.
14. Нова Українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи. / заг. ред. М. Грищенка. Київ : МОН, 2016. 34 с.

15. Свирська Л., Петрова Н. Взаємодія дорослих із дітьми раннього віку. Київ, 2004. 112 с.
16. Скрипник М. І. Модернізація вітчизняної освіти XXI ст. .: проблема суб'єктності. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/709944/>
17. Соціологія / за ред. Пічі В. М. Львів, 2014. С. 88–95.
18. Соціологія / за ред. Городяненка В. Г. Київ ,2015. С. 176–184.
19. Стельмахович М. Г. Українська родинна педагогіка. Київ, 1996. 312 с.
20. Сухомлинський В.О. Батьківська педагогіка. Київ, 1978. 263 с.
21. Тоцька Т. Виховувати серцем. *Дошкільне виховання*. 2007. № 3. С. 14–17.
22. Устинова Н. В. Взаємодія школи і сім'ї у вихованні дітей та молоді. Принципи гуманістичної педагогіки. 2015. URL : <http://readbookz.com/book/172/5533.html>.
23. Федірчик Т., Дідух В. Педагогіка партнерства як чинник формування ефективної взаємодії учасників освітнього процесу в умовах нової української школи. *Гірська школа українських Карпат*. 2019. № 21. С. 50–54.
24. Федорович Л. Дидактичні принципи моделювання взаємодії сім'ї, дошкільної установи, школи. *Рідна школа*. 1999. № 9. С. 65–68.
25. Хайкіна С. В. Організаційні основи взаємодії загальноосвітнього закладу і сім'ї. *Педагогіка*. 2012. № 4. С. 34–37.

Семінарське заняття № 8

Тема 8. Співробітництво як інтеграція дошкільної освіти та додаткових освітніх послуг

План заняття

1. Нормативні документи закладу дошкільної освіти.
2. Види та типи сучасних закладів дошкільної освіти: комунальні, відомчі, приватні.
3. Фактори впливу на розвиток дітей дошкільного віку.
4. Види освітніх додаткових послуг у закладах дошкільної освіти.

Ключові поняття

Відомчий заклад дошкільної освіти – це заклад для дошкільнят, у яких суб'єктами підприємницької, фінансової та розпорядчої діяльності є певна організація, підприємство або установа.

Комунальні заклади є некомерційними організаціями, що має певну комунальну власність та місцеве бюджетне фінансування, здійснює оперативне управління й створені для виконання певних видів безкоштовних, потрібне громаді доступне обслуговування, послуги, сервіси або служби (центри, парки, будинки або парки культури, відпочинку тощо).

Нормативна документація містить документи, які регламентують встановлення правил, безпечного провадження діяльності, загальних принципів, функціональних можливостей, характеристик різноманітних видів діяльності, вимоги та певні вказівки для досягнення ефективних результатів у цих видах діяльності.

Приватний заклад дошкільної освіти – це нова модель та стратегічний напрям, у якому здійснюються навчально-виховні, розвивальні та інші послуги для дошкільнят і мають недержавні форми фінансування.

Фактори впливу на розвиток дошкільнят – це комплекс системних важелів, факторів і стимулів, які спричиняють динамічні ефективні зміни у становленні та формуванні особистості дошкільника.

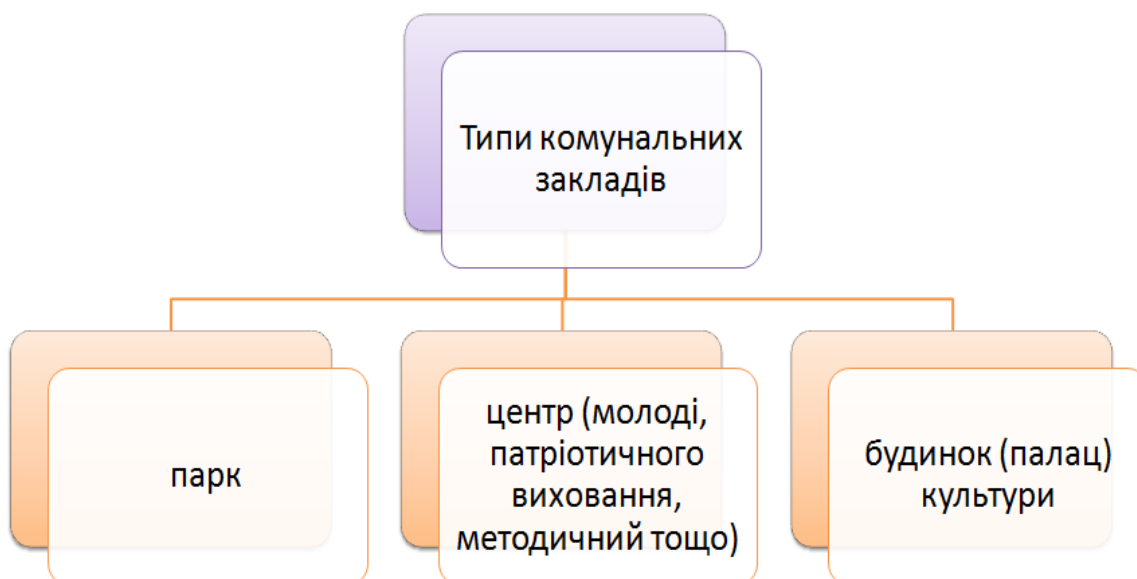

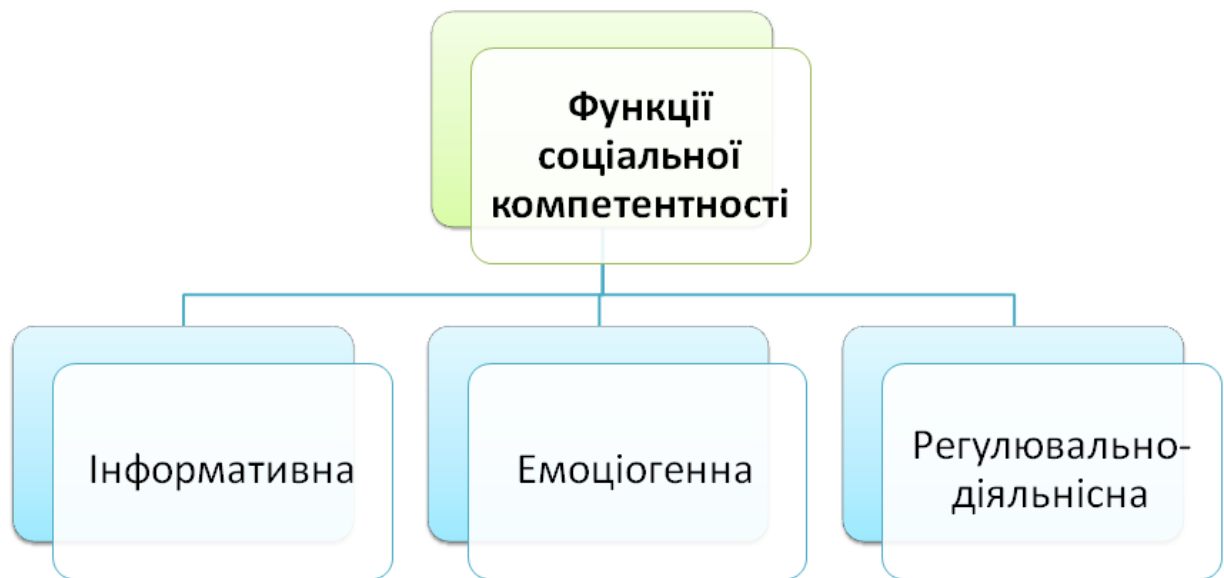
Заклади дошкільної освіти	заклад дошкільної освіти (ясла) для дітей віком від одного до трьох років, де забезпечуються догляд за ними, а також їх розвиток і виховання відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти
	заклад дошкільної освіти (ясла-садок) для дітей віком від одного до шести (семи) років, де забезпечуються догляд за ними, розвиток, виховання і навчання відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти
	заклад дошкільної освіти (дитячий садок) для дітей віком від трьох до шести (семи) років, де забезпечуються їх розвиток, виховання і навчання відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти
	заклад дошкільної освіти (ясла-садок) компенсуючого типу для дітей з особливими освітніми потребами віком від двох до семи (восьми) років. Заклади дошкільної освіти (ясла-садок) компенсуючого типу поділяються на спеціальні та санаторні
	будинки дитини – заклад дошкільної освіти системи охорони здоров'я для медико-соціального захисту дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, а також для дітей з фізичними та (або) інтелектуальними порушеннями від народження до трьох (для здорових дітей) та до чотирьох (для хворих дітей) років
	заклад дошкільної освіти (дитячий будинок) інтернатного типу забезпечує розвиток, виховання, навчання та соціальну адаптацію дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, дошкільного та шкільного віку, які перебувають у родинних стосунках та утримуються за рахунок держави
	заклад дошкільної освіти (ясла-садок) сімейного типу для дітей віком від двох місяців до шести (семи) років, які перебувають в родинних стосунках і де забезпечуються їх догляд, розвиток, виховання і навчання відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти
	заклад дошкільної освіти (ясла-садок) комбінованого типу для дітей віком від одного до шести (семи, восьми) років, у складі якого можуть бути групи загального розвитку, компенсуючого типу, інклюзивні, сімейні, прогулянкові, в яких забезпечується дошкільна освіта з урахуванням стану здоров'я дітей, їх розумового, психологічного, фізичного розвитку
	заклад дошкільної освіти (центр розвитку дитини), в якому забезпечуються фізичний, розумовий і психологічний розвиток, корекція психологічного і фізичного розвитку, оздоровлення дітей, які відвідують інші навчальні заклади чи виховуються вдома

Нормативно-правова база закладів дошкільної освіти	I. Базові	Закон "Про освіту"
		Закон "Про дошкільну освіту"
		Базовий компонент дошкільної освіти в Україні (Державний стандарт дошкільної освіти)
		Закон України «Про охорону дитинства»
		Конвенція про права дитини
		Конституція України.
		Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних-загально-освітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів загальноосвітніх навчальних закладах
		Рекомендації щодо порядку використання державної символіки в навчальних закладах України
	II. Установчі документи	Національна стратегія розвитку освіти в Україні
		Положення про дошкільний навчальний заклад
		Про затвердження примірного статуту дошкільного навчального закладу
	III. Атестація	Типові штатні нормативи дошкільних навчальних закладів
		Про проведення державної атестації дошкільних навчальних закладів
IV. Діловодство	Типове положення «Про атестацію педагогічних працівників»	
	Правила організації діловодства та архівного зберігання документів у державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях.	
V. Кадрове забезпечення	Примірна інструкція з діловодства у ДНЗ	
	Перелік посад педагогічних та науково-педагогічних працівників	
	Перелік закладів і установ освіти..., робота на яких дає право на пенсію за вислугу років	
	Про гарантії і компенсації для працівників, які направляються для підвищення кваліфікації	
VI. Медичне обслуговування	Щодо посади помічника вихователя	
	Про вдосконалення організації медичного обслуговування дітей у дошкільному навчальному закладі	
	Порядок медичного обслуговування дітей у дошкільних навчальних закладах	
VII. Методичний кабінет	Про затвердження Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів	
	Положення про методичний кабінет дошкільного навчального закладу	
VIII. Обладнання	Типовий перелік обов'язкового обладнання, навчально-наочних посібників та іграшок в дошкільних навчальних закладах	

Нормативно-правова база закладів дошкільної освіти	IX. Планування	Планування роботи в дошкільних навчальних закладах	
		Про організацію і самостійну діяльність дітей у дошкільному навчальному закладі	
		Лист Міністерства освіти і науки України	
		Інструктивно-методичний лист МОН України «Про організацію роботи в дошкільних навчальних закладах у 2013/2014 навчальному році»	
		Лист МОН України від 02.09.2016 № 1/9-454 «Щодо організації роботи з музичного виховання дітей у дошкільних навчальних закладах»	
		Освітні програми: 1. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» 2. Програма виховання і навчання дітей від 2 до 7 років «Дитина» 3. Освітня програма "Дитина в дошкільні роки" (науковий керівник Крутий К.Л.) 4. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське довкілля»	
	X. Психологічна служба	Парціальні освітні програми: 1. Програма художньо-естетичного розвитку дітей раннього та дошкільного віку «Радість творчості» (авт. Борщ Р.М., Самойлик Д.В.) 2. «Англійська мова для дітей дошкільного віку» (Шкваріна Т.М.) 3. Граючись вчимося. Англійська мова. Програма для дітей старшого дошкільного віку, методичні рекомендації (Гуцько С., Гусак Л., Лещенко З.)	
		Положення про психологічну службу системи освіти України,	
		Положення про психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів системи загальної середньої освіти	
		XI. Оплата праці	Інструкція про порядок обчислення заробітної плати працівників освіти
			Про встановлення надбавки педагогічним працівникам дошкільних
Про доплату за перевищення планової наповнюваності груп			
Про внесення змін до Інструкції про порядок обчислення заробітної плати працівників освіти			
Порядок виплати надбавок за вислугу років педагогічним та науково-педагогічним працівникам навчальних закладів і установ освіти			
Про оплату праці працівників освіти і науки в умовах епідемії грипу			
Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери			
Схема тарифних розрядів посад керівних та педагогічних працівників дитячих дошкільних навчальних закладів усіх типів і найменувань (крім дитячих будинків)			

Нормативно-правова база закладів дошкільної освіти	XII. Охорона життя і здоров'я	Лист Міністерства № 1/9-482 від 23.09.2014 “ Щодо організації роботи з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності у дошкільних навчальних закладах ”
	XIII. Робота з дітьми, які не відвідують дошкільний заклад	Інструктивно-методичний лист МОН України від 27.09.2010 №1/9-666 «Про організацію роботи з дітьми 5-річного віку»
		Про затвердження Примірного положення про консультативний центр для батьків або осіб, які їх замінюють і дітей, які виховуються в умовах сім'ї
	XIV. Робота з батьками	Про затвердження встановлення плати для батьків за перебування дітей у державних і комунальних дошкільних та інтернатних навчальних закладах
		Про невідкладні питання діяльності дошкільних та інтернатних навчальних закладів
		«Про здійснення соціально-педагогічного патронату»
	XV. Стимулювання праці	Порядок надання щорічної грошової винагороди педагогічним працівникам навчальних закладів державної та комунальної форми власності за сумлінну працю, зразкове виконання службових обов'язків
	XVI. Час відпочинку	Закон “ Про відпустки ”
		Порядок надання щорічної основної відпустки
		Про надання навчальної відпустки
	XVII. Фізичне виховання	Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації фізкультурно-оздоровчої роботи в ДНЗ
		Фізичний розвиток дітей в умовах дошкільного навчального закладу
		Державні вимоги до системи фізичного виховання дітей, учнівської і студентської молоді
		Система організації фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи дошкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних та позашкільних навчальних закладів
		Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту в дошкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних та позашкільних навчальних закладів
	XVIII. Харчування	Інструкція з організації харчування дітей у дошкільних навчальних закладах
		Закон про дитяче харчування
		Норми харчування у навчальних та оздоровчих закладах
Пам'ятка вивчення управлінської діяльності з питань організації харчування дітей у дошкільних навчальних закладах		
Порядок організації харчування дітей у навчальних та оздоровчих закладах		
Щодо внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 22 листопада 2004 р.		

Питання для обговорення

1. Назвіть нормативні документи закладу дошкільної освіти.
2. Які види та типи сучасних закладів дошкільної освіти ви знаєте?
3. Проаналізуйте особливості організації та діяльності комунальних, відомчих, приватних закладів дошкільної освіти.
4. Охарактеризуйте фактори впливу на розвиток дітей дошкільного віку.
5. Назвіть найбільш актуальні, з вашої точки зору, фактори, що впливають на розвиток особистості.
6. Які фактори впливу на розвиток дітей дошкільного віку необхідно підсилювати, а які нівелювати? Вкажіть власні способи підсилення або нівелювання цих факторів.
7. Розкрийте функції знань у формуванні соціальної компетентності дитини дошкільного віку.
8. Які педагогічні завдання розв'язуються через цілеспрямовану організовану діяльність дітей?
9. Які види освітніх додаткових послуг здійснюються у закладах дошкільної освіти?
10. Назвіть типи комунальних закладів.
11. У чому полягає роль батьків у виборі додаткових послуг для виховання їхніх дітей?

Питання проблемного характеру

1. Проаналізуйте процедуру отримання ліцензії та реєстрації у приватному закладі дошкільної освіти.
2. Як регламентується задоволення освітніх, соціальних потреб для організації корекційно-розвивальної роботи закладами дошкільної освіти у нормативних документах?

3. Проаналізуйте які освітні програми та парціальні освітні програми рекомендовані Базовим компонентом дошкільної освіти для удосконалення якості освітнього процесу.

Практичні завдання

1. Проаналізуйте нормативні документи закладу дошкільної освіти. Зробіть їх розподіл за різними аспектами спрямування діяльності та функціонування закладу дошкільної освіти.
2. Зробіть аналіз однієї з програм (розподілити програми між студентами) виховання і навчання дітей в закладах дошкільної освіти із затверджених Міністерством освіти і науки України («Українське дошкілля», «Дитина», «Я у світі», «Світ дитинства», «Дитина в дошкільні роки» та ін.).
3. Проаналізуйте зміст та значення нормативних документів у закладі дошкільної освіти.

Тематика доповідей та рефератів

1. Особливості та діяльність сучасного закладу дошкільної освіти.
2. Комплектування груп закладу дошкільної освіти.
3. Вплив інформації на індивідуальний та соціальний досвід особистості.
4. Діяльність як засіб активного пізнання навколишнього світу.

Література:

1. Андрущенко Г. І. Походження та особливості формування довіри в сучасних суспільних системах. *Соціальні технології*. 2012. № 53. С. 9–14.
2. Барабаш О. Педагогіка партнерства – сучасний тип взаємодії між учасниками освітнього процесу. *Учитель початкової школи*. 2018. № 8. С. 3–7.
3. Бех В. П., Семененко Л. М. Саморегуляція соціального організму навчального закладу : монографія. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 330 с.

4. Головінов О. М. Науково-практичні аспекти державно-приватного партнерства в освіті. *Економіка та право : економіка праці, соціальна економіка та політика*. 2013. № 1. С. 83–89.
5. Гриневич Л., Елькін О., Калашнікова С. та інші. Нова українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи. [Електронний ресурс].
6. Довбиш І. Модель державно-громадського управління ЗНЗ. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2006. № 1. С. 69–75.
7. Закон України «Про освіту». № 36–39, розд. II, ст. 12. (2017). Відомості Верховної Ради. № 38–39, ст. 380. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
8. Ігнатович О. М. Теоретико-методологічні засади розвитку культури особистості як суб'єкта інноваційної педагогічної діяльності. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/709845/>
9. Калініна Л. Соціально-педагогічне партнерство як демократична модель державно-громадської взаємодії та компонента підручника для керівника освіти. *Проблеми сучасного підручника*. Випуск 22 (2019). С. 105–120. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/psp_2019_22_14
10. Ковтун О. Єдиний освітній простір для педагогів, батьків та їхніх дітей. *Практика управління дошкільним закладом*. 2014. № 4. С. 7–15.
11. Коляда М. Співвідношення понять «соціальне партнерство» і «соціальний діалог» у трудовому праві: теорія та практика. *Публічне право*. 2013. № 4. С. 291–296.
12. Концепція «Нова українська школа». URL : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
13. Коханова О. П. Психологія партнерської взаємодії в освіті : навчально-методичний посібник. Київ : Вид-во ПП Щербатих О. В. 2011. 104 с.
14. Кравченко О. М. Технологія «створення ситуації успіху» як складник педагогіки партнерства. *Початкова освіта : сучасні перспективи розвитку : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції* (Кременчуцький

- педагогічний коледж імені А. С. Макаренка, 14 грудня 2018 року) / редактор-упорядник : О. В. Діброва. Кременчук : Методичний кабінет, 2018. 256 с.
15. Кравчинська Т. С. Педагогіка партнерства : основні ідеї, принципи та сутність. *Підготовка керівних та педагогічних кадрів до реалізації Концепції Нової української школи* : зб. статей Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 6 квітня 2017 р. Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2017. С. 85–88. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/707221/>
 16. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі. Київ : Т-во «Знання» України, 2010. 385 с.
 17. Култаєва М. Д. Дитина у рефлексіях сучасної західної філософії освіти : досвід теоретичного осмислення. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Філософія*. 2012. Вип. 39. С. 118–129.
 18. Люшин М. О. Моделювання педагогічного середовища / упорядник М. О. Люшин. Харків : Видавнича група «Основа», 2012. 22 с.
 19. Мартинець Л. А. Сучасні моделі освіти : навч.-метод. посібник. 2-е вид., доповн. та переробл. Донецьк, 2015. 102 с.
 20. Нова Українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи. / заг. ред. М. Грищенка. Київ : МОН, 2016. 34 с.
 21. Огієнко В. Г., Огієнко О. І. Соціальне партнерство як механізм компетентнісного підходу в скандинавській системі освіти дорослих : учені записки Університету «Крок». 2008. Вип. 18. Т. 1. С. 151–159.
 22. Скрипник М. І. Модернізація вітчизняної освіти ХХІ ст. : проблема суб'єктності. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/709944/>
 23. Федірчик Т., Дідух В. Педагогіка партнерства як чинник формування ефективної взаємодії учасників освітнього процесу в умовах нової української школи. *Гірська школа українських Карпат*. 2019. № 21. С. 50–54.

Семінарське заняття № 9

Тема 9. Педагогічне партнерство ЗДО з різними соціальними інститутами

План заняття

1. Види та функції соціальних інститутів.
2. Педагогічне партнерство закладів дошкільної освіти з різними соціальними інститутами: сім'єю, бібліотекою, церквою, дитячим театром, благодійним фондом, музеями, туристичними компаніями.
3. Налагодження співпраці закладу дошкільної освіти із сім'єю.
4. Об'єднання навчально-виховних зусиль різних соціальних інститутів.

Ключові поняття

Дисфункція соціальних інститутів – це певні збої у роботі, що супроводжуються порушенням у нормативній взаємодії соціального середовища із певним соціальним інститутом.

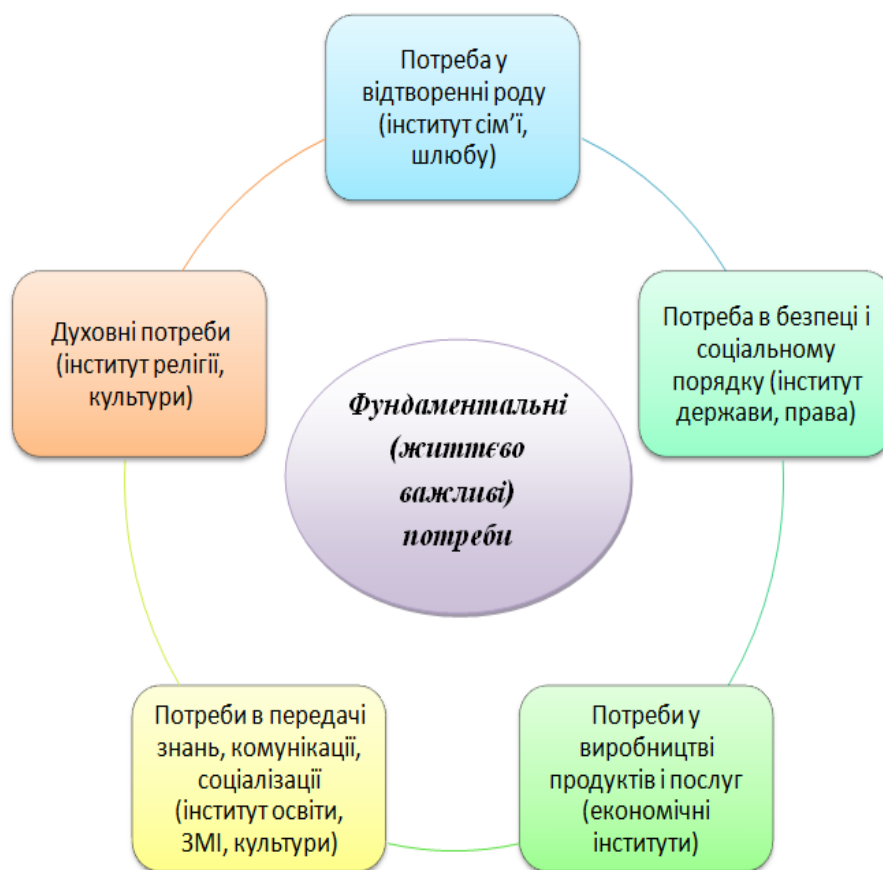
Інституціоналізація – це процес зародження та розбудови соціальних інститутів, виокремлених із фундаментальних суспільних компонентів, що становлять усвідомлювану загальносоціальну структуру зі специфічними особливими нормами поведінки, відповідними ролями, підготовкою кадрів та виділенням ресурсів.

Соціальний інститут (лат. Institutum, що означає облаштування, встановлення) – це сформовані групи або певні особистості, які становлять стійку форму організації спільної діяльності людей.

Субкультура є особливою системою статусів, ролей, норм, рангів, звичаїв, цінностей, традицій, правил поведінки, властивих певному соціальному угрупованню.

Формальні соціальні інститути (освіта, армія, держава) – угруповання, які організують власну діяльність, що фундаменталізується на конкретно встановлених принципах, регламентаціях, законах, статутах, правових актах, інструкціях, указах, здійснюючи як управлінські, так і контролюючі функції, можуть врегульовуватися санкціями щодо заохочень та покарань (адміністративних і кримінальних).

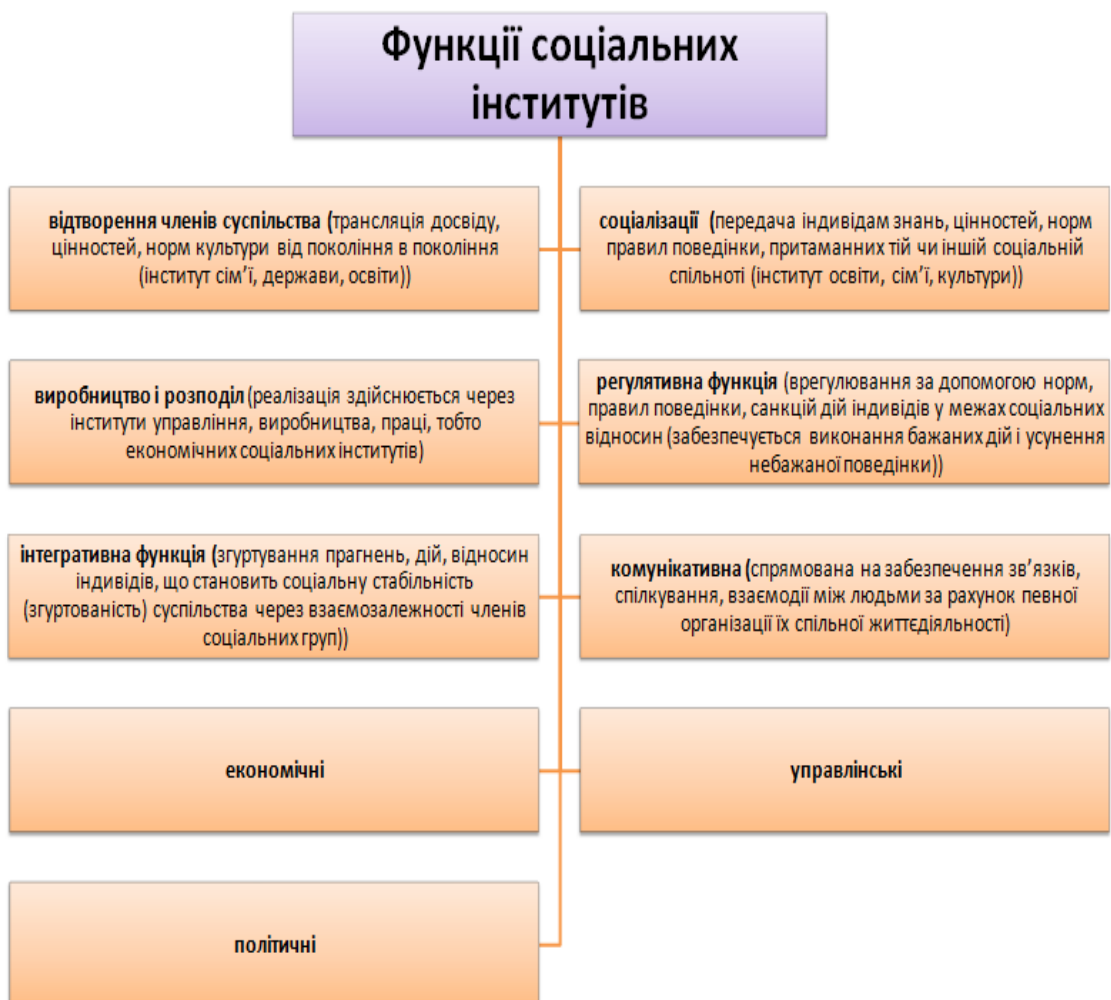
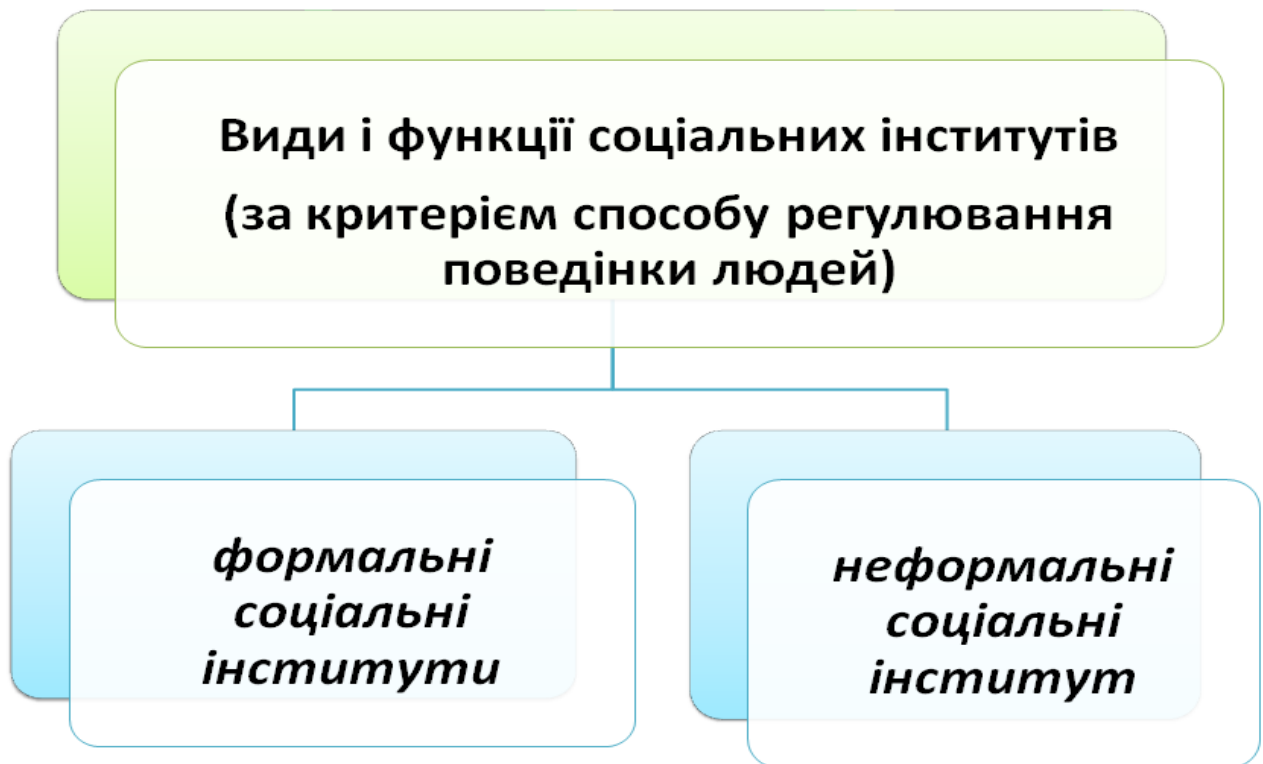
Неформальні соціальні інститути (об'єднання за інтересами, різноманітні культурні та соціальні фонди) – це угруповання, які утворюються внаслідок соціальної творчості та громадянським вибором, у яких не визначена чітка нормативна база і немає формальної закріпленості взаємодії між цих інститутів формально не закріплена та визначається нормами, громадською думкою, традиціями, звичаями, якими живе суспільство.

Етапи розвитку педагогічного партнерства закладів дошкільної освіти з різними соціальними інститутами

Питання для обговорення

1. Назвіть види та функції соціальних інститутів.
2. Які важливі потреби є фундаментальними у житті людини? форму педагогічної освіти можна використовувати в роботі з неповними сім'ями?
3. Назвіть етапи утворення соціального інституту.
4. Назвіть структурні елементи соціального інституту.
5. Дійте характеристику основним функціям соціальних інститутів.
6. На які види поділяються соціальні інститути за критерієм цілей (змістовних завдань) і сферою дії і які функції вони виконують.
7. Назвіть види і функції соціальних інститутів за критерієм способу регулювання поведінки людей.
8. Яких умов необхідно дотримуватися для успішної діяльності соціальних інститутів.
9. Що таке дисфункція соціального інституту? Назвіть основні ознаки дисфункцій.
10. Розкрийте зміст педагогічного партнерства закладів дошкільної освіти з різними соціальними інститутами.
11. Розкрийте зміст педагогічного партнерства з бібліотекою, дитячим театром.
12. Розкрийте зміст педагогічного партнерства з церквою, різними релігійними та благодійними організаціями.
13. Розкрийте зміст педагогічного партнерства з музеями, туристичними компаніями.
14. Назвіть шляхи налагодження співпраці закладу дошкільної освіти із сім'єю.
15. Обґрунтуйте потреби та можливості об'єднання навчально-виховних зусиль різних соціальних інститутів.

Питання проблемного характеру

1. Прослідкуйте та вкажіть особливості фундаменталізації життєво важливих потреб у житті особистості та запропонуйте шляхи розв'язання проблем.
2. Вплив налагодження педагогічного партнерства у закладах дошкільної освіти із соціальними інститутами на становлення особистості дошкільника
3. У чому полягає об'єднання навчально-виховних зусиль різних соціальних інститутів.

Практичні завдання

1. Підготувати одну із ефективних форм діяльності закладу дошкільної освіти, що сприятиме налагодженню співпраці ЗДО із родинами вихованців.
2. Встановіть відповідність між умовами успішної діяльності соціальних інститутів та їх реалізацією.

Тематика доповідей та рефератів

1. Соціальний інститут освіти як основа становлення дітей дошкільного віку.
2. Сучасні підходи до об'єднання навчально-виховних зусиль різних соціальних інститутів.
3. Роль батьків у ефективному функціонуванні інституту сім'ї.

Література:

1. Алексеенко Т. Формування педагогічної культури сучасної молоді сім'ї. *Рідна школа*. 1998. № 1–2. С. 46–47.

2. Бех В. П., Семененко Л. М. Саморегуляція соціального організму навчального закладу : монографія. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 330 с.
3. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка : схеми, таблиці, коментарі : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
4. Брюхова В. М. Школа і сім'я : від діалогу до партнерства. *Класний керівник*. 2007. № 6. С. 126–139.
5. Булдович М., Бадь Н. Гармонія : книга для батьків і вихователів. Київ : Шк. світ, 2008. 128 с.
6. Виноградова Т. Взаємодія батьків і педагогів – необхідна умова для виховання нового покоління. *Педагогічна скарбниця Донеччини*. 2003. № 2. С. 51–52.
7. Взаємодія ДНЗ та сім'ї / уклад. О. А. Рудік, І. В. Молодушкіна. Харків : Вид. група «Основа», 2013. 222, [2] с. (Серія «Дошкільний навчальний заклад. Вихователю»).
8. Головінов О. М. Науково-практичні аспекти державно-приватного партнерства в освіті. *Економіка та право : економіка праці, соціальна економіка та політика*. 2013. № 1. С. 83–89.
9. Гриневич Л., Елькін О., Калашнікова С. та інші. Нова українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи. [Електронний ресурс].
10. Грицюк Л. Батьківський комітет – допомога в усьому. *Директор школи*. 2013. № 21. С. 4–14.
11. Закон України «Про освіту». № 36–39, розд. II, ст. 12. (2017). Відомості Верховної Ради. № 38–39, ст. 380. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
12. Івах С. Методика співпраці дошкільних закладів з родинами : навч.-метод. посібник. Дрогобич : РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2009. 98 с.

13. Івах С., Пантюк Т. Методика співпраці дошкільних закладів з родинами : навчальний посібник. Дрогобич : РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2011. 145 с.
14. Калініна Л. Соціально-педагогічне партнерство як демократична модель державно-громадської взаємодії та компонента підручника для керівника освіти. *Проблеми сучасного підручника*. Випуск 22 (2019). С. 105–120. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/psp_2019_22_14
15. Кириєнко Т. Співпраця з родиною. Семінар для педагогів. *Дошкільне виховання*. 2006. № 10. С. 7–9.
16. Ковтун О. Єдиний освітній простір для педагогів, батьків та їхніх дітей. *Практика управління дошкільним закладом*. 2014. № 4. С. 7–15.
17. Коляда М. Співвідношення понять «соціальне партнерство» і «соціальний діалог» у трудовому праві : теорія та практика. *Публічне право*. 2013. № 4. С. 291–296.
18. Концепція «Нова українська школа». URL : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
19. Коханова О. П. Психологія партнерської взаємодії в освіті : навчально-методичний посібник. Київ : Вид-во ПП Щербатих О. В. 2011. 104 с.
20. Кравченко О. М. Технологія «створення ситуації успіху» як складник педагогіки партнерства. *Початкова освіта : сучасні перспективи розвитку : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції* (Кременчуцький педагогічний коледж імені А.С.Макаренка, 14 грудня 2018 року) / редактор-упорядник : О. В. Діброва. Кременчук : Методичний кабінет, 2018. 256 с. С. 16–19.
21. Кравчинська Т. С. Педагогіка партнерства : основні ідеї, принципи та сутність. *Підготовка керівних та педагогічних кадрів до реалізації Концепції Нової української школи* : зб. статей Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 6 квітня 2017 р. Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2017. С. 85–88. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/707221/>

22. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі. Київ : Т-во «Знання» України, 2010. 385 с.
23. Крутько М. Відповідальне батьківство. *Школа*. 2013. № 2. С. 53–56.
24. Організація роботи з батьками дітей дошкільного віку : нормативно-правові документи. *Практика управління дошкільним закладом*. 2012. № 2. С. 68–75.
25. Оржеховська В. М., Кириченко В. І., Ковганич Г. Г. Взаємодія навчального закладу і сім'ї : стратегії, технології, моделі : практико орієнтований посібник. Харків : Точка, 2007. 200 с.
26. Попова І., Маліна Л., Зякіна А. Сучасні моделі взаємодії загальноосвітнього закладу з сім'єю. *Виховна робота в школі*. 2012. № 6. С. 72–80.
27. Постовий В. Сучасна сім'я і її педагогіка. Київ, 1994. 224 с.
28. Свиридов А., Зікратов В. Співробітництво : сім'я і школа. *Народна освіта*. 2006. № 8. С. 220–224.
29. Система роботи з батьками : модель співпраці міського відділу освіти і навчальних закладів. Київ : Шк.світ, 2008. 128 с.
30. Скрипник М. І. Модернізація вітчизняної освіти ХХІ ст. : проблема суб'єктності. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/709944/>
31. Соціально-педагогічні умови співпраці навчального закладу з батьками як фактор підвищення якості освіти / укладач : Замулко О. І., зав. лаб. розвитку освіти та педагогічних інновацій КНЗ «ЧОППОПП ЧОР». Черкаси, 2016. 258 с.
32. Соціологія / за ред. Пічі В. М. Львів, 2014. С. 88–95.
33. Соціологія / за ред. Городяненка В. Г. Київ, 2015. С. 176–184.
34. Тоцька Т. Виховувати серцем. *Дошкільне виховання*. 2007. № 3. С. 14–17.
35. Устинова Н. В. Взаємодія школи і сім'ї у вихованні дітей та молоді. Принципи гуманістичної педагогіки. 2015. URL : <http://readbookz.com/book/172/5533.html>.
36. Федірчик Т., Дідух В. Педагогіка партнерства як чинник формування ефективної взаємодії учасників освітнього процесу в умовах нової української школи. *Гірська школа українських Карпат*. 2019. № 21. С. 50–54.

Семінарське заняття № 10

Тема 10 Педагогічна готовність ЗДО до педагогічного партнерства

План заняття

1. Зміст і структура педагогічної готовності керівників ЗДО до управління як комплекс мотивів, знань умінь і навичок.
2. Особливості педагогічної взаємодії працівників ЗДО з представниками різних соціальних інститутів.
3. Особливості педагогічної готовності керівників ЗДО до педагогічного партнерства.

Ключові поняття

Готовність керівників до управління – це наявність у керівника закладу дошкільної освіти психолого-педагогічних, загальнолюдських, управлінських, конструктивних якостей, які взаємопов'язані та взаємообумовлені і здатні забезпечити ефективність успішного управління, дає змогу директорів ЗДО швидко приймати нестандартні, оригінальні управлінські рішення.

Державно-громадська взаємодія передбачає спільну діяльність, в управлінні закладом дошкільної освіти громадськості та державних структур, що задовольняє запити суспільства, громад і не суперечить інтересам держави та здійснюється за певними «правилами гри» у демократичності, відкритості, повазі до інших поглядів.

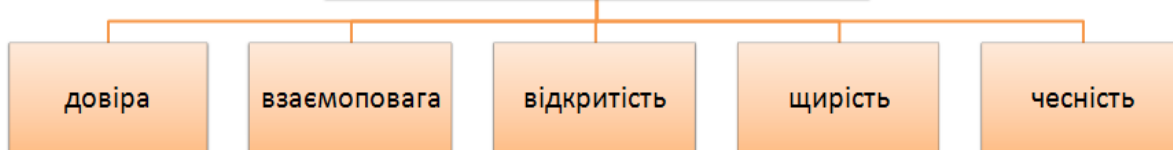
Система соціально-педагогічного партнерства передбачає організаційні процеси, що включають здійснення періодичного консультативно-переговорного врегулювання конфліктних або проблемних ситуацій,

формування певних статутів, правил, кодексів, домовленостей, угод, договорів, контрактів та рішень, колективних переговорів у процесі підготовки статутів, угод, рішень в стратегічних та тактичних освітніх напрямках місцевого рівня.

Структура та органи управління закладу освіти

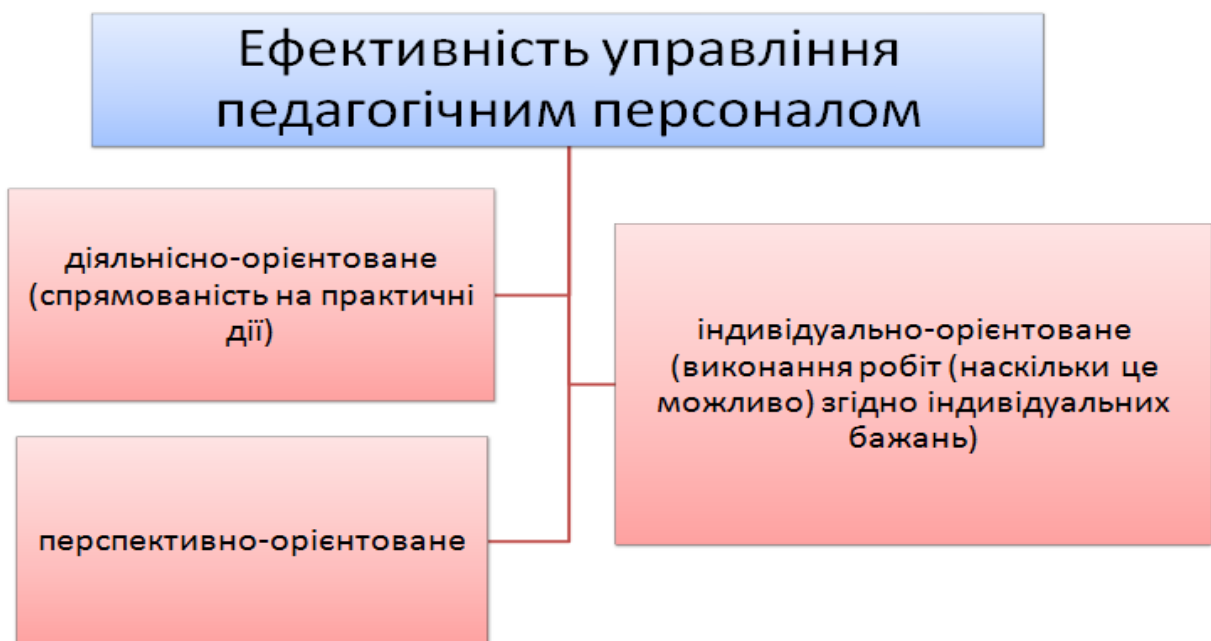
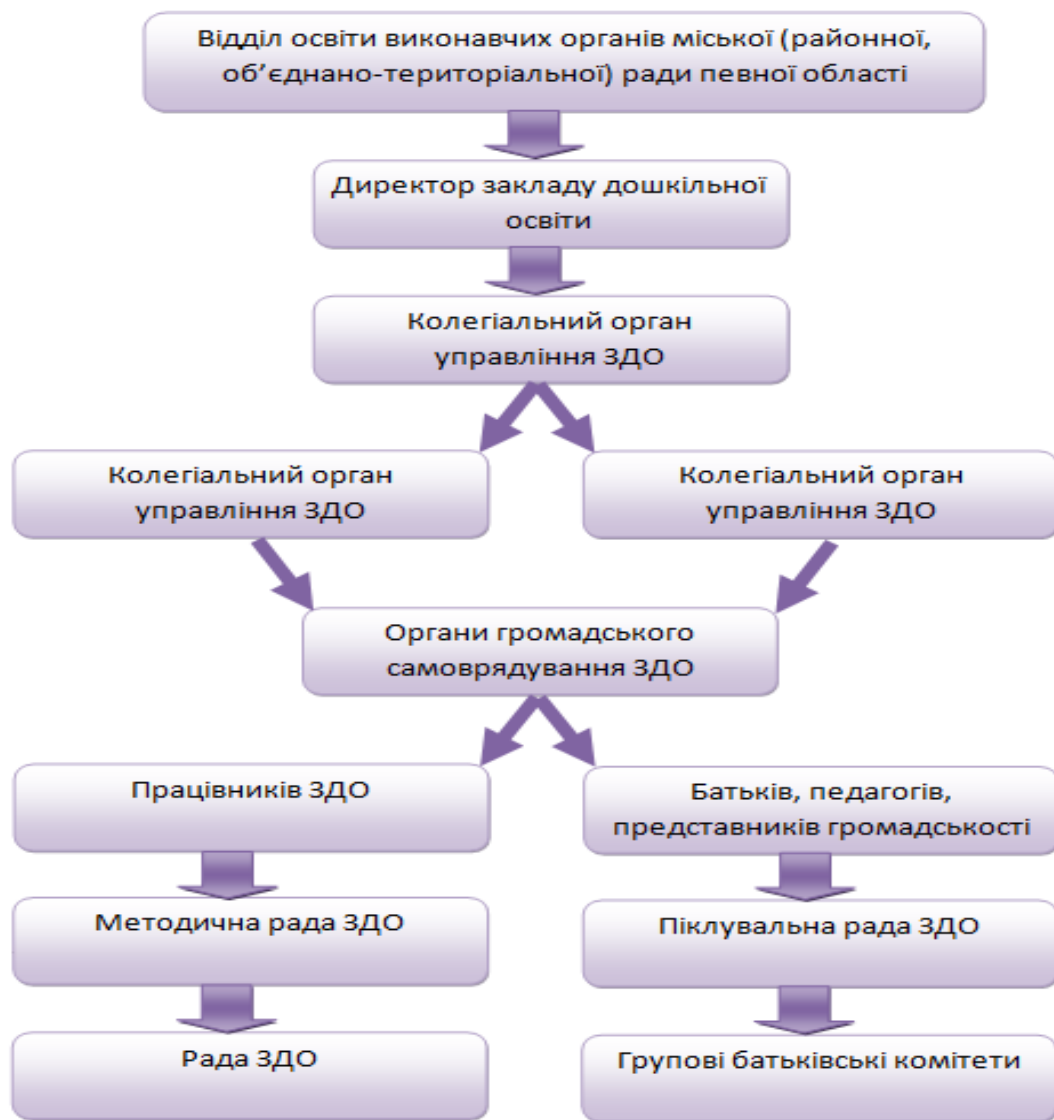

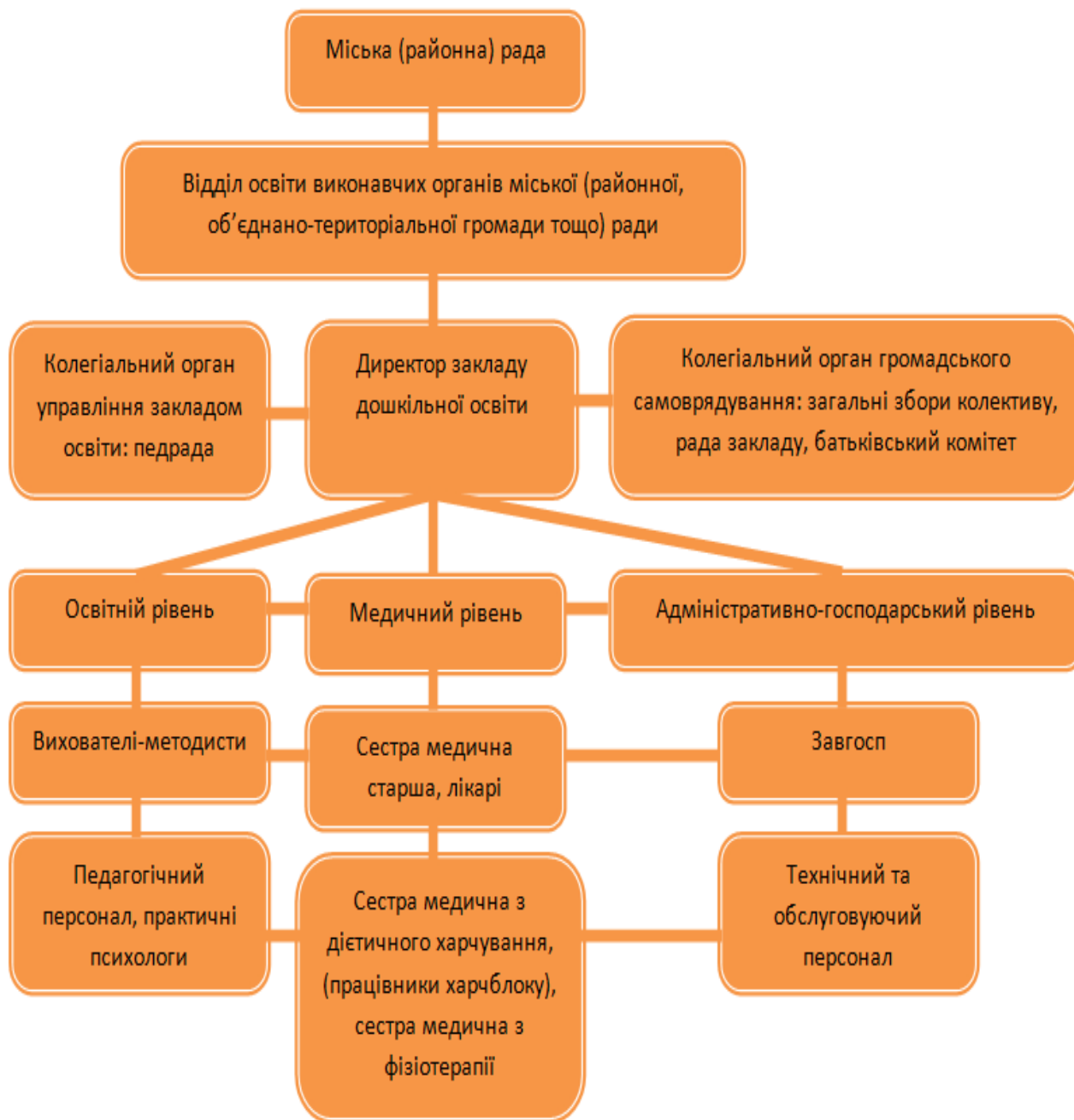
Тип відносин керівників ЗДО до педагогічного партнерства

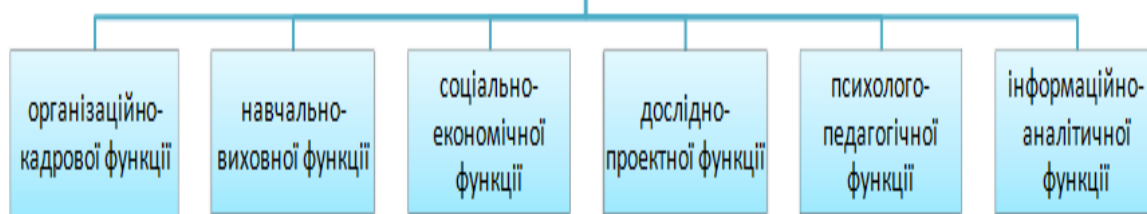
Цілі управління педагогічним персоналом

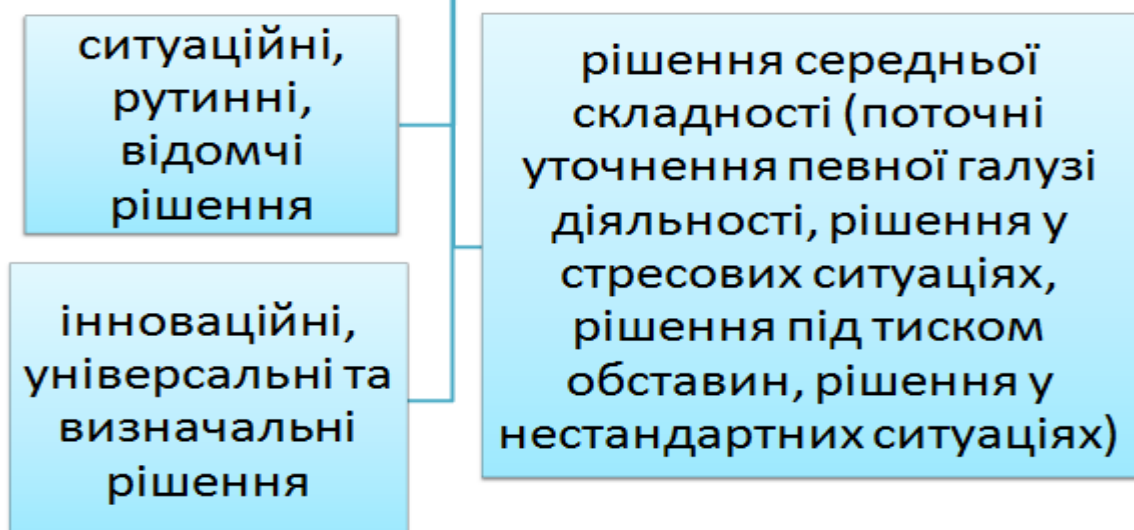
Комплексний підхід до управління персоналом вимагає інтеграції основних функцій і таких напрямків

Види рішень

Класифікація типових рішень у педагогічній взаємодії

Управління персоналом включає

допомогу ЗДО в досягненні її цілей

ефективне використання майстерності і можливостей педагогічного колективу

забезпечення закладу дошкільної освіти висококваліфікованими і зацікавленими фахівцями (педагогічний, обслуговуючий, технічний, медичний, психологічний персонал)

прагнення до найбільш повного задоволення педагогів своєю роботою

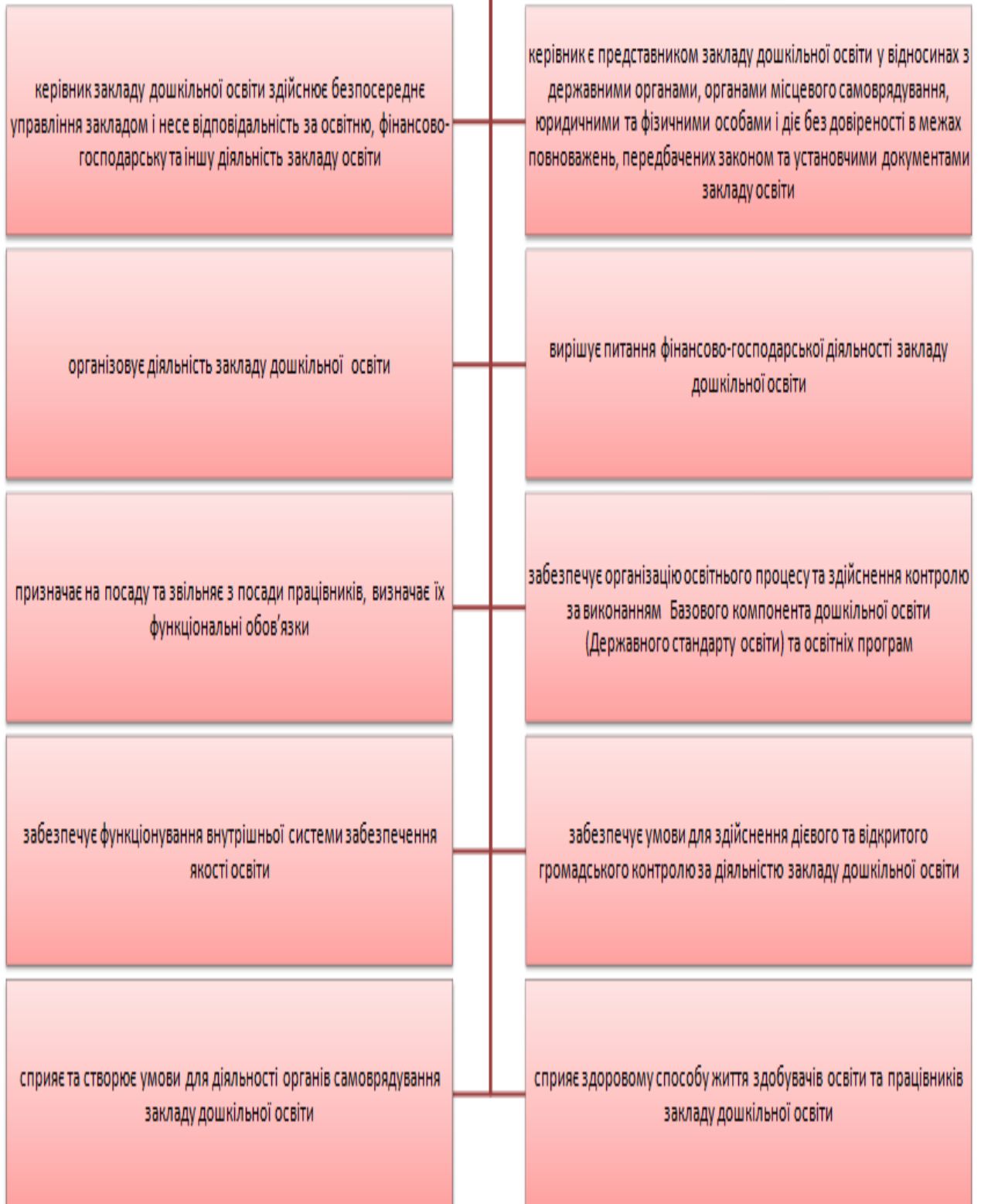
розвиток та підтримку на високому рівні можливостей психолого-педагогічного, методичного та матеріально-технічного забезпечення, що робить бажаною педагогічну діяльність у цьому ЗДО

допомога у створенні емоційної атмосфери та належного морально-психологічного клімату

управління кар'єрним зростанням, підвищенням кваліфікації та взаємної вигоди працівників та закладу дошкільної освіти

Повноваження керівника закладу дошкільної освіти

Питання для обговорення

1. Розкрийте зміст і структуру педагогічної діяльності керівника закладу дошкільної освіти.
2. У чому полягає готовність керівників ЗДО до управління?
3. Назвіть комплекс мотивів, знань умінь і навичок керівників ЗДО,
4. Назвіть найбільш актуальні, з вашої точки зору, проблеми співпраці закладу дошкільної освіти із соціальними інститутами.

5. Яку форму педагогічного партнерства можна використовувати в роботі з неповними сім'ями?
6. Розкрийте особливості педагогічної взаємодії працівників ЗДО з представниками різних соціальних інститутів.
7. Охарактеризуйте особливості педагогічної готовності керівників ЗДО до педагогічного партнерства.
8. Розкрийте механізм соціально-педагогічного партнерства.
9. Назвіть типи відносин керівників закладів дошкільної освіти.
10. Які завдання розв'язуються під час організації та проведення періодичних консультацій?
11. Розкрийте структуру керівництва закладом дошкільної освіти.
12. Обґрунтуйте місце та роль закладу дошкільної освіти у структурній управлінській схемі міста (району, об'єднаних територіальних громад, області тощо.)
13. Розкрийте можливості соціально-педагогічного партнерства у колективних переговорах у процесі підготовки статутів, угод та рішень.
14. Вкажіть особливості конструктивного подолання проблем та конфліктів.
15. Класифікуйте види рівнів рішень керівників закладів дошкільної освіти.
16. Вкажіть роль соціально-педагогічного партнерства у виробленні стратегії й тактики розвитку освітньої політики на місцевому рівні.
17. Дайте класифікацію типових рішень у педагогічній взаємодії.
18. Вкажіть можливості спрямованості на ефективне управління педагогічним персоналом керівником ЗДО.
19. Які цілі управління педагогічним персоналом стоять перед керівником закладу дошкільної освіти?
20. Як здійснюється інтегрування основних функцій керівника ЗДО та основних напрямів у комплексному підході до управління персоналом.
21. У яких напрямках управління персоналом працює керівник закладу дошкільної освіти?
22. Здійсніть класифікацію управлінських рішень.

23. У яких напрямках здійснюється контроль директора закладу дошкільної освіти.

Питання проблемного характеру

1. Проаналізуйте особливості здійснення управління у закладі дошкільної освіти.
2. Проаналізуйте групи факторів у системі управління персоналом.
3. Здійсніть розгляд повноважень керівника закладу дошкільної освіти.

Практичні завдання

1. Підготувати можливі проблемні питання щодо управління закладом дошкільної освіти.
2. Скласти поради педагогам щодо удосконалення освітнього процесу у закладах дошкільної освіти.
3. Розробити планування ефективного функціонування закладу дошкільної освіти керівником цього закладу.

Тематика доповідей та рефератів

1. Система управління у закладах дошкільної освіти.
2. Сучасні підходи до здійснення керівництва у закладах дошкільної освіти.
3. Педагогічна взаємодія працівників ЗДО з представниками різних соціальних інститутів.
4. Розвиток професійної комунікабельності керівника закладу дошкільної освіти
5. Готовність керівників закладів дошкільної освіти до педагогічного партнерства.

Література:

1. Бех В. П., Семененко Л. М. Саморегуляція соціального організму навчального закладу : монографія. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 330 с.
2. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка : схеми, таблиці, коментарі : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
3. Калініна Л. Соціально-педагогічне партнерство як демократична модель державно-громадської взаємодії та компонента підручника для керівника освіти. *Проблеми сучасного підручника*. Випуск 22 (2019). С. 105–120. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/psp_2019_22_14
4. Ковтун О. Єдиний освітній простір для педагогів, батьків та їхніх дітей. *Практика управління дошкільним закладом*. 2014. № 4. С. 7–15.
5. Коляда М. Співвідношення понять «соціальне партнерство» і «соціальний діалог» у трудовому праві : теорія та практика. *Публічне право*. 2013. № 4. С. 291–296.
6. Концепція «Нова українська школа». URL : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
7. Коханова О. П. Психологія партнерської взаємодії в освіті : навчально-методичний посібник. Київ : Вид-во ПП Щербатих О. В. 2011. 104 с.
8. Кравченко О. М. Технологія «створення ситуації успіху» як складник педагогіки партнерства. *Початкова освіта : сучасні перспективи розвитку : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції* (Кременчуцький педагогічний коледж імені А. С. Макаренка, 14 грудня 2018 року) / редактор-упорядник: О. В. Діброва. Кременчук : Методичний кабінет, 2018. 256 с. С.16–19.
9. Кравчинська Т. С. Педагогіка партнерства: основні ідеї, принципи та сутність. *Підготовка керівних та педагогічних кадрів до реалізації*

- Концепції Нової української школи* : зб. статей Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 6 квітня 2017 р. Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2017. С. 85–88. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/707221/>
10. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі / В. Г. Кремень. Київ : Т-во «Знання» України, 2010. 385 с.
 11. Люшин М. О. Моделювання педагогічного середовища / упорядник М. О. Люшин. Харків : Видавнича група «Основа», 2012. 22 с.
 12. Мартинець Л. А. Сучасні моделі освіти : навч.-метод. посібник. 2-е вид., доповн. та переробл. Донецьк, 2015. 102 с.
 13. Машовець М. А. Підготовка студентів до співпраці з батьками дітей дошкільного віку. Київ : НПУ, 2000. 128 с.
 14. Нагай Л. Партнерство закладу освіти і батьків як передумова розвитку особистості та успішного навчання. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2013. № 5. С. 124–130.
 15. Настільна книга керівника дошкільного навчального закладу. / упор. : Т. В. Панасюк, Н. М. Курочка. Тернопіль : Мандрівець, 2012. Частина 4. 304 с.
 16. Нова Українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи. / заг. ред. М. Грищенка. Київ : МОН, 2016. 34 с.
 17. Організація роботи з батьками дітей дошкільного віку: нормативно-правові документи. *Практика управління дошкільним закладом*. 2012. № 2. С. 68–75.
 18. Оржеховська В. М., Кириченко В. І., Ковганич Г. Г. Взаємодія навчального закладу і сім'ї : стратегії, технології, моделі : [практико орієнтований посібник]. Харків : Точка, 2007. 200 с.
 19. Островська Л. Ф. Сімейне виховання дошкільника. Київ, 1977. 121 с.
 20. Система роботи з батьками : модель співпраці міського відділу освіти і навчальних закладів. Київ : Шк.світ, 2008. 128 с.
 21. Скрипник М. І. Модернізація вітчизняної освіти XXI ст. : проблема суб'єктності. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/709944/>

22. Соціально-педагогічні умови співпраці навчального закладу з батьками як фактор підвищення якості освіти / укладач: Замулко О. І., завідувач лабораторії розвитку освіти та педагогічних інновацій КНЗ «ЧОПОПП ЧОР». Черкаси, 2016. 258 с.
23. Сухарева Л. С. Піклуємось разом з батьками. Робота з батьками дошкільників. Харків : Вид. група «Основа»: «Тріада», 2008. 128 с. (Серія : «ДНЗ. Вихователю»).
24. Терещенко О. Родинні збори в дитячому садку. *Дошкільне виховання*. 2007. № 2. С. 18–20.
25. Устинова Н. В. Взаємодія школи і сім'ї у вихованні дітей та молоді. Принципи гуманістичної педагогіки. 2015. URL : <http://readbookz.com/book/172/5533.html>.
26. Федірчик Т., Дідух В. Педагогіка партнерства як чинник формування ефективної взаємодії учасників освітнього процесу в умовах нової української школи. *Гірська школа українських Карпат*. 2019. № 21. С. 50–54.
27. Федорович Л. Дидактичні принципи моделювання взаємодії сім'ї, дошкільної установи, школи. *Рідна школа*. 1999. № 9. С. 65–68.
28. Хайкіна С. В. Організаційні основи взаємодії загальноосвітнього закладу і сім'ї. *Педагогіка*. 2012. № 4. С. 34–37.

Семінарське заняття № 11

Тема 11. Досвід педагогічного партнерства у зарубіжних країнах

План заняття

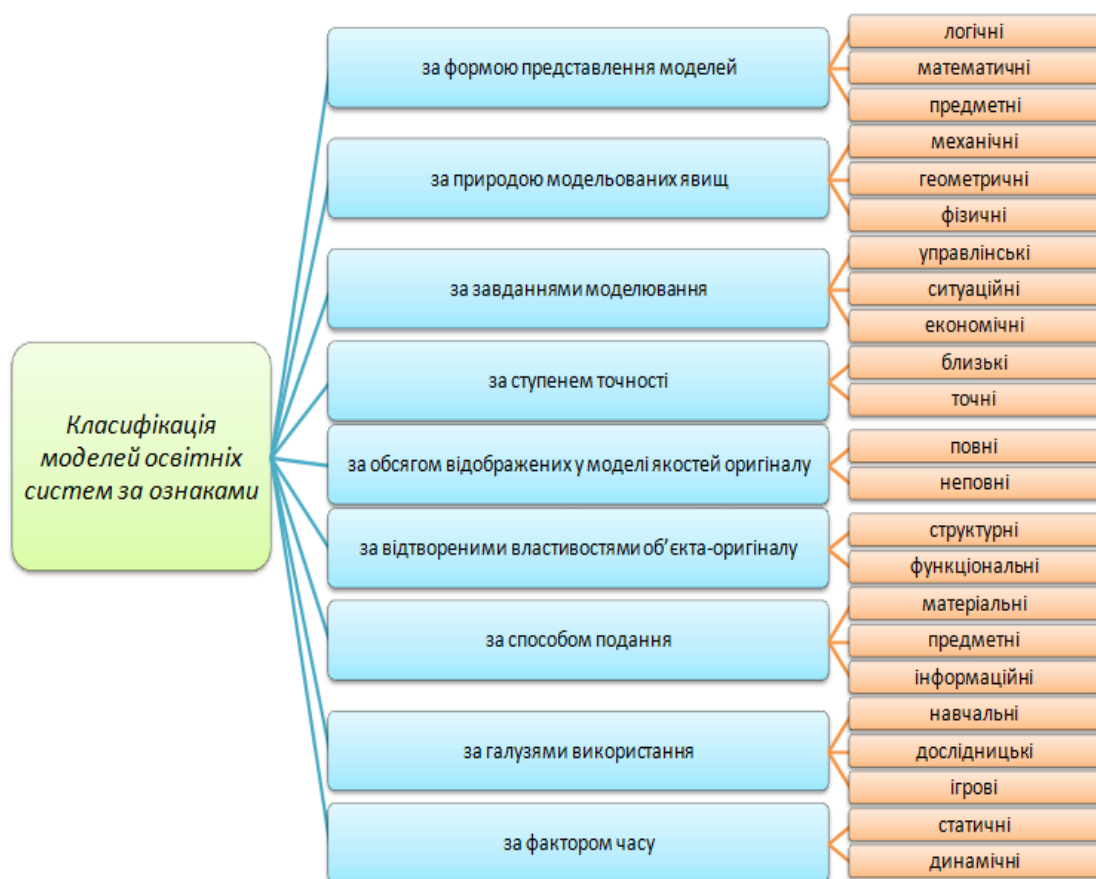
1. Сучасні моделі освітніх систем.
2. Особливості функціонування американської партнерської моделі: школа (ясельна, початкова, середня, старша) – коледж – університет (бакалаврат, магістратура, докторантура).
3. Сутність французької партнерської моделі: школа (материнська, початкова, колежі, ліцеї) – професійний (технологічний) інститут – університет (ліценціат, магістратура, докторантура) – великі школи.
4. Особливості англійської моделі партнерства: школа (дошкільна, початкова, об'єднана, граматична, сучасна) – коледж – університет (бакалаврат, магістратура, докторантура).
5. Сутність та особливості німецької партнерської моделі: загальна школа – реальне училище, гімназія та основна школа – інститут і університет, аспірантура.
6. Основні партнерської моделі дошкільного виховання: латиноєвропейська (Бельгія, Швейцарія, Італія).
7. Скандинавська модель партнерства (Фінляндія, Швеція).
8. Англосаксонська партнерська модель (США, Канада).

Ключові поняття

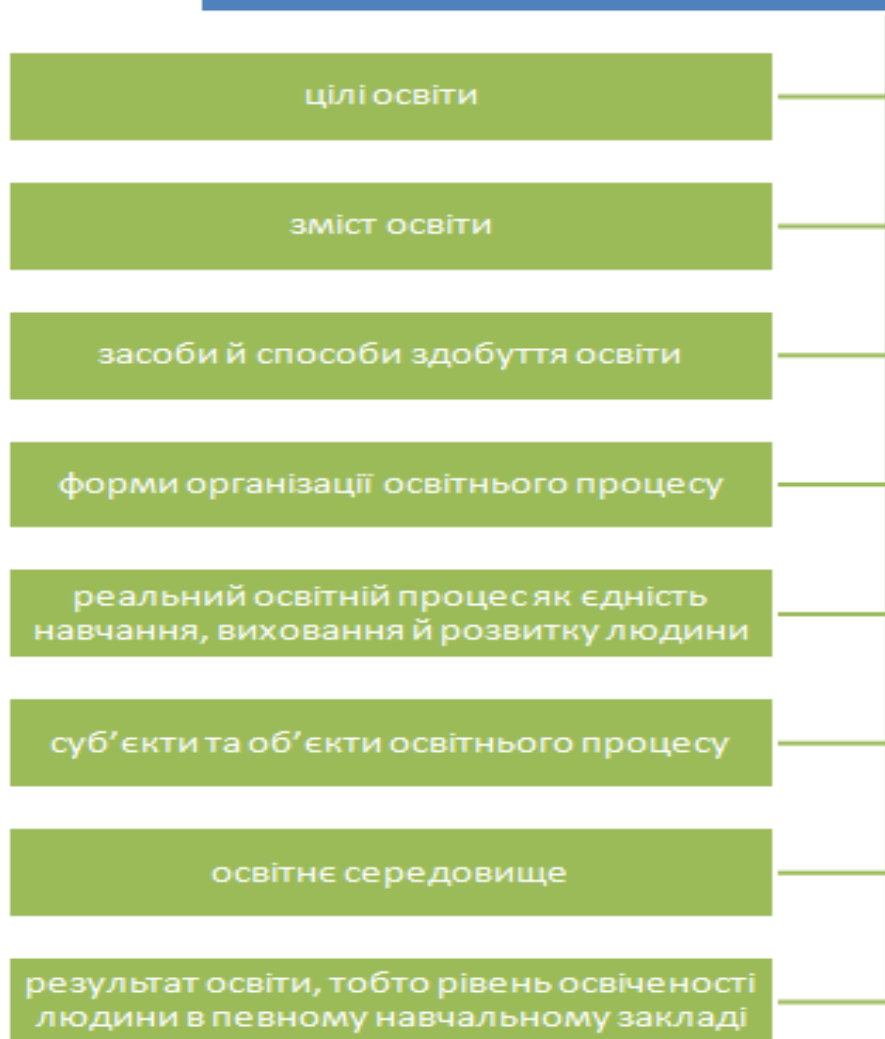
Модель (від лат. *modulus*, фр. *modèle*, в перекладі означає міру, зразок, аналог, ідеал, взірць) – це опис, об'єкт, зображення, конструкція або макет, що виражає інформаційно-проектне уявлення, а також відображає або відтворює

організаційні або функціональні ознаки, особливості певного предмета або явища.

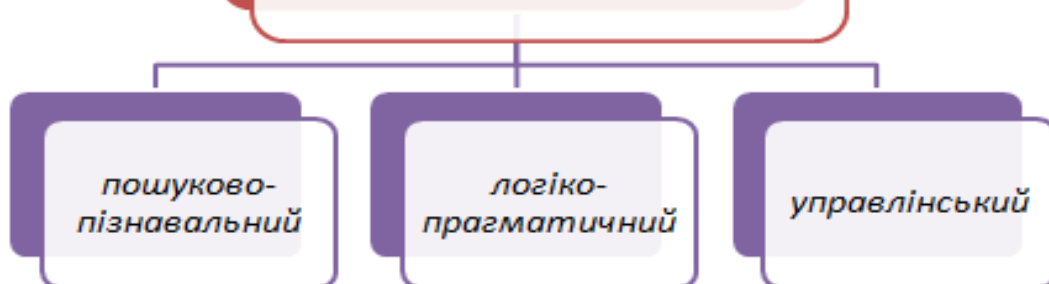
Моделі освіти – це певні зразки або стандарти упорядкованої та організованої освітньої системи, яка створена для ретрансляції від старших поколінь підростаючим поколінням культурно-історичних та інтелектуально-освітніх знань, умінь та навичок.

Основні елементи моделей освітніх систем

Основні аспекти в діяльності суб'єкта, який створює ту чи іншу модель об'єкта пізнання

Питання для обговорення

1. Назвіть сучасні моделі освітніх систем.
2. Дайте характеристику основних етапів створення моделей освітніх систем.
3. Як класифікуються моделі освітніх систем за ознаками?
4. Виділіть основні елементи моделей освітніх систем.
5. Які основні аспекти в діяльності суб'єкта при створенні партнерської моделі необхідно враховувати?
6. Назвіть функції моделей освітніх систем. Обґрунтуйте кожен із функцій.
7. Розкрийте особливості традиційної класифікації моделей освіти.
8. Розкрийте особливості функціонування американської партнерської моделі.
9. Які особливості французької партнерської моделі?
10. Які завдання та особливості англійської моделі партнерства?
11. Охарактеризуйте сутність та особливості німецької партнерської моделі
12. Дайте характеристику латиноєвропейської партнерської моделі дошкільного виховання.
13. Назвіть основні чинники, структуру та особливості скандинавська моделі партнерства.
14. У чому сутність англосаксонської партнерської моделі?
15. Розкрийте характеристичні особливості моделей освіти Бельгії, Швейцарії та Італії.
16. Що є схожим та відмінним у моделях освіти США та Канади.

Питання проблемного характеру

1. Проаналізуйте особливості ясельної, початкової, середньої та старшої школи в американській партнерській моделі.
2. Порівняйте особливості вищої освіти в американській та англійській системах освіти.

3. Зробіть порівняльну характеристику французької та німецької партнерських моделей.

Практичні завдання

1. Підготувати детальний розгляд-презентацію одного із таких питань:
 - Особливості функціонування американської партнерської моделі: школа (ясельна, початкова, середня, старша) – коледж – університет (бакалаврат, магістратура, докторантура).
 - Сутність французької партнерської моделі: школа (материнська, початкова, колежі, ліцеї) – професійний (технологічний) інститут – університет (ліценціат, магістратура, докторантура) – великі школи.
 - Особливості англійської моделі партнерства: школа (дошкільна, початкова, об'єднана, граматична, сучасна) – коледж – університет (бакалаврат, магістратура, докторантура).
 - Сутність та особливості німецької партнерської моделі: загальна школа – реальне училище, гімназія та основна школа – інститут і університет, аспірантура.
 - Основні партнерської моделі дошкільного виховання: латиноєвропейська (Бельгія, Швейцарія, Італія).
 - Скандинавська модель партнерства (Фінляндія, Швеція).
 - Англосаксонська партнерська модель (США, Канада).
2. Прослуховуючи повідомлення про усі партнерські моделі різних країн скласти індивідуальний «Банк ідей» педагогічного партнерства.
3. Організувати роботу в «інтерактивних трійках», обговорюючи та обмінюючись виокремленими ідеями та фактами, запропонувати «Партнерську модель майбутнього в Україні». Далі, кожна «трійка» презентуватиме власну запропоновану модель та має бути готова до дискусії та відповідати на запитання, задані іншими «інтерактивними трійками»

Тематика доповідей та рефератів

1. Американська партнерська модель: досвід та пропозиції.
2. Модель німецькомовних країн і Франції.
3. Партнерство – ефективна модель англійської педагогічної взаємодії.
4. Комплексна модель Франції, Бельгії, Швейцарії та Італії.
5. Особливості скандинавської моделі партнерства.
6. Перспективи англосаксонської партнерської моделі.

Література:

1. Андрущенко Г. І. Походження та особливості формування довіри в сучасних суспільних системах. *Соціальні технології*. 2012. № 53. С. 9–14.
2. Барабаш О. Педагогіка партнерства – сучасний тип взаємодії між учасниками освітнього процесу. *Учитель початкової школи*. 2018. № 8. С. 3–7.
3. Бех В. П., Семененко Л. М. Саморегуляція соціального організму навчального закладу : монографія. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 330 с.
4. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка : схеми, таблиці, коментарі : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
5. Брюхова В. М. Школа і сім'я : від діалогу до партнерства. *Класний керівник*. 2007. № 6. С. 126–139.
6. Булдович М., Бадь Н. Гармонія : книга для батьків і вихователів. Київ : Шк. світ, 2008. 128 с.
7. Взаємодія ДНЗ та сім'ї / уклад. О. А. Рудік, І. В. Молодушкіна. Харків : Вид. група «Основа», 2013. 222, [2] с. (Серія «Дошкільний навчальний заклад. Вихователю»).

8. Гаврилюк Н. Г. Використання інноваційних технологій в роботі з батьками : методичний посібник. Березне. 2012. 60 с.
9. Головінов О. М. Науково-практичні аспекти державно-приватного партнерства в освіті. *Економіка та право : економіка праці, соціальна економіка та політика*. 2013. № 1. С. 83–89.
10. Гриневич Л., Елькін О., Калашнікова С. та інші. Нова українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи. [Електронний ресурс].
11. Довбиш І. Модель державно-громадського управління ЗНЗ. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2006. № 1. С. 69–75.
12. Ігнатович О. М. Теоретико-методологічні засади розвитку культури особистості як суб'єкта інноваційної педагогічної діяльності. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/709845/>
13. Калініна Л. Соціально-педагогічне партнерство як демократична модель державно-громадської взаємодії та компонента підручника для керівника освіти. *Проблеми сучасного підручника*. Випуск 22 (2019). С. 105–120. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/psp_2019_22_14
14. Ковтун О. Єдиний освітній простір для педагогів, батьків та їхніх дітей. *Практика управління дошкільним закладом*. 2014. № 4. С. 7–15.
15. Коляда М. Співвідношення понять «соціальне партнерство» і «соціальний діалог» у трудовому праві: теорія та практика. *Публічне право*. 2013. № 4. С. 291–296.
16. Концепція «Нова українська школа» URL : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
17. Коханова О. П. Психологія партнерської взаємодії в освіті : навчально-методичний посібник. Київ : Вид-во ПП Щербатих О. В. 2011. 104 с.
18. Кравченко О. М. Технологія «створення ситуації успіху» як складник педагогіки партнерства. *Початкова освіта : сучасні перспективи розвитку : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції* (Кременчуцький

- педагогічний коледж імені А. С. Макаренка, 14 грудня 2018 року) / редактор-упорядник : О. В. Діброва. Кременчук : Методичний кабінет, 2018. 256 с. С. 16–19.
19. Кравчинська Т. С. Педагогіка партнерства : основні ідеї, принципи та сутність. *Підготовка керівних та педагогічних кадрів до реалізації Концепції Нової української школи* : зб. статей Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 6 квітня 2017 р. Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2017. С. 85–88. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/707221/>
 20. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі. Київ : Т-во «Знання» України, 2010. 385 с.
 21. Култаєва М. Д. Дитина у рефлексіях сучасної західної філософії освіти : досвід теоретичного осмислення. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Філософія*. 2012. Вип. 39. С. 118–129.
 22. Люшин М. О. Моделювання педагогічного середовища / упорядник М. О. Люшин. Харків : Видавнича група «Основа», 2012. 22 с.
 23. Мартинець Л. А. Сучасні моделі освіти : навч.-метод. посібник. 2-е вид., доповн. та переробл. Донецьк, 2015. 102 с.
 24. Машовець М. А. Підготовка студентів до співпраці з батьками дітей дошкільного віку. Київ : НПУ, 2000. 128 с.
 25. Нагай Л. Партнерство закладу освіти і батьків як передумова розвитку особистості та успішного навчання. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2013. № 5. С. 124–130.
 26. Настільна книга керівника дошкільного навчального закладу. / упор.: Т. В. Панасюк, Н. М. Курочка. Тернопіль : Мандрівець, 2012. Частина 4. 304 с.
 27. Нова Українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи. / заг. ред. М. Грищенка. Київ : МОН, 2016. 34 с.

28. Огієнко В. Г., Огієнко О. І. Соціальне партнерство як механізм компетентнісного підходу в скандинавській системі освіти дорослих. Вчені записки Університету «Крок». 2008. Вип. 18. Т. 1. С. 151–159.
29. Організація роботи з батьками дітей дошкільного віку: нормативно-правові документи. *Практика управління дошкільним закладом*. 2012. № 2. С. 68–75.
30. Оржеховська В. М., Кириченко В. І., Ковганич Г. Г. Взаємодія навчального закладу і сім'ї : стратегії, технології, моделі : практико орієнтований посібник. Харків : Точка, 2007. 200 с.
31. Попова І., Маліна Л., Зякіна А. Сучасні моделі взаємодії загальноосвітнього закладу з сім'єю. *Виховна робота в школі*. 2012. № 6. С. 72–80.
32. Система роботи з батьками : модель співпраці міського відділу освіти і навчальних закладів. Київ : Шк. світ, 2008. 128 с.
33. Скрипник М. І. Модернізація вітчизняної освіти ХХІ ст. : проблема суб'єктності. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/709944/>
34. Соціально-педагогічні умови співпраці навчального закладу з батьками як фактор підвищення якості освіти / укладач: Замулко О. І., завідувач лабораторії розвитку освіти та педагогічних інновацій КНЗ «ЧОПОПП ЧОР». Черкаси, 2016. 258 с.
35. Федірчик Т., Дідух В. Педагогіка партнерства як чинник формування ефективної взаємодії учасників освітнього процесу в умовах нової української школи. *Гірська школа українських Карпат*. 2019. № 21. С. 50–54.

Завдання для самостійного опрацювання та виконання індивідуальних завдань

1. Обґрунтуйте основні умови організації педагогічного партнерства ЗДО та сім'ї.
2. Підберіть з будь-якого видання інформацію про виховання сучасних дітей.
3. Розкрийте роль батьків у педагогічному партнерстві ЗДО.
4. Підготуйте інформаційний матеріал для обговорення з батьками щодо харчування, здоров'я або навчання дітей у закладі дошкільної освіти.
5. Розробіть схематичну модель педагогічного партнерства ЗДО з різними соціальними інститутами.
6. Обґрунтуйте важливість соціального інституту для закладу дошкільної освіти (соціальний інститут за вибором).
7. Розкрийте значення зарубіжного партнерства в галузі освіти України.
8. Обґрунтуйте педагогічне партнерство в закладі дошкільної освіти за кордоном (країна за вибором).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Алексєенко Т. Формування педагогічної культури сучасної молодї сім'ї. *Рідна школа*. 1998. № 1–2. С. 46–47.
2. Андрущенко Г. І. Походження та особливості формування довіри в сучасних суспільних системах. *Соціальні технології*. 2012. № 53. С. 9–14.
3. Барабаш О. Педагогіка партнерства – сучасний тип взаємодії між учасниками освітнього процесу. *Учитель початкової школи*. 2018. № 8. С. 3–7.
4. Бех В. П., Семененко Л. М. Саморегуляція соціального організму навчального закладу : монографія. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 330 с.
5. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка : схеми, таблиці, коментарі : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
6. Брюхова В. М. Школа і сім'я : від діалогу до партнерства. *Класний керівник*. 2007. № 6. С. 126–139.
7. Булдович М., Бадь Н. Гармонія : книга для батьків і вихователів. Київ : Шк. світ, 2008. 128 с.
8. Виноградова Т. Взаємодія батьків і педагогів – необхідна умова для виховання нового покоління. *Педагогічна скарбниця Донеччини*. 2003. № 2. С. 51–52.
9. Взаємодія ДНЗ та сім'ї / уклад. О. А. Рудік, І. В. Молодушкіна. Харків : Вид. група «Основа», 2013. 222, [2] с. (Серія «Дошкільний навчальний заклад. Вихователю»).
10. Воскобойнікова-Гузєва О. Соціальне партнерство як чинник розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України. *Бібліотечний вісник*. 2014. № 4. С. 3, 6.
11. Гаврилюк Н. Г. Використання інноваційних технологій в роботі з батьками : методичний посібник. Березне, 2012. 60 с.

12. Головінов О. М. Науково-практичні аспекти державно-приватного партнерства в освіті. *Економіка та право : економіка праці, соціальна економіка та політика*. 2013. № 1. С. 83–89.
13. Гриневич Л., Елькін О., Калашнікова С. та інші. Нова українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи. [Електронний ресурс].
14. Грицюк Л. Батьківський комітет – допомога в усьому. *Директор школи*. 2013. № 21. С. 4–14.
15. Денисюк Л. Співпраця з батьками та громадськими організаціями – важлива складова сучасної освіти. М. Біт-Давід. *Директор школи*. 2012. № 17. С. 51–57.
16. Довбиш І. Модель державно-громадського управління ЗНЗ. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2006. № 1. С. 69–75.
17. Долинна О. Низковська О. Батьки в дошкільному закладі : споживачі та гості чи партнери-однодумці? *Дошкільне виховання*. 2007. № 1. С. 6–8.
18. Журба К. Взаємодія сім'ї і школи у вихованні гідної людини. *Шкільний світ*. 2013. № 18. С. 4–7.
19. Закон України «Про освіту». № 36–39, розд. II, ст. 12. (2017). Відомості Верховної Ради. № 38–39, ст. 380. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
20. Івах С. Методика співпраці дошкільних закладів з родинами : навч.-метод. посібник. Дрогобич : РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2009. 98 с.
21. Івах С., Пантюк Т. Методика співпраці дошкільних закладів з родинами : навчальний посібник. Дрогобич : РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2011. 145 с.
22. Івах С. М. Особливості педагогізації батьків дітей дошкільного віку. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2013. Вип. 37. С. 285–289.
23. Ігнатович О. М. Теоретико-методологічні засади розвитку культури особистості як суб'єкта інноваційної педагогічної діяльності. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/709845/>

- 24.Калініна Л. Соціально-педагогічне партнерство як демократична модель державно-громадської взаємодії та компонента підручника для керівника освіти. *Проблеми сучасного підручника*. Випуск 22 (2019). С. 105–120. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/psp_2019_22_14
- 25.Кирієнко Т. Співпраця з родиною. Семінар для педагогів. *Дошкільне виховання*. 2006. № 10. С. 7–9.
- 26.Ковтун О. Єдиний освітній простір для педагогів, батьків та їхніх дітей. *Практика управління дошкільним закладом*. 2014. № 4. С. 7–15.
- 27.Коляда М. Співвідношення понять «соціальне партнерство» і «соціальний діалог» у трудовому праві : теорія та практика. *Публічне право*. 2013. № 4. С. 291–296.
- 28.Концепція «Нова українська школа». URL : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
- 29.Коханова О. П. Психологія партнерської взаємодії в освіті : навчально-методичний посібник. Київ : Вид-во ПП Щербатих О. В. 2011. 104 с.
- 30.Кравченко О. М. Технологія «створення ситуації успіху» як складник педагогіки партнерства. *Початкова освіта : сучасні перспективи розвитку : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Кременчуцький педагогічний коледж імені А.С.Макаренка, 14 грудня 2018 року) / редактор-упорядник : О. В. Діброва. Кременчук : Методичний кабінет, 2018. 256 с. С. 16–19.*
- 31.Кравчинська Т. С. Педагогіка партнерства : основні ідеї, принципи та сутність. *Підготовка керівних та педагогічних кадрів до реалізації Концепції Нової української школи* : зб. статей Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 6 квітня 2017 р. Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2017. С. 85–88. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/707221/>
- 32.Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі. Київ : Т-во «Знання» України, 2010. 385 с.

33. Крутько М. Відповідальне батьківство. *Школа*. 2013. № 2. С. 53–56.
34. Култаєва М. Д. Дитина у рефлексіях сучасної західної філософії освіти : досвід теоретичного осмислення. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Філософія*. 2012. Вип. 39. С. 118–129.
35. Люшин М. О. Моделювання педагогічного середовища / упорядник М. О. Люшин. Харків : Видавнича група «Основа», 2012. 22 с.
36. Мартинець Л. А. Сучасні моделі освіти : навч.-метод. посібник. 2-е вид., доповн. та переробл. Донецьк, 2015. 102 с.
37. Машовець М. А. Підготовка студентів до співпраці з батьками дітей дошкільного віку. Київ : НПУ, 2000. 128 с.
38. Нагай Л. Партнерство закладу освіти і батьків як передумова розвитку особистості та успішного навчання. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2013. № 5. С. 124–130.
39. Назаренко А. Сім'я і дошкільний заклад. *Дошкільне виховання*. 1995. № 8. С. 11.
40. Настільна книга керівника дошкільного навчального закладу. / упор. : Т. В. Панасюк, Н. М. Курочка. Тернопіль : Мандрівець, 2012. Частина 4. 304 с.
41. Нова Українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи. / заг. ред. М. Грищенка. Київ : МОН, 2016. 34 с.
42. Огієнко В. Г., Огієнко О. І. Соціальне партнерство як механізм компетентнісного підходу в скандинавській системі освіти дорослих. *Вчені записки Університету «Крок»*. 2008. Вип. 18. Т. 1. С. 151–159.
43. Організація роботи з батьками дітей дошкільного віку: нормативно-правові документи. *Практика управління дошкільним закладом*. 2012. № 2. С. 68–75.
44. Оржеховська В. М., Кириченко В. І., Ковганич Г. Г. Взаємодія навчального закладу і сім'ї : стратегії, технології, моделі : практико орієнтований посібник. Харків : Точка, 2007. 200 с.

- 45.Островська Л. Ф. Сімейне виховання дошкільника. Київ, 1977. 121 с.
- 46.Пеньковська Н. Сім'я формує самооцінку дитини. *Дошкільне виховання*. 2002. № 6. С. 16–19.
- 47.Попова І., Маліна Л., Зякіна А. Сучасні моделі взаємодії загальноосвітнього закладу з сім'єю. *Виховна робота в школі*. 2012. № 6. С. 72–80.
- 48.Постовий В. Сучасна сім'я і її педагогіка. Київ, 1994. 224 с.
- 49.URL : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkolacompressed.pdf/>
- 50.Свиридов А., Зікратов В. Співробітництво : сім'я і школа. *Народна освіта*. 2006. № 8. С. 220–224.
- 51.Свирська Л., Петрова Н. Взаємодія дорослих із дітьми раннього віку. Київ, 2004. 112 с.
- 52.Система роботи з батьками : модель співпраці міського відділу освіти і навчальних закладів. Київ : Шк.світ, 2008. 128 с.
- 53.Співаковська А. С. Як бути батьками. Москва, 1986. 332 с.
- 54.Спичак М. Курс на співпрацю з батьками. *Дошкільне виховання*. 2007. № 3. С. 14.
- 55.Скрипник М. І. Модернізація вітчизняної освіти ХХІ ст. : проблема суб'єктності. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/709944/>
- 56.Соціально-педагогічні умови співпраці навчального закладу з батьками як фактор підвищення якості освіти / укладач: Замулко О. І., завідувач лабораторії розвитку освіти та педагогічних інновацій КНЗ «ЧОПОПП ЧОР». Черкаси, 2016. 258 с.
- 57.Соціологія / за ред. Пічі В. М. Львів, 2014. С. 88–95.
- 58.Соціологія / за ред. Городяненка В. Г. Київ, 2015. С. 176–184.
- 59.Стельмахович М. Г. Українська родинна педагогіка. Київ, 1996. 312 с.

60. Сухарева Л. С. Піклуємось разом з батьками. Робота з батьками дошкільників. Харків : Вид. група «Основа»: «Тріада», 2008. 128 с. (Серія : «ДНЗ. Вихователю»).
61. Сухомлинський В.О. Батьківська педагогіка. Київ, 1978. 263 с.
62. Терещенко О. Родинні збори в дитячому садку. *Дошкільне виховання*. 2007. № 2. С. 18–20.
63. Тоцька Т. Виховувати серцем. *Дошкільне виховання*. 2007. № 3. С. 14–17.
64. Устинова Н. В. Взаємодія школи і сім'ї у вихованні дітей та молоді. Принципи гуманістичної педагогіки. 2015. URL : <http://readbookz.com/book/172/5533.html>.
65. Фалькович Т. А., Толстоухова Н. С., Обухова Л. А. Нетрадиційні форми роботи з батьками. Москва, 2005. С. 9.
66. Федірчик Т., Дідух В. Педагогіка партнерства як чинник формування ефективної взаємодії учасників освітнього процесу в умовах нової української школи. *Гірська школа українських Карпат*. 2019. № 21. С. 50–54.
67. Федорович Л. Дидактичні принципи моделювання взаємодії сім'ї, дошкільної установи, школи. *Рідна школа*. 1999. № 9. С. 65–68.
68. Хайкіна С. В. Організаційні основи взаємодії загальноосвітнього закладу і сім'ї. *Педагогіка*. 2012. № 4. С. 34–37.
69. Хромова О. Л., Кравченко Т. В. Педагогічний всеобуч батьків. Київ : Знання, 1990. 32 с.
70. Цуркан Л. Форми роботи з батьками. *Директор школи*. 2010. № 5. С. 56–59.

ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК

Взаємини (відносини, стосунки) – це суспільні взаємні стосунки та зв'язки, які можуть виражатися у широкому значенні (взаємозв'язки та стосунки (суспільні, економічні, дипломатичні, міжнародні, ринкові, правові, політичні) між організаціями, підприємствами, країнами, народами та у вузькому значенні (родинні, сімейні, гендерні, міжстатеві, міжособистісні, між батьками та дітьми, різновікові) відносини та взаємозв'язки між людьми.

Засоби спілкування – це способи, через які реалізується комунікація між людьми (істотами), що вміщує кодування (шифрування), передавання, переробку та розшифровування інформації.

Компетентність – це індивідуальна якість (або їх сукупність) особистості (дошкільника, педагога, батьків), яка констатує рівень оволодіння особистістю відповідною компетенцією, що включає постійно змінювану систему знань, умінь, практичних навичок, досвіду, способів сприймання, мислення, запам'ятовування, професійних, світоглядних і громадянських рис, морально-духовних цінностей для здійснення ефективної професійної або подальшої навчальної діяльності.

Компетенція (лат. *competentia* – взаємне прагнення; відповідальність, підхід) – індивідуальна здатність особистості володіти системою завдань, прав, обов'язків, знань, умінь, повноважень, навичок, важливих для професійної діяльності.

Комунікбельність (від лат. *communicabilis* – з'єднувати, повідомляти) – здатність особистості здійснювати культурне мовленнєве спілкування, встановлювати соціальні зв'язки та контактувати з іншими людьми.

Модель (від лат. *modulus*, фр. *modèle*, в перекладі означає міру, зразок, аналог, ідеал, взірць) – це опис, об'єкт, зображення, конструкція або макет, яке виражає інформаційно-проектне уявлення, а також відображає або відтворює організаційні або функціональні ознаки, особливості певного предмета або явища.

Моделі освіти – це певні зразки або стандарти упорядкованої та організованої освітньої системи, яка створена для ретрансляції від старших поколінь підростаючим поколінням культурно-історичних та інтелектуально-освітніх знань, умінь та навичок.

Нормативна документація містить документи, які регламентують встановлення правил, безпечного провадження діяльності, загальних принципів, функціональних можливостей, характеристик різноманітних видів діяльності, як впроваджуються, вимоги та певні вказівки для досягнення ефективних результатів у цих видах діяльності.

Партнерство – форма організації взаємної спільно організованої діяльності усіх учасників освітніх закладів, підприємств, організацій та угруповань.

Педагогіка партнерства – реалізація у сучасному освітньому середовищі партнерської взаємодії, спрямованої на формування різноманітних компетентностей особистості для досягнення позитивних результатів у навчально-виховному процесі.

Професійна компетенція – уміння особистістю використовувати знання, уміння, досвід, навички, в певних (навчально-виховних, виробничих) умовах, для отримання ефективних результатів діяльності.

Сім'я (рідня, родина, сімейство) – це специфічно організована та поєднаних спільними (кровними, шлюбними, родинними або іншими) зв'язками соціальна група людей через взаємну побутову, економічну, духовно-моральну, психологічну діяльність, підтримку, взаємодію, виховання, догляд та піклування один про одного (за спільними (кровними, усиновленими, прийомними) дітьми та старшими, немічними, хворими членами родини).

Соціальне партнерство – це взаємовідносини на основі взаємопідтримки, взаємодовіри, взаєморозуміння та взаємодопомоги між органами влади та різними соціальними інститутами, підприємствами, різними соціальними організаціями та угрупованнями спрямовані на добровільну, компромісну взаємодію для спільного вирішення матеріальних, соціально-економічних проблемна взаємовигідних умовах.

Соціальний інститут (лат. Institutum, що означає облаштування, встановлення) – це сформовані групи або певні особистості, які становлять стійку форму організації спільної діяльності людей.

Спілкування є процесом, що включає сприймання, передачу, обмін та збереження інформації між людьми, а також виражається через їх взаємодію, через комунікацію та розуміння один одного.

Навчальне видання

Оксана Гевко

ПЕДАГОГІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО

Навчально-методичний посібник

**Редакційно-видавничий відділ
Дрогобицького державного
педагогічного університету імені Івана Франка**

Головний редактор
Ірина Невмержицька

Технічний редактор
Наталія Кізима

Коректор
Уляна Куцик

Здано до набору 30. 11. 2021 р. Підписано до друку 08. 12. 2021 р. Формат 60x90/16. Папір офсетний. Гарнітура Times. Наклад 50 прим. Ум. друк. арк. 9,25. Зам. 98.

Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. (Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 5140 від 01.07.2016 р.). 82100, Дрогобич, вул. І. Франка, 24. к. 42.